

ČESKOSLOVENSKÁ
VĚDECKÁ SPOLEČNOST
PRO MYKOLOGII

ČESKÁ MYKOLOGIE

ROČNÍK

16

ČÍSLO

3

NAKLADATELSTVÍ ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

ČERVENEC

1962

ČESKÁ MYKOLOGIE

Časopis Čs. vědecké společnosti pro mykologii pro šíření znalostí hub po stránce vědecké i praktické

Ročník 16

Číslo 3

Červenec 1962

Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Nakladatelství Československé akademie věd

Vedoucí redaktor: člen korespondent ČSAV Albert Pilát doktor biologických věd

Redakční rada: akademik Ctibor Blatný doktor zemědělských věd, univ. prof. Karel Cejp doktor biologických věd, dr. Petr Frágnér, MUDr. Josef Herink, dr. František Kotlaba kandidát biologických věd, inž. Karel Kříž, Karel Poner, prom. biolog Zdeněk Pouzar, dr. František Šmarda

Výkonný redaktor: dr. Mirko Svrček

Příspěvky zasílejte na adresu výkonného redaktora: Praha 1, Václavské nám. 68, Národní museum, telefon 233541, linka 87.

Sešit 2. vyšel 13. dubna 1962.

OBSAH

A. Pilát a F. Kotlaba: K pětadesátinám prof. A. S. Bondarceva D.Sc.	147
Výzva ke spolupráci na mapování hub v Evropě	155
M. Svrček: Příspěvek k poznání českých hub lupenatých (Agaricales)	161
F. Kotlaba a Z. Pouzar: Lupenaté a hřibovité houby (Agaricales) Dobročského pralesa na Slovensku	173
J. Kubička: Výsledky studia helmovců — <i>Mycena</i> S. F. Gray — v Belanských Tatrách na Slovensku	192
K. Cejp a V. Jechová: Subtropické druhy rodu <i>Phytophthora</i> de Bary dovezené k nám s jižním ovocem: <i>Phytophthora citrophthora</i> (Sm. et Sm.) Leonian a P. citricola Sawada	198
Literatura	203
Zprávy Čs. vědecké společnosti pro mykologii	204

ČESKÁ MYKOLOGIE

ČASOPIS ČESKOSLOVENSKÉ VĚDECKÉ SPOLEČNOSTI PRO MYKOLOGII
ROČNÍK 16 1962 SEŠIT 3

K pětadesátinám prof. A. S. Bondarceva D.Sc.

In Honour of the Eighty-fifth Birthday of Professor A. S. Bondarcev, D.Sc.

Albert Pilát a František Kotlaba

5. srpna 1962 se dožívá pozhnaného věku 85 let nejstarší a nejpřednější sovětský fytopatolog a mykolog světového jména, profesor Apollinarij Semenovič Bondarcev, doktor biologických věd. Toto vzácné životní jubileum nám dává příležitost, abychom přehlédli jeho vědeckou práci a seznámili naše

Prof. Apollinarij Semenovič Bondarcev, D.Sc.

čtenáře s jeho celoživotním dílem, jemuž zasvětil svůj dlouhý život: přes 60 let věnoval vědecké i praktické činnosti na poli fytopatologie a mykologie.

Jubilant se narodil 5. srpna 1877 v Kursku (již. od Moskvy) jako syn drobného zaměstnance gubernské správy. Základní vzdělání získal ve svém rodišti na národní škole v letech 1885–88 a na reálce, kterou dokončil r. 1898. Téhož roku se dal zapsat na zemědělské oddělení polytechnického ústavu v Rize, kde dokončil studia r. 1903, získav diplom agronoma 1. kategorie. Zájem o mykologii se u něho probudil již na polytechnice, a to vlivem známého ruského mykologa prof. F. V. Buchgol'ce, který tam přednášel botaniku. Pod jeho vedením určoval a ukládal do herbáře rostliny a pomáhal uspořádat ústavní sbírky. V té době také napsal svoji první vědeckou práci „Houbovní paraziti kulturních a planě rostoucích rostlin sebrané v okolí města Rigy v létě r. 1902“. Vyšla v časopise „Izvestija glavnogo botaničeskogo sada“ roku 1903.

V letech 1902–1905 pracoval A. S. Bondarcev jako pomocník agronoma v gubernské samosprávě a zabýval se mykologickým výzkumem kurské oblasti. Roku 1905 nastoupil v Petrohradě (dnešním Leningradě) v odboru zemědělství jako praktikant Ústřední fytopatologické stanice botanické zahrady. Zde pracoval skoro dva roky pod vedením znamenitého ruského mykologa A. A. Jačevského. Tam byl r. 1906 přidělen za pomocníka vedoucímu stanice, jímž se stal po odchodu A. A. Jačevského známý algolog, lichenolog a částečně i mykolog A. A. Jelenkin. Téhož roku byl jmenován asistentem Stebutovských vyšších ženských kurzů, kde vedl do r. 1916 praktická cvičení z fytopatologie a přednášel o chorobách rostlin. Zároveň v letech 1908–13 měl praktické kurzy na agronomickém oddělení večerních polytechnických kurzů Společnosti lidových universit. Roku 1912 byl jmenován odborným fytopatologem a mykologem a o rok později se stal vedoucím Ústřední fytopatologické stanice. Tehdy také přešel do botanické zahrady, kdy se stanice změnila v oddělení fytopatologie botanické zahrady. Tam zůstal jako vedoucí až do 1. I. 1931, kdy oddělení fytopatologie bylo sloučeno s oddělením výtrusných rostlin a kdy vznikl spojením vědeckých útavů zahrady a botanického muzea Akademie věd SSSR Botanický ústav AV SSSR.

Až do současné doby je starším vědeckým spolupracovníkem oddělení výtrusných rostlin Komarovova botanického ústavu AV SSSR.

Od r. 1919 přednášel A. S. Bondarcev na první petrohradské polytechnice, která brzo splynula s leningradskou zemědělskou polytechnikou, kde byl jubilant lektorem až do r. 1926. V letech 1920–22 byl také profesorem Vyššího exkurzního ústavu na katedře užitě botaniky. Od r. 1918 do r. 1931 se nepřetržitě účastnil na organizaci semenářských kurzů, pořádaných bývalým semenářským oddělením hlavní botanické zahrady. Přednášel v nich o chorobách semen a vedl praktická cvičení. Roku 1928 byl jmenován profesorem Vinnického zemědělského ústavu, kde přednášel fytopatologii. Presidium AV SSSR udělilo jubilantovi r. 1934 hodnost doktora biologických věd bez obhajoby disertační práce a r. 1939 byl potvrzen ve vědecké hodnosti profesora botaniky.

A. S. Bondarcev redigoval dva časopisy bývalé botanické zahrady, a to „Materiály po mikologičeskemu obsledovaniju Rossii“ od r. 1914 do r. 1921 a „Bolezni rastenij“ v letech 1923–31. Je v nich uveřejněno mnoho cenných prací jak fytopatologických, tak i mykologických, napsaných hlavně redaktorem a jeho žáky nebo spolupracovníky. Z nejznámějších to jsou hlavně I. A. Ol', L. A. Lebeděva, P. I. Nagornyj, B. P. Karakulin, A. I. Lobik, I. L. Serbinov, A. S. Bojevskij, L. A. Aref'jev, S. I. Vanin, N. I. Vasil'jevskij, G. K. Burgvic, V. S. Poreckij, G. N. Dogorin, N. P. Trusova, N. G. Zaprometov aj. Mezi jeho žáčky patřila též jeho žena, mykoložka studující hlavně mikromycety, V. N. Bondarceva-Monteverde (* 28. II. 1889, † 30. VII. 1944) a jeho dcera M. A. Bondarceva (nar. 1935), vědecká pracovnice Botanického ústavu AV SSSR, která pracuje rovněž v mykologii, nyní hlavně v houbách chorošovitých.

Od r. 1906 podnikl jubilant řadu služebních cest a expedicí skoro do všech částí evropské SSSR, přičemž nasbíral velké množství fytopatologického a mykologického materiálu. Zvláštní pozornost věnoval praktickým způsobům boje proti původcům houbových chorob rostlin ve všech odvětvích zemědělství, hlavně však v ovocnictví. Přitom byly také zkoušeny různé starší i nové fungicidy. V té době byl zaveden do praxe nový preparát, a to roztok sody s mýdlem, který

se velmi osvědčil v boji s americkým padlím angreštovým. Z oboru morfologie a biologie je třeba kromě jiných připomenout především jeho práci o zajímavém onemocnění květů červeného jetele vyvolaného parazitickou houbou *Botrytis anthophila* Bond., která je příčinou bezsemennosti jetele.

Během let nashromáždil A. S. Bondarcev velikou sbírku nemocných rostlin, která se stala základem fytopatologického herbáře stanice. V době splnutí s oddělením výtrusných rostlin r. 1931 obsahovala asi 8.000 druhů. Své veliké zkušenosti z fytopatologie a mykologie publikované v různých časopisech a brožurách, jakož i praktické zkušenosti s bojem proti původcům chorob kulturních rostlin shrnul v knize „Gribnyje bolezni kul'turnych rastenij i mery borby s nimi“. Vyšla jako učebnice fytopatologie poprvé r. 1912 a dlouho byla jedinou ruskou psanou učebnicí tohoto druhu. Pro svůj význam byla doplněna a znovu vydána r. 1927, potěť r. 1931. Tato kniha se velice zasloužila o přípravu fytopatologických kadrů v Sovětském svazu.

Asi od r. 1934 si začíná jubilat všimát převážně chorošů. Na různých expedicích pak nashromáždil cenný materiál chorošovitých hub, což dalo základ k jeho systematické práci v tomto novém směru: u A. S. Bondarceva začíná převládat studium hub skupiny *Polyporaceae* s. l. Avšak ani při systematickém studiu chorošů, kterými se dosud v SSSR nikdo hlouběji nezabýval, se příliš neodchýlil od fytopatologie. Poznání těchto dřevních hub je prakticky velmi důležité, neboť to jsou často velmi nebezpeční škůdci dřeva, národohospodářsky nesmírně významní. Následující léta věnoval zpracování sebraného materiálu a sběru materiálu nového.

Do doby 1935–40 spadá spolupráce A. S. Bondarceva s Rolfem Singerem, jedním z nejlepších žijících mykologů, dnes ředitelem botanického oddělení Lillova ústavu při universitě v Tucumánu (Argentina), který tehdy pracoval v Sovětském svazu. Jejich spolupráce se projevila především ve vypracování systému chorošovitých hub a všeobecných úvahách o původu a fylogenezi basidiomycetů. Konspekt nového systému byl uveřejněn v časopise „Annales mycologici“ roku 1941 ve společné práci „Zur Systematik der Polyporaceen“ a potom ve stati „K jestěstvennoj sistěme trutovyh gribov“, která vyšla v časopise „Sovetskaja botanika“ roku 1943. Výsledkem spolupráce s R. Singerem jsou ještě dvě další práce uveřejněné roku 1936 a 1950. R. Singer ovlivnil A. S. Bondarceva hlavně ve smyslu respektování nomenklatorických pravidel a v používání užšího pojetí taxonů, především rodů.

Souborným výsledkem práce o chorošovitých houbách je životní dílo A. S. Bondarceva, monografie „Trutovyje griby jevropějskoj časti SSSR i Kavkaza“, která vyšla koncem r. 1953. Je v ní rozpracován původní společný systém Bondarcevův a Singerův, který úspěšně navázal na první přirozený systém chorošů, používající malých rodů, vypracovaný W. A. Murrilem. V této mohutné práci podává autor na 1.106 stranách (včetně 188 fotografických tabulí a vedle četných perokreseb v textu) podrobný přehled chorošovitých hub evropské části Sovětského svazu a Kavkazu. Použitý systém zahrnuje ve srovnání s většinou dosavadních prací mnohem větší počet taxonů, druhy počínaje a čeleděmi konče. Choroše v širokém slova smyslu nepovažuje za přirozenou skupinu, nýbrž předpokládá, že chorošovité houby představují vedle vlastních chorošů části jiných čeledí nebo celé čeledě jiných podřádů. Jsou to jednak části čeledí *Corticaceae* a *Meruliaceae* z podřádu *Corticaceae*, jednak z podřádu *Cyphellineae* čeleď *Fistulinaceae*, z podřádu *Polyporaceae* čeleď *Polyporaceae*, z podřádu *Clavariaceae* čeleď *Scutigeraceae* a z podřádu *Phyllacteriaceae* čeleď *Boletopsidaceae*. Jednou z nejzajímavějších hub, kterou A. S. Bondarcev popsal r. 1940 pod jménem *Poria luteopora* a kterou také ve své monografii chorošovitých uvádí, je bezesporu *Vararia luteopora* (Bond.) Sing., známá dosud pouze z jediného nálezu v SSSR.

Popisy jednotlivých druhů jsou velmi podrobné a opatřené většinou bohatou synonymikou. Zvláště cenné jsou četné kritické poznámky. Lokality nejsou bohužel uvedeny podrobně, nýbrž jen všeobecné rozšíření podle jednotlivých oblastí SSSR, které jsou však většinou velmi rozsáhlé. Autor použil k práci obrovského studijního materiálu z celé evropské části Sovětského svazu a Kavkazu, kromě Karpat, odkud měl materiálu málo. Protože však v tomto mykologicky zvláště bohatém a dosti prozkoumaném pohoří roste řada druhů chorošovitých hub, které jinde v SSSR nebyly zatím zjištěny, převzal A. S. Bondarcev popisy a vyobrazení těchto druhů z monografie Alberta Piláta „Polyporaceae-Houby chorošovité“ (Atlas des champignons de l'Europe, vol. 3, 1936—42), v níž je zpracováno mnoho materiálu ze Zakarpatské Ukrajiny.

Bondarcevovo dílo představuje veliký krok kupředu ve výzkumu chorošovitých hub. Po stránce použití moderního systému, který se velmi přiblížil systému přirozenému, v tomto ohledu jeho monografie výrazně kontrastuje s jinak velmi přesnou a důkladnou prací L. O. Overholtse „The Polyporaceae of the United States, Alaska and Canada“, která vyšla rovněž r. 1953 a jež používá zastaralého systému. Monografie chorošovitých hub A. S. Bondarceva je jedním z nejdůležitějších, nejobsáhlejších a po vědecké stránce nejdokonalejších mykologických děl nejen v Sovětském svazu, ale vůbec na světě.

Po uveřejnění monografie chorošovitých však autor nepřerušil práci v této skupině hub. To se projevilo v pozdějších pracích jak o otázkách zlepšení systému, tak i o zeměpisném rozšíření těchto hub apod. V současné době studuje jubilant chorošovitě houby Sibíře a Dálného východu SSSR a zpracovává množství sběrů těchto hub nashromážděných sovětskými mykology v posledních letech. To se obrazilo v nedávno uveřejněných pojednáních nebo v pracích připravených do tisku. Nyní dokončuje nové dílo „Novyye dannyye o trutovych gribach SSSR, 1953—1962 gg.“, které vyjde jako značně obsáhlá samostatná kniha.

A. S. Bondarcev se zabýval také vydáváním exsikátů. Se svým učitelem F. V. Buchgol'cem se zúčastnil vydání 3., 4., 13. a 14. svazku „Fungi rossici exsiccati“, herbáře, který založil a vydával F. V. Buchgol'c. Také Bondarcevovy „Škol'nyje gerbarii boleznej rastenij“ byly průkopnickým pedagogickým činem. Vydal 8 takových herbářů. V současné době začal vydávat velkou exsikátovou sbírku „Fungi exsiccati URSS“, jejíž prvních 50 kusů bylo rozesláno jako 1. svazek začátkem r. 1961. Druhý svazek se připravuje. Nutno se také zmínit o poradenské činnosti A. S. Bondarceva v otázkách škodlivých domácích hub a praktického boje s nimi, která se datuje už od r. 1916. Jubilant vypracoval původní metodiku určování těchto hub podle vegetativních příznaků a r. 1956 uveřejnil album akvarelových tabulí „Posobiye po opredeleniju domovyh gribov“, ve kterém zahrnul všechny houby, vyskytující se v lidských obydlích.

Kromě vědecké, popularizační a praktické činnosti se A. S. Bondarcev neustále zabýval výchovou kvalifikovaných fytopatologických a mykologických kádrů. To mělo veliký význam zvláště před Velkou říjnovou socialistickou revolucí, kdy bylo fytopatologů a mykologů velice málo a kdy nebyli plánovitě školeni aspiranti z těchto oborů. Pod jeho vedením pracovalo asi 100 studujících, z nichž mnozí dosáhli hodnosti kandidáta nebo i doktora věd.

Během své více než šedesátileté vědecké činnosti uveřejnil jubilant na 500 drobných zpráv, poznámek a referátů a skoro 200 vědeckých prací. Popsal celkem 130 nových taxonů hub a na jeho počest bylo pojmenováno více než 10 druhů hub z různých skupin, jeden rod (*Bondarzewia*) a jedna čeleď (*Bondarzewiaceae*).

V době druhé světové války zůstal A. S. Bondarcev i za blokády Leningradu, obklíčeného hitlerovskými armádami, ve městě a pokračoval ve své vědecké práci o chorobách brambor a zlepšení jejich kultury (spolu se svou ženou V. N. Bondarcevovou-Monteverde). Byl za to vyznamenán Presidiem Nejvyššího sovětu SSSR r. 1943 medailí „Za obranu Leningradu“ a r. 1944 byl vyznamenán listinou Výkonného výboru sovětu města Leningradu. Dále byl vyznamenán medailí „Za statečnou práci ve Velké vlastenecké válce 1941—45“ a řádem Rudého pracovního praporu (oboje r. 1945), Leninovým řádem (1953) a čestnou hodností zasloužilého vědeckého pracovníka (1958).

A. S. Bondarcev je příkladem výborného vědeckého pracovníka, dobrého popularizátora, zkušeného praktika, schopného pedagoga a statečného člověka, který celý svůj dlouhý život vyplnil zcela prací ve prospěch vědy a svých spoluobčanů. Českoslovenští mykologové přejí jubilantovi do dalších let mnoho zdraví a hodně dalších vědeckých úspěchů v jeho práci.

Ad multos annos!

Bibliografie o A. S. Bondarcevovi

- Golovin P. N. (1953): Apollinarij Semenovič Bondarcev — starší ruský mikolog-fitopatolog. Bot. Ž. 38: 150—154.
 Golovin P. N. (1959): Slovar-spravočnik fitopatologa p. 41—42.
 Lipšic S. Ju. (1947): Russkije botaniki 1: 229—234.
 Jačevskij A. A. (1933): Osnovy mikologii p. 133—134.

Seznam mykologických prací A. S. Bondarceva od r. 1934, kdy se začal věnovat hlavně systematice

List of mycological papers of A. S. Bondarcev from 1934, when he started to devote himself mainly to systematics

Трутовые грибы Polyporaceae Европейской части СССР и Кавказа. 1. Роды Fomes и Ganoderma. Тр. Ботан. инст. АН СССР, Сер. II, вып. 2: 485—532, рис. 1—17, 1934.

О двух новых грибах на купальнице *Trollius europaeus*. Тр. Ботан. инст. АН СССР, сер. 2, вып. 2: 355—359, рис. 1—4, 1934.

О представителях р. Clavaria, встречающихся в Ленинграде в оранжереях Ботан. инст. АН СССР. Ботан. журн. 21: 723—725 (совместно с Р. Зингером).

К вопросу о нахождении и распространении *Polyporus destructor* (Schrad.) Fr. в СССР. Тр. Ботан. инст. АН СССР, сер. 2, вып. 3: 669—678, рис. 1—4, 1936.

Наблюдения над выбрасыванием спор трутовиком *Ganoderma applanatum* (Pers.) Pat. Сов. Ботан. 1936: 144—149.

Гниль монгольского дуба, вызванная трутовиком *Polyporus* (*Spongipellis*) *Litschaueri* (Lohw.) A. Bond. Сов. Ботан. 1938: 121—125, с 2 рис. (совместно с Л. В. Любарским).

О новых грибах сем. Polyporaceae. Ботан. матер. Отд. спор. раст. БИН АН СССР, 5, вып. 1—3: 17—23, 1940.

Zur Systematik der Polyporaceen. Ann. Mycol. 39: 43—65, 1941 (совместно с Р. Зингером).

О редких видах трутовиков группы «Lacteus» р. *Tyromyces*. Ботан. матер. Отд. спор. раст. БИН АН СССР, V, вып. 7—9: 100—106, 1941.

Съедобные трутовики. В брошюре: Грибы и их использование в пищу. Ленинград, 1942, стр. 28—31, с 1 табл. рис.

К естественной системе трутовых грибов. Сов. ботан. 1943: 29—43 (совместно с Р. Зингером).

К поражению картофеля оленком *Armillaria mellea* (Vahl.) Quél. Сов. ботан. 1945: 28, с 1 рис.

Гибель семенников моркови под влиянием *Sclerotinia Libertiana* Fuck. Сборник научных работ 1941—1943 гг., стр. 379—381, 1946, рис. 1—3.

О черной парше — *Rhizoctonia solani* Kühn. на картофеле в связи с современными методами его культуры. Там же, стр. 383—392, рис. 1—6 (совместно с В. Н. Бондарцевой-Монтеверде).

О распространении домовых грибов в Ленинграде за последние годы (1940—1946). Природа 1948: 37—42.

О нахождении в СССР весьма редкого трутовика *Tyromyces Kmetii* (Bres.) Bond. et Sing. Ботан. матер. Отд. спор. раст. БИН АН СССР 1949: 88—90.

Ещё о малоизвестных в СССР трутовиках из р. *Tyromyces*. Там же, 1949: 90—95.

Заметка о грибе *Polyporus buxi* на самшите. Ботан. журн. 34, 296—298, 1949.

- Руководство по сбору высших базидиальных грибов для научного их изучения. Тр. Ботан. инст. АН СССР, сер. 2, вып. 6 : 499—543, 1950, рис. 1—50, табл. рис. 1—13.
- Новые данные о трутовике *Trametes odora* Fr. Ботан. журн. 35 : 73—77, 1950, с 2 рис.
- О трутовом грибе, растущем на злаках. Ботан. матер. Отд. спор. раст. БИН АН СССР, 1952 : 121—124 (совместно с Б. И. Кравцевым).
- Шампиньон в роли разрушителя бетона и асфальта. Ботан. журн. 37 : 373—374, 1952.
- Трутовые грибы европейской части СССР и Кавказа (монография). Изд. АН СССР, М.-Л., 1—1106, 1953, рис. 1—172, табл. 1—188.
- Шкала цветов (пособие для биологов при научных и научно-прикладных исследованиях). Изд. АН СССР, стр. 1—27, 1954, с табл. в красках.
- Phellinus conchatus* (Pers.) Quél. и его формы. Ботан. матер. Отд. спор. раст. АН СССР 1955 : 187—196.
- Пособие к определению домовых грибов (с альбомом цветных таблиц). Изд. АН СССР, стр. 1—80, 1956, с 16 табл. в красках.
- Чага и некоторые наиболее распространенные трутовики на берёзе (в книге: Чага и её лечебное применение 23—31). Медиздат, 1959.
- О новых для СССР видах рода *Serpula* (Meruliaceae), найденных в Эстонской ССР. Ботан. Матер. Отд. спор. раст. БИН АН СССР, 1959 : 243—247 (совместно с Э. Х. Пармасто).
- О систематическом положении некоторых родов *Polyporaceae* s. str. Ботан. журн. 44 : 447—456, 1959.
- Новые и редкие виды грибов на женьшене. Ботан. матер. отд. спор. раст. БИН АН СССР 1960 : 130—132.
- О новом трутовике из сем. *Scutigeraceae* в Киргизии. Там же, 1960 : 220—221.
- Берёзовый гриб — чага. Природа 1960 : 124—125.
- Ископаемый гриб из рода *Ganoderma*. Ботан. журн. 45 : 1504—1506, 1960, рис. 1—3.
- Об изменении систематического положения рода *Aporium*. Ботан. журн. 45 : 1693—1695, 1960 (совместно с М. А. Бондарцевой).
- Несколько интересных видов *Polyporaceae* Дальнего Востока. Ботан. матер. Отд. спор. раст. БИН АН СССР, 1961 : 198—205.

SUMMARY

On the 5th August, 1962, the oldest and premier Soviet phytopathologist and mycologist of worldwide reputation, Professor Apollinarij Semenovič Bondarcev, Doctor of Biological Sciences, reaches the grand old age of 85. This rare event gives us the opportunity to survey his scientific work and to acquaint our readers with his life's work which, for over sixty years, has been wholly devoted to scientific and practical activities in phytopathological and mycological fields.

A. S. Bondarcev was born in Kursk (south of Moscow) on the 5th August, 1877. His interest in mycology was awakened at the Polytechnic Institute in Riga (1898—1903), where he came under the influence of the Russian mycologist, Professor F. V. Buchgol'ts, who was lecturing there on botany. In 1905 he took a post in the Department of Agriculture in Petrograd (today Leningrad) as a probationer at the Central Phytopathological Station of the Botanic Garden, where he worked for nearly two years under guidance of the noted Russian mycologist, A. A. Jačevskij. In 1906, he was assigned as an assistant to the head of the station, continuing his work under A. A. Jelenkin. He was appointed Departmental Phytopathologist and Mycologist in 1912 and about a year later became Head of the Central Phytopathological Station. At the same time, the station lost its independent status and he moved to the Botanic Garden where he remained as Head of the Phytopathological Department until 1st January, 1931, when the Department was merged with the Department of Sporiferous Plants as the Cryptogamic Section and the Botanical Institution of the Academy of Sciences of the USSR was formed from the amalgamation of the Botanic Garden and the Botanic Museum.

The Presidium of the Academy of Sciences bestowed the degree of Doctor of Biological Sciences on A. S. Bondarcev in 1934 and in 1939 he was confirmed in the scientific rank of Professor of Botany.

A. S. Bondarcev edited two journals of the former Botanic Garden, "Matěrialy po mikologičeskomu obsledovaniju Rossii" (Reports on mycological investigation in Russia) from 1914 to 1921 and "Bolezni rastěnij" (Diseases of Plants) during 1923—31. In these journals he published many valuable papers on both phytopathology and mycology, written chiefly as editor, with his pupils or collaborators, amongst the better known being I. A. Ol', L. A. Lebeděva, P. I. Nagornyj, B. P. Karakulin, A. I. Lobik, I. L. Serbinov, A. S. Bojevskij, L. A.

Aref'jev, S. I. Vanin, N. I. Vasil'jevskij, G. K. Burgvic, V. S. Poreckij, G. N. Dogorin, N. P. Trusova, N. G. Zaprometov and other. Also amongst his pupils were his wife, mycologist V. N. Bondarceva-Monteverde (* 28. II. 1889, † 30. VII. 1944), and his daughter, M. A. Bondarceva (born 1935), who is a scientific worker in the Botanical Institute, working similarly on mycology and chiefly engaged with the polypores.

In the course of time, A. S. Bondarcev made large collections of diseased plants, which formed the basis of the phytopathological herbarium of the former station, and, at the time of merging with the Department of Sporiferous Plants, it contained about 8,000 species. His wide knowledge of plant diseases and mycology, published in diverse journals and pamphlets, as well as his practical experience of plant protection, is summarized in his book "Gribnyje bolezni kul'turnych rastenij i mery borby s nimi" (Fungal diseases of cultivated plants and their control). This work was distributed as a textbook of phytopathology in 1912 and for a long time was the only book of its kind written in Russian. In view of its importance, a supplement was added, and it was reprinted in 1927 with a third reprint in 1931. This publication has therefore been the principal medium for training the phytopathological cadre of the Soviet Union.

About 1934, A. S. Bondarcev began his special observations on the polyporaceous fungi. Valuable material of this group was subsequently collected on various expeditions, which formed the basis of this future systematic work, and he started to confine himself to the study of the *Polyporaceae* s. l.

Between 1935 and 1940, A. S. Bondarcev collaborated with Rolf Singer, one of the best living mycologists, who then worked in the Soviet Union. Their collaboration manifested itself especially in the systematics of the polypores and general questions about the origin and phylogeny of the *Basidiomycetes*. A conspectus of their new system was published in the joint paper "Zur Systematik der Polyporaceen" (Ann. mycol., 1941) and afterwards in "K jestěstvennoj sistěme trutovych gribov" (Towards a natural system of the polypores) (Sovet. Bot., 1943). Two further papers resulting from this collaboration were published in 1936 and 1950. A. S. Bondarcev was influenced by R. Singer chiefly as regards the nomenclatural rules and in the application of narrower concepts of taxa, particularly genera.

The resulting monograph "Trutovyje griby jevropskoj časti SSSR i Kavkaza" (The polyporaceous fungi of the European part of the USSR and the Caucasus) is the life's work of A. S. Bondarcev and was published at the end of 1953. Herewith culminated the joint original system of Bondarcev and Singer in which, following the American mycologist W. A. Murrill, they formed narrower generic concepts in the natural system of the *Polyporales*. In this impressive work, the author produced 1,106 pages (including 188 photographic plates, besides numerous line-drawings in the text) and a detailed survey of the polypores of these regions. The system employed encompassed a much greater number of taxa, from species to families, than is to be found in the previously published work. The polyporaceous fungi in their broadest sense are not considered to be a natural group but to contain, in addition to the true polypores (the family *Polyporaceae* from the suborder *Polyporiineae*), parts of other families, or whole families of other suborders, i.e. the families *Corticaceae* and *Meruliaceae* of the suborder *Corticineae*; the family *Fistulinaceae* of the suborder *Cyphellineae*; the family *Scutigeraceae* from the suborder *Clavariineae* and the family *Boletopsidaceae* from the suborder *Phyllacteriineae*. One of the most interesting fungi, which A. S. Bondarcev described in 1940 under the name *Poria luteopora* and repeated in his monograph, is indisputably *Vararia luteopora* (Bond.) Sing., which is so far only known from one collection in the USSR.

The work of A. S. Bondarcev presents a great step forward in the study of the polyporaceous fungi, and his use of a modern system with is nearer to a natural classification contrasts outstandingly with the otherwise very accurate and thorough monograph, "The Polyporaceae of the United States, Alaska nad Canada" by L. O. Overholts, which was published in the same year and uses an old-fashioned system. The monograph of the polyporaceous fungi of A. S. Bondarcev is one of the most important, extensive and, in scientific respects, most complete mycological works, not only in the Soviet Union, but in the world as a whole.

After publishing the monograph, the author did not, however, interrupt his work on the polypores, as has been demonstrated by his recently published treatises or works in preparation for the press. He is now completing a new work "Novyje dannye o trutovych gribach SSSR 1953—1962 gg." (New facts about the polyporaceous fungi of the USSR, 1953—1962) which, because of its size, will be published as an independent book.

A. S. Bondarcev was also engaged in the distribution of exsiccata and, together with his teacher, F. V. Buchgol'c, assisted in the issue of "Fungi rossici exsiccati" Nos. 3, 4, 13 and 14. The "Škol'nyje gerbarii boleznej rastenij" (Herbaria of plant diseases for schools) of Bondarcev were pioneering educational experiments with eight of these herbaria having been distributed. Recently, the distribution of the large exsiccata collection "Fungi exsiccati URSS"

has begun, with the first 50 units being sent out as Fascicle I in 1961. The second fascicle is being prepared. Mention is also necessary about Bondarcev's activities as a consultant for fungi causing decay in buildings and his practical knowledge of dealing with them, which dates from 1916. A. S. Bondarcev produced original methods on determining these fungi according to their vegetative growths and in 1956 published an album of water-colour plates "Posobiye po opredeleniju domovykh gribov" (A textbook for the determination of fungi in houses) which embraced all the known species.

In the course of more than sixty years of scientific activity, A. S. Bondarcev published more than 500 short reports, notes and papers, with almost 200 scientific works. He described altogether 130 new taxa of fungi and in his honour were named more than 10 species of fungi from various groups, one genus (*Bondarzewia*) and one family (*Bondarzewiaceae*).

A. S. Bondarcev remained in Leningrad during Second World War and, during the siege of Leningrad, when Nazi troops encircled the city, continued his scientific studies on the diseases of potatoes and their improved cultivation (jointly with his wife, V. N. Bondarceva-Monteverde). He was decorated for his merits with several medals and orders, including the highest of all, the Order of Lenin (1953).

A. S. Bondarcev is an example of the excellent scientific worker, a good popularizer, an experienced practitioner, a capable teacher and a courageous person, who has spent all his long life working entirely in the interests of Science and his own fellow-citizens. The Czechoslovak mycologists send to A. S. Bondarcev their best wishes for good health during the ensuing years and a great deal of further scientific success in his work.

Ad multos annos!

Výzva ke spolupráci na mapování hub v Evropě

Cohortatio ad collaborationem distributionis macromycetum europaeorum
explorandi causa

Druhý sjezd evropských mykologů zvolil na svém závěrečném zasedání v Praze 4. září 1960 Výbor pro mapování hub v Evropě (The Committee for mapping of Macromycetes in Europe) a pověřil ho shromažďováním náležitých údajů za účelem zvětšení znalostí výskytu a rozšíření některých hub v Evropě.

Tento úkol však nelze úspěšně zvládnout bez těsné součinnosti mykologů všech evropských zemí, a proto se Výbor obrací i k našim mykologům se žádostí, aby se této práci zúčastnili. K usnadnění spolupráce navázal Výbor spojení s mykology několika zemí, aby se ujali úlohy národních zpravodajů a zorganizovali celou akci ve svých zemích. Jejich jména uvádíme níže.

Výbor vybral pro první etapu výzkumu 100 druhů hub, o kterých je nutno sbírat údaje; jejich seznam je připojen. U každého spolehlivého nálezu z těchto určených druhů zaznamená příslušný zpravodaj přesně naleziště (zeměpisné souřadnice), nadmořskou výšku, datum a jméno nálezce. Doporučuje se, aby byl zachován dokladový materiál ze všech hlášených nálezů (kromě druhů velmi hojných, které však musí být překontrolovány). Toho je třeba zvláště dbát u všech druhů, které jsou v určitých oblastech vzácnější nebo jsou kritické. Ty jsou v seznamu označeny hvězdičkou. Hlášení těchto druhů bez dokladového materiálu nelze brát pro náš účel v úvahu.

Plánujeme sledovat těchto 100 druhů po pět let. Potom sestaví zpravodaj každé země ze získaných údajů jednak katalog lokalit, jednak podle možnosti jednotlivé mapky rozšíření (u hojných druhů). Tento elaborát zašle zpravodaj příslušnému členu Výboru a sekretariát se postará o uveřejnění celkových map. Tím bude získán důležitý přehled o výskytu a rozšíření vybraných druhů hub v Evropě.

Zprávy týkající se nálezů a doklady zasílejte národnímu zpravodaji (v Československu dr. F. Šmardovi a Z. Pouzarovi, resp. jednotlivým členům Komitétu — viz níže). S obecnými dotazy týkajícími se celé akce se obraťte na národního zpravodaje nebo na příslušného člena Výboru, anebo na sekretariát; adresy viz níže.

Doufáme pevně, že se všichni mykologové v Evropě zúčastní tohoto díla, aby tak pomohli vypracovat přehled evropských hub — pokud jde o jejich naleziště — co nejdokonalejší.

D. M. Henderson

Royal Botanic Garden, Edinburgh, 3, Great Britain

F. Kotlaba

Botanický ústav Československé akademie věd, Průhonice u Prahy, ČSSR

H. Kreisel

Institut für Agrobiologie der Universität Greifswald, Ludwig-Jahn-Strasse, (3b), Greifswald, Deutsche Demokratische Republik

M. Lange

Institut for Sporeplanter, Københavns Universitets, Gothersgade 140, København K, Danmark

H. Romagnesi

10, Avenue Daumesnil, Paris — 12, France

Sekretariát:

Institut for Sporenplanter, Gothersgade 140, København K, Danmark

Národní zpravodaj pro ČSSR:

RNDr. František Šmarda, vědecký pracovník Brněnské základny Československé akademie věd, Stará 18, Brno.

Seznam druhů hub, které mají být mapovány:

- * *Sarcoscypha coccinea* (Scop. ex St. — Am.) Lambotte (= *Plectania coccinea*) — Ohnivce šarlatový. ČM 13, t. 33.
- * *Rhizina undulata* Fr. ex Pers. (= *Rhizina inflata*) — Kořenitka nadmutá. Ves. II, 133.
- * *Verpa conica* (O. F. Müll. ex S. F. Gray) Pers. (= *Verpa digitaliformis*) — Kačka náprstková. Ves. II, 103.
- * *Ptychoverpa bohemica* (Krombh.) Boud. (= *Verpa bohemica*) — Kačenka česká. S. 82, Ves. II, 103, ČM 3:33.
- * *Choiromyces venosus* (Fr.) T. Fr. (= *Choiromyces meandriiformis*) — Bělolanýž obecný. PU I, 5a.
- * *Bulgaria inquinans* (Pers. ex Hook.) Fr. (= *Bulgaria polymorpha*) — Klihatka černá. Ves. II, 113.
- * *Sarcosoma globosum* (Schmid. ex Pers.) Casp. in Rehm — Masečník kulovitý. ČM 11, t. 25; C. I, 439.
- * *Poronia punctata* (L. ex St.-Am.) Fr. — Trusovka tečkovaná. C. I, 371.
- * *Hirneola auricula-judae* (Bull. ex St.-Am.) Berk. (= *Auricularia sambucina*) — Boltcovitka ucho Jidášovo. S. 87; Vel. 793.
- * *Tremiscus helvelloides* (DC. ex Pers.) Donk (= *Guepinia rufa*, *Gyrocephalus helvelloides*) — Rosolovec červený. PU II, 158b.
- * *Pseudohydnum gelatinosum* (Scop. ex Fr.) Karst. (= *Tremellodon gelatinosum*) — Rosolozub huspenitý. S. 88, C. II, 196 (*Protohydnum gel.*).
- * *Sistotrema confluens* Pers. ex Fr. — Rozděrká splývavá. PP II, 232.
- * *Phlebia radiata* Fr. (= *Phlebia aurantiaca*) — Žilnatka oranžová. C. II, 51.
- * *Stereum frustulosum* (Pers. ex Fr. ut "*frustulata*") Fr. — Pevník rozpraskaný. ČM 13, čb. t.
- * *Hymenochaete mougeotii* (Fr.) Cooke — Kožnatka purpurová. ČM 12, t. 31.
- * *Clavariadelphus pistillaris* (L. ex Fr.) Donk (= *Clavaria pistillaris*) — Kuřátkovník Herkulův. PU II, 156; ČM 5:149.
- * *Ramaria ochraceo-virens* (Jungh.) Donk — Kuřátka zelenající. ČM 5:23 (*R. abietina*).
- * *Gomphus clavatus* (Pers. ex Fr.) S. F. Gray — Štročkovce kyjovitý. PU I, 12.
- * *Sarcodontia setosa* (Pers.) Donk (= *Acia setosa*) — Hrotnatka zápašná. ČM 7:121.
- * *Climacodon septentrionalis* (Fr.) Karst. (= *Hydnum septentrionale*) — Šindelovník severský. N 192.
- * *Auriscalpium vulgare* S. F. Gray (= *Hydnum auriscalpium*) — Lžičkovce šiřkový. C. II, 43; Ves. II, 49.
- * *Piptoporus betulinus* (Bull. ex Fr.) Karst. (= *Polyporus betulinus*) — Březovník březový. PP II, 55–57.
- * *Fomes fomentarius* (L. ex Fr.) Fr. (= *Polyporus fomentarius*) — Troudnatec troudivý. PP II, 229–31.
- * *Fomitopsis rosea* (Alb. et Schw. ex Fr.) Karst. (= *Polyporus roseus*) — Troudník růžový. PP II, 235a, 236; ČM 5:153 a čb. t.
- * *Fomitopsis annosa* (Fr.) Bond. et Sing. (= *Fomes annosus*) — Troudník roční. PP II, 243a, 244–45.
- * *Ganoderma applanatum* (Pers. ex S. F. Gray) Pat. — Lesklokorka ploská. PP II, 248, 308a–313.
- * *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq. ex Fr.) Karst. (= *Trametes cinnabarina*) — Outkovnice rumělková. PP II, 213; ČM 4:57.
- * *Oxyporus populinus* (Schum. ex Fr.) Donk — Ostroporka topolová. PP II, 227a; ČM 13:148.

- Grifola gigantea* (Pers. ex Fr.) Pil. (= *Polyporus giganteus*) — Trsnatec obrovský. PP II, 12–13.
- Grifola umbellata* (Pers. ex Fr.) Pil. (= *Polyporus umbellatus*) — Trsnatec oříš. PP II, 8–10; ČM 9: 172–73.
- * *Bondarzewia montana* (Qué.) Sing. (= *Polyporus montanus*) — Bondarcevka horská. PP II, 17–19; ČM 11: 163, 165.
- Fistulina hepatica* (Schaeff.) ex Fr. — Pstřeň dubový. S 90; Myk. 4; PP II, 373–4.
- Strobilomyces floccopus* (Vahl ex Fr.) Sacc. (= *Boletus strobilaceus*) — Šiškovce šiškový. PU I, 19; PK 449.
- Porphyrellus pseudoscaber* (Secr.) Sing. (= *Boletus porphyrosporus*) — Hříbek nachový-trusý. PU I, 33, 45; PK 473.
- Gyroporus castaneus* (Bull. ex Fr.) Qué. (= *Boletus castaneus*) — Hříbník kaštanový. PU II, 9; PK 452.
- Boletinus cavipes* (Opat.) Kalchbr. (= *Boletus cavipes*) — Hříbovec dutonohý. PU I, 20; PK 453.
- * *Suillus flavidus* (Fr. ex Fr.) Presl (= *Boletus flavidus*) — Klouzek žlutavý. ČM 5: 1–2; PK 454.
- Suillus bovinus* (L. ex Fr.) O. Kuntze (= *Boletus bovinus*) — Klouzek kravský. PU I, 22; S 93.
- Tylopilus felleus* (Bull. ex Fr.) Karst. (= *Boletus felleus*) — Podhřib žlučový. PU I, 44; PK 472.
- * *Xerocomus parasiticus* (Bull. ex Fr.) Qué. in Maig. et Ferry (= *Boletus parasiticus*) — Suchohřib příživný. Myk. 2; S 99; Vel. 719.
- * *Phylloporus rhodoxanthus* (Schw.) Bres. (= *Paxillus pelletieri*) — Lupenopórka červenožlutá. PK 476–7.
- Gomphidius roseus* (Fr.) Karst. — Slizák růžový. Myk. 1; Ves. I, 206.
- Hygrophorus marzuolus* (Fr.) Bres. (= *Limacium marzuolum*) — Štavnatka březnová. PU I, 50; ČM 3: 29, 93.
- * *Hygrocybe psittacina* (Schaeff. ex Fr.) Kumm. (= *Hygrophorus psittacinus*) — Voskovka papouščí. PK 486.
- * *Lyophyllum palustre* (Peck.) Sing. (= *Collybia palustris*) — Líha rašeliníková. PU II, 80; ČM 4: 80–81.
- Laccaria amethystea* (Bull. ex Méral.) Murr. (= *Laccaria amethystina*) — Lakovka ametystová. PU I, 89b.
- * *Omphalotus olearius* (DC. ex Fr.) Sing. (= *Pleurotus olearius*) — Hlívec olivový. PU II, 43; ČM 1: 21–22, 6: 55, 57.
- Armillaria mellea* (Vahl ex Fr.) Kumm. — Václavka obecná. PU I, 82; S 123.
- Tricholoma sulphureum* (Bull. ex Fr.) Kumm., non incl. *T. bufonium* — Čirůvka srožlutá. Myk. 1; PK 528.
- * *Catathelasma imperiale* (Fr. in Lund.) Sing. (= *Armillaria imperialis*) — Náramkovec královský. Myk. 2; PK 613.
- * *Lentinellus cochleatus* (Pers. in Hoffm. ex Fr.) Karst. (= *Lentinus cochleatus*) — Houžovec hlemýžďový. PU II, 44.
- Schizophyllum commune* Fr. ex Fr. — Klanolistka obecná. Myk. 5; C II, 108–9.
- Oudemansiella mucida* (Schr. ex Fr.) Höhn. (= *Mucidula mucida*) — Slizečka slizká. PU II, 79.
- * *Marasmius foetidus* (Rehl. in Sow. ex Fr.) Fr. — Špička smrdutá. ČM 3: 74.
- Marasmius alliaceus* (Jacq. ex Fr.) Fr. — Špička cibulová. C II, 118.
- * *Marasmius epidryas* Kühn. — Špička dryádková. KR 84.
- * *Mycena belliae* (Johnst. in Berk.) Orton (= *Omphalia belliae*) — Helmovka Belliové. L t. 61, f. F.
- * *Mycena pelianthina* (Fr.) Qué. — Helmovka zoubkatá. ČM 4: 154, 5: 124.
- * *Mycena crocata* (Schr. ex Fr.) Kumm. — Helmovka šafránová. PU II, 81b; ČM 9: 105.
- Clitopilus prunulus* (Scop. ex Fr.) Kumm. — Mechovka obecná. PU I, 90.
- * *Volvariella bombycina* (Schaeff. ex Fr.) Sing. (= *Volvaria bombycina*) — Kukmák bělovltný. PK 646; ČM 4: 77.
- * *Amanita caesarea* (Scop. ex Fr.) Grev. — Muchomůrka císařská. ČM 14: 115.
- Amanita phalloides* (Fr.) Link. excl. *A. verna* et *A. virosa* — Muchomůrka zelená. Myk. 6; S 125; PU I, 119; ČM 3, 7, 9.
- Amanita citrina* (Schaeff.) ex Roques — Muchomůrka citronová. S 126; PU I, 118.
- Amanita porphyria* (Alb. et Schw. ex Fr.) Schummel — Muchomůrka porfyrová. Myk. 3.
- * *Amanita strobiliformis* (Paul. ex Vitt.) Qué. — Muchomůrka šišková. PK 687.
- Agaricus xanthoderma* Genev. (= *Psaliota xanthoderma*) — Pečárka zápašná. PU II, 143.

- * *Melanophyllum echinatum* (Fr.) Sing. (= *Lepiota haematosperma*) — Černolupen krvavý. PK 658; ČM 8:83.
- * *Cystoderma carcharias* (Pers. ex Secr.) Maubl. (= *Lepiota carcharias*) — Zrnivka žraločí. PK 688.
- * *Phaeolepiota aurea* (Bull. ex Fr.) R. Maire ex Konr. et Maubl. (= *Pholiota aurea*) — Bedlovnice zlatá. PU II, 131.
- * *Rozites caperata* (Pers. ex Fr.) 'Karst. (= *Pholiota caperata*) — Sluka svraskalá. Myk. 2; PU I, 97.
- * *Hebeloma radicosum* (Bull. ex Fr.) Rick. — Slzivka kořenatá. PK 553, 600.
- * *Inocybe patouillardii* Bres. — Vláknic Patouillardova S 118; PU I, 93a.
- * *Inocybe jurana* (Pat.) Sacc. — Vláknic jurská. PU II, 126.
- * *Galerina paludosa* (Fr.) Kühn. (= *Galera paludosa*) — Čepičatka močálová. L. t. 130, f. D.
- * *Cortinarius violaceus* (L. ex Fr.) S. F. Gray (= *Inoloma violaceum*) — Pavučinec fialový. PK 585.
- * *Agrocybe erebia* (Fr.) Sing. (= *Pholiota erebia*) — Rolníčka lysá. PK 617.
- * *Kuehneromyces mutabilis* (Fr.) Sing. et 'Smith (= *Pholiota mutabilis*) — Opeňka měnlivá. PU I, 95; ČM 4:61.
- * *Psathyrella ammophila* (Dur. 'et Lév.) Orton (= *Psilocybe ammophila*) — Křehutička písečná. L. t. 148, f. B.
- * *Anellaria semiovata* (Sow. ex Fr.) Pears. et Dennis (= *Panaeolus separatus*) — Prstenovec vysoký. ČCH 16:14; Ves. II, 226.
- * *Coprinus comatus* (O. F. Müll. ex Fr.) S. F. Gray — Hnojník obecný. S 112; PU II, 134; ČM 6:166–167.
- * *Russula virescens* (Schaeff. ex Krombh.) Fr. — Holubinka nazelenalá. Melz. 59; PU I, 61.
- * *Russula lepida* (Fr.) ex Fr. — Holubinka sličná. Melz. 75; PU I, 60.
- * *Russula claroflava* Grove — Holubinka chromová. Myk. 4; Melz. 47.
- * *Lactarius necator* (Fr.) Karst. (= *Lactarius turpis*) — Ryzec šeredný. S 108; PU II, 34.
- * *Astraeus hygrometricus* (Pers.) Morg. (= *Astraeus stellatus*) — Hvězdák vlhkoměrný. G 627–628.
- * *Pisolithus tinctorius* (Pers.) Coker et Couch (= *Pisolithus arenarius*) — Měcháč písečný. PU I, 5b; ČM 1:83.
- * *Cyathus olla* (Batsch) ex Pers. — Čišenka hrnečková. G 649, 651.
- * *Calvatia gigantea* (Batsch ex Pers.) Lloyd (= *Lycoperdon bovista*, *Calvatia maxima*) — Plešivka obrovská. G 269.
- * *Calvatia cretacea* (Berk.) Lloyd (= *Lycoperdon cretaceum*) — Plešivka severská. Bowerman et Grove, Canad. J. Bot. 40:244, tab. 1, fig. 5, 1962.
- * *Mycenastrum corium* (Quers. ex DC.) Desv. — Škárka hvězdovitá. G 388–392; ČM 2:86; 6:163.
- * *Geastrum melanocephalum* (Čerň.) V. J. Staněk (= *Trichaster melanocephalus*) — Hvězdovka vlasohlavá. G 481 a f. 184, 185.
- * *Geastrum triplex* Jungh. — Hvězdovka trojitá. G 477 a f. 181–183.
- * *Myriostoma coliforme* (Dick. ex Pers.) Corda — Mnohokrčka dírkovaná. G 401; ČM 15:79.
- * *Phallus impudicus* L. ex Pers. — Hadovka smrdutá. PU I, 7.
- * *Phallus hadriani* Venten. ex Pers. (= *Phallus imperialis*) — Hadovka valčíková. G 67, 69; ČM 9:121.
- * *Dictyophora duplicata* (Bosc) E. Fisch. — Síťovka dvojité. G. 74.
- * *Clathrus ruber* Pers. — Mřížovka červená. Myk. 5; G 94.
- * *Montagnites candollei* Fr. (= *Montagnea arenaria*) — Květka písečná. G 241, 246; ČM 6:15.
- * *Endoptychum agaricoides* Čerň. (= *Secotium agaricoides*) — Střečan bedlovitý. G 241, 250–52; ČM 2:127, 8:152.

Za každým jménem houby jsme pro naše spolupracovníky uvedli zkrácenou citaci literatury, kde naleznou vyobrazení (čísla znamenají většinou stránky). Popis je ve většině případů u vyobrazení. Snažili jsme se citovat ty knihy a časopisy, které jsou nejznámější a kde jsou barevná vyobrazení. Někdy však jsme nenašli nejen barevná, ale ani černobílá vyobrazení: v takovýchto případech citujeme literaturu cizí. Při výběru z naší literatury jsme dbali především toho, abychom zachytili co nejmodernější vyobrazení, takže pak starší literaturu necitujeme.

Vysvětlení použitých zkratk v seznamech hub:

- C I, II — Cejp K.: Houby I, 1957, II, 1958.
 ČČH — Časopis čs. houbařů.
 ČM — Česká mykologie.
 G — Flora ČSR, B-1, Gasteromycetes, 1958.
 KR — Kühner R. et Romagnesi H.: Flore analytique des champignons supérieurs, 1953.
 L — Lange J. E.: Flora agaricina Danica, 1935.
 Melz. — Melzer V.: Atlas holubinek, 1945.
 Myk. — Mykologia, Praha.
 N — Nikolajeva T. L.: Ježovikovyje griby. Flora spor. rast. SSSR 6, Griby 2, 1961.
 PK — Pilát A.: Klíč k určování našich hub hříbovitých a bedlovitých, 1951.
 PP II — Pilát A.: Polyporaceae — Houby chorošovitě, Atlas hub evr. 3, 1936—42.
 PU I, II — Pilát A. et Ušák O.: Naše houby I, 1952, II, 1959.
 Vel. — Velenovský J.: České houby, 1920—22.
 Ves. I, II — Veselý R.: Československé houby I, ed. 2, 1951, II, 1946.

Akce mapování hub v Evropě se setkala u evropských mykologů s velkým zájmem a pochopením. V zemích socialistického tábora na ní spolupracují jako zodpovědní národní zpravodajové: Bulharsko: Dr. Cv. Chinková, Československo: dr. F. Šmarda, Jugoslaviie: dr. V. Lindtner, Maďarsko: dr. G. Bohus, Polsko: doc. dr. A. Skirgiello, Rumunsko: G. Silaghi, SSSR: E. Parmasto. Doufáme, že i v Československu se tato akce mapování hub setká se širokým zájmem našich mykologů a zejména z řad amatérů očekáváme plodnou spolupráci. Proto připojujeme k provádění akce u nás několik pokynů.

Mapovací akci na území Československa řídí Komitét pro mapování hub v ČSSR v čele s dr. Františkem Šmardou (Brněn. základna ČSAV, Stará 18, Brno). Jeho členy jsou v Čechách MUDr. Josef Herink (Mnichovo Hradiště, tř. Rudé armády 717), MUDr. Jiří Kubíčka (Čs. stát. lázně Třeboň), prof. Karel Kult (Slezská 130, Praha-Vinohrady), prom. biol. Zdeněk Pouzar (Jaselská 3, Praha 6) a dr. Mirko Svřeček (Nár. muzeum, Praha 2, Václavské nám. 68), na Moravě inž. Karel Kříž (Bayerova 40, Brno) a na Slovensku prom. biol. Anton Novacký (Labor. ochrany rastl. SAV, Ivanka pri Dunaji) a inž. Roman Leontovych (Výzkumný ústav les. hospod., Banská Štiavnica). Na tyto členy komitétu se laskavě obračejte a přinášejte jim nebo pošlejte na jejich adresy materiál, a to na kohokoliv podle toho, s kým jste ve spojení nebo koho máte blíže. Pro zjednodušení beztak obtížné práce prosíme, abyste ke sběru každého druhu přiložili vždy lístek velikosti šestnáctiny archu běžného formátu papíru, na kterém kromě jména houby nahoře (pokud ji budete znát) uvedete níže lokalitu (přesně místo, obec a větší město), druh porostu a substrát, nadmořskou výšku místa nálezu, příp. zeměpis. souřadnice podle spec. mapy (podle Greenwiche), datum sběru a jméno sběratele (tyto listky budou sloužit jako kartotéka).

Svou pozornost zaměřte podle možnosti (exkurze, dovolené apod.) zejména na výzkum těchto oblastí, odkud máme málo nebo skoro žádné údaje: Krušnohoří, Karlovarská vysočina, Doupovské hory, Český les, Pošumaví, Novohradské hory, Plzeňsko, Železné hory, Orlické hory a Podorličí, Slezsko, Jeseníky a Beskydy, a na Slovensku na většinu území, hlavně teplé jižní a západní části a vých. Slovensko. Jako doklad je nutno sbírat i zcela obyčejné druhy; stačí však 1—2 plodnice. U velkých plodnic chorošů apod. stačí sebrat jen charakteristickou část (příčný řez plodnicí, cca 2—3 cm tlustý apod.). Dokladový materiál musí být sbírán i u obecných druhů proto, aby byla kontrolou zajištěna naprostá správnost určení. Je pravděpodobné, že v určité etapě výzkumu budou vydány další výzvy našim spolupracovníkům, aby zjišťovali lokality určitých druhů v těch oblastech, odkud nám třeba budou chybět jakékoliv údaje.

Vzhledem k tomu, že celá akce mapování hub v Československu je časově velice náročná na každého člena komitétu, nebude možno ve většině případů odpovídat a děkovat za zázilky. Teprve po delším období budou výsledky shrnuty ve zprávě v České mykologii a tam bude také poděkováno všem spolupracovníkům.

Komitét pro mapování hub v ČSSR

Příspěvek k poznání českých hub lupenatých Agaricales)

Ad cognitionem Agaricalium nonnullorum bohemicorum additamenta

Mirko Svrček

Autor uveřejňuje nálezy 16 pozoruhodnějších druhů lupenatých hub (*Agaricales*) z Čech jako částečný výsledek mykofloristického výzkumu, podniknutého za podpory Čs. věd. společnosti pro mykologii. Připojeny jsou taxonomické poznámky a stručné popisy podle nalezeného materiálu. Je vytvořena jedna nová nomenklatorická kombinace. Z uvedeného počtu je 9 druhů (a jedna varieta) nových pro Čechy.

Auctor 16 species bohemicas rariores fungorum *Agaricalium* breviter describit et adnotationes taxonomicas annexit. Omnes species in excursionibus subsidio Societatis scientificae čechoslovacae pro mycologiam adjutis collectae sunt. Una combinatio nova effecta est. Novem species (et una varietas) adhuc in Bohemia non collectae sunt.

Při mykologickém výzkumu některých oblastí Čech, který jsem prováděl z největší části v rámci mykofloristické akce za podpory Československé vědecké společnosti pro mykologii, věnoval jsem se také lupenatým houbám (*Agaricales*), při čemž jsem zaměřil pozornost především na rody, jejichž druhové bohatství stále ještě není u nás dokonale známo a jejichž podrobnější studium může současně přinést i určité taxonomické výsledky.

V tomto příspěvku uveřejňuji výběr některých zajímavějších nálezů z Čech hlavně z období minulých dvou let. Nejde výhradně o druhy vzácné, zřídka sbírané, ale též o druhy přehlížené, které při běžném pozorování a orientačním určování bývají buď chybně určovány nebo nejsou rozlišovány, nebo jsou vzhledem k obtížnému určení vůbec opomíjeny.

Několik pozoruhodnějších druhů jsem obdržel též od jiných sběratelů, členů naší mykologické společnosti, kteří mi svůj materiál přinesli nebo zaslali k určení. Rovněž o některých těchto druzích ve svém příspěvku referuji. Veškerý dokladový exsikátový materiál je uložen v mykologickém herbáři botanického oddělení Národního musea v Praze, kde se sběry z mykofloristické akce soustřeďují.

Alnicola alnetorum (R. Maire in Kühner) Romagnesi — Olšenk a*)
z v o n o v k o v á

Syn.: *Naucoria submelinoides* var. *alnetorum* R. Maire in Kühner

Naucoria alnetorum (R. Maire in Kühner) Kühner et Romagnesi

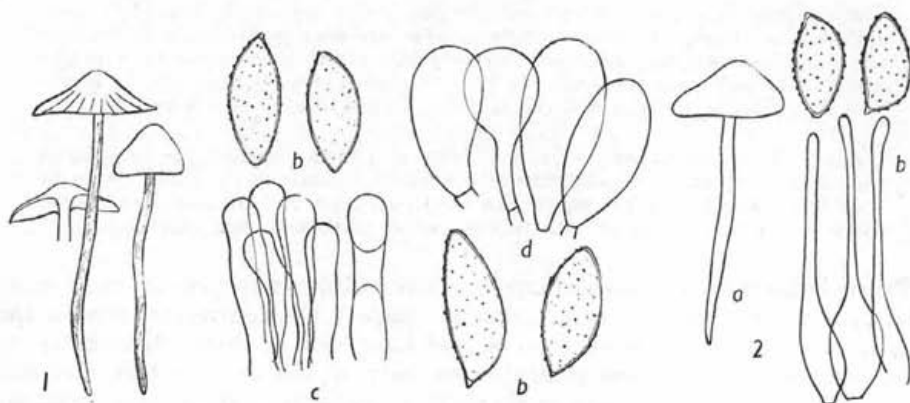
Karlštejn: „Králova studně“, na břehu lesního potůčku na holé, vlhké, hlinité zemi (vápenec) pod olšemi (*Alnus glutinosa*) a jasanv (*Fraxinus excelsior*), hojně ve skupinách, 27. IX. 1959 (leg. Svrček).

Odpovídá popisům uvedených autorů. Správná je také Kühnerova a Romagnesiho poznámka, že tato houba připomíná některý druh rodu *Rhodophyllus*. Vskutku zbarvením, celkovým tvarem i křehkostí nejspíše se podobá *Nolanea* sp., za niž by na první pohled mohla být považována.

Klobouk u našich plodnic měl 8–15 mm v průměru, byl zvoncovitě skleutý, později níže a tupě zaobleně vyhrblý, silně hygrofání, za vlhka s lupeny až do středu prosvitavými, světle načervenalé hnědavé, oschlý světle pleťové na růžovělý s tmavším, až hnědočervenavým vrcholem, jemně třpytivý, avšak lysý, hladký, beze stop po kortině. Třeň 2,5–4,5 cm dlouhý, 1,5–2,5 mm tlustý, stejně silný, na světle hnědočervenavém podkladu podél bíle leskle vláknitý, jen

*) Navrhuji pro rod *Alnicola* Kühner české jméno olšenk a.

pod lupeny bíle poprášený. Lupeny dosti široce přirostlé, světle pleťově narůžovělé, později světle hnědavé (zůstávají poměrně velmi světle zbarvené), s bělavým a nerovným ostřím. Dužnina voněla slabě, avšak přece jen zřetelně moučné a byla chuti nevýrazné, nikoliv moučné.

1. *Alnicola alnetorum* (R. Maire in Kühner) Romagnesi — Olšenka zvonovková. A. Plodnice. — Carposomata. B. Výtrusy. — Spores. C. Cheilocystidy. — Cheilocystidia. D. Buňky pokožky klobouku. — Cellulae pileocutis.

2. *Alnicola scolecina* var. *fellea* Favre — Olšenka bažinná odr. žlučová. A. Plodnice. — Carposomata. B. Cheilocystidy a výtrusy. — Cheilocystidia et spores.

M. Svrček del.

Pokožka klobouku je hymeniformní, složená z velkých, široce kyjovitých, měchýřkovitých až skoro kulovitých buněk, dole často dlouze stopkatě zúžených. Cheilocystidy $50-65 \times 9-12 \mu$ (na konci), široce válcovité, zaoblené až mírně kyjovitě ztlustělé. Basidie dvouvýtrusné. Výtrusy $11-19 \times 6-8 \mu$, široce až dlouze nestejnostranně mandlovitě-vřetenovité, s apikulem, k vrcholu značně zúžené, dosti hustě drobně bradavčité, žlutohnědé.

V Čechách sbíral tento druh již V. Vacek (in litt. et exs. ut *Naucoria submelinoides*), a to na Brdských hřebenech u Haloun, kde 21. IX. 1947 nalezl dvě plodnice vyrůstající v rašeliníku na bažinatém místě v lesní olšině. Jeho popis s naším sběrem zcela souhlasí, nikoliv však druhý nález z Čech, označený rovněž jako *N. submelinoides* (Ůhonice, v olšině, 19. X. 1947, leg. A. Doubová), který je pravděpodobně totožný s nedávno popsanou *N. (Alnicola) celluloderma* Orton (Trans. brit. mycol. Soc. 43 (2) : 314, 1960). Je to rovněž olšinný druh, velmi blízký *A. alnetorum*, od níž se liší nedostatkem moučné vůně i chuti, která však někdy může být slabě ředkvovitá, dále bělavě nebo špinavě krémovým třeněm, který později skoro po celé délce hnědne a bývá na spodu ukončen hlízkou. Rozdíl ve výtrusech (které mají být o něco užší než u *A. alnetorum*), uváděný Ortonem, je nepřesvědčivý, s ohledem na známou značnou variabilitu velikosti spor u r. *Alnicola*.

Alnicola scolecina var. *fellea* Favre — Olšenka bažinná odr. žlučová

Byla sbírána na téže lokalitě a téhož dne jako *A. alnetorum*, tj. u „Královy studně“ v karlštejnských lesích. Liší se od ní za vlhka sytě červenohnědým klo-

boukem (s převládajícím tonem červenavým), který u našich exemplářů dosahoval 7–13 mm v průměru, tedy méně, než je uváděno Favrem, případně Mosem (in Gams, *Kleine Kryptogamenfl.* IIb, p. 166, 1955). Třeň byl 2–3 cm dlouhý, 1,5–2,5 mm silný, stejně tlustý nebo na bázi slabě ztenčený, světle červenohnědý, od spodu pomačkáním hnědnoucí, útle bělavě vláknitý, jen těsně pod venohnědý, odspodu pomačkáním hnědnoucí, útle bělavě vláknitý, břichatý, dosti tlustý, zprvu světle hnědavý, pak tmavě hnědý, na ostří bělavý. Dužnina voní slabě houbově a chutná po chvíli zřetelně hořce.

Pokožka klobouku je složena z rovnoběžně sestavených hyf ukončených válcovitými buňkami; hyfy s přezkami, na povrchu inkrustované světle červenavým nebo žlutočervenavým pigmentem, 9–16 μ tlusté. Cheilocystidy 45–60 $\times$ 6,5 až 9,5 μ , ze široce nadmuté báze dlouze zobanitě protažené, na vrcholu 2–3 μ tlusté, stejně silné nebo mírně kyjovitě rozšířené, tenkoblanné, bezbarvé. Výtrusy 12–13 $\times$ 6–6,5 (–7) μ , nestejnostranně mandlovitě větvenovité, s apikulem, k vrcholu zúžené, husté a poměrně hrubě bradavčité, žlutohnědé.

Tato *Alnicola* byla popsána jako odrůda od *A. scolecina* (Fr.) Romagn., s kterou je skutečně blíže příbuzná, liší se však zřetelně hořkou chutí. Snad není vázána na olše, jako *A. scolecina*, neboť Favre ji nalezl pod břízami v porostu trávy *Molinia* na bažinatém místě, kde údajně olše nerostly, ve zvlášť statných plodnicích. Jinak *A. scolecina* patří spolu s *A. escharoides* (Fr. ex Fr.) Romagn. k našim nejčastějším průvodcům bažinatých olšin (ve Velenovského Českých houbách je *A. eschariodes* popsána pod jménem *Naucoria sobria* Fr., zatímco *N. escharoides* s. Velen. je jiný druh).

Camarophyllopsis schulzeri (Bres.) Herink — Voskovečka*) Schulzerova

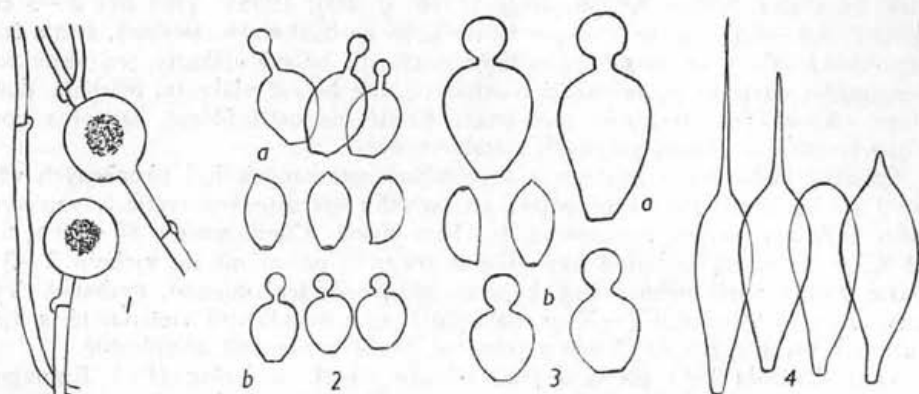
Sborn. severočes. krajs. Mus. Liberec, řada přírod. 1 (1958): 62, fig. 2–3, 1959.

Tento velmi vzácný druh, známý dosud z Čech pouze ze dvou lokalit (Mnichovice, leg. Velenovský a pahorek „Velká Horka“ poblíže Mnichova Hradiště, leg. Herink), nalezl jsem na společné exkurzi s M. a I. Charvátovými a F. Hřebíkem na mechaté lesní louce při severním úpatí vrchu Herštýn (700 m n. m.) u Kdyně v Pošumaví, 26. VIII. 1958. Plodnice vyrůstaly pospolitě, místy i po několika trsnatě, měly klobouk 1–3 cm v průměru, polokulovitě sklenutý až ploše rozložený, nehrbolatý, se středem široce vmačklým, hygrofání, za vlhka tmavě kávově nebo datlově hnědý, za sucha světle hnědý, lysý, zcela suchý (nesliský), s pokožkou velmi útle vrostle vláknitou. Třeň 5–6 cm dlouhý byl 2–4 mm tlustý (někdy smačklý a pak 7 mm široký), jen o něco světlejší, ale jinak podobně jako klobouk zbarvený, obvykle zprohýbaný, dolů někdy ztenčený, na bázi bíle plstnatý, jinak zcela lysý a hladký, suchý, často příčně vlnkatý, uvnitř záhy dutý. Lupeny prořídle, široce přirostlé a krátce sbíhavé, 4–5 mm vysoké, zprvu bělavé, pak světle hnědavé nebo našedle hnědavé, vespod bohatě vrásčité až žilkovitě spojované, na ostří stejně zbarvené, celé a rovné. Dužnina světle hnědavá, bez pachu. Výtrusy 3–5 $\times$ 2,5–4,5 μ , široce krátce elipsoidní až kulovitě elipsoidní.

Souhlasím s názorem Herinkovým, že tento druh není typickým zástupcem čeledi *Hygrophoraceae*, ale má určité vztahy k čel. *Tricholomataceae*. Je proto vhodné jej oddělit od r. *Hygrophorus* jako samostatný rod. Zbarvením i tvarem připomíná *H. nitratu* (Pers. ex Pers.) Fr., avšak již makroskopicky jej rozlišíme podle drobných plodnic a zcela nevonné dužniny. V roce 1957 a 1958 byl

*) Navrhuji pro rod *Camarophyllopsis* Herink české jméno voskovečka.

také nalezen (celkem třikrát) v Anglii a znovu prostudován Ortonem (Trans. brit. mycol. Soc. 43 (2) : 264–265, 1960).

1. *Clitocybe hydrogramma* (Bull. ex Fr.) Kummer s. Kühner et Romagnesi — Strmělka vodopisná. Hyfy pokožky klobouku s kulovitými buňkami. — Hyphae pileocutis cum cellulis globosis. — 2. *Conocybe macrocephala* (Kühner) Kühner et Romagnesi — Sametovka velkohlavá. A. Kaulocystidy. — Caulocystidia. B. Výtrusy a cheilocystidy. — Sporae et cheilocystidia. — 3. *Conocybe rickeniana* Singer ex Orton — Sametovka pestrá. A. Kaulocystidy. — Caulocystidia. B. Výtrusy a cheilocystidy. — Sporae et cheilocystidia. — 4. *Pluteus thomsonii* (Berk. et Br.) Dennis — Štítovka šedá. Cheilocystidy. — Cheilocystidia.

M. Svrček del.

***Clitocybe hydrogramma* (Bull. ex Fr.) Kummer sensu Kühner et Romagnesi — Strmělka vodopisná**

Klánovice u Prahy, mezi tlejícím listím v dubohabrovém háji, 17. IX. 1961 (leg. E. Wichanský).

Měl jsem k dispozici dvě plodnice, které naprosto souhlasí s pojetím tohoto zřídka uváděného druhu jmenovaných autorů. Neobyčejně charakteristická je stavba pokožky klobouku, která je složena z dlouhých 2,5–6,5 μ tlustých, tenkoblaných, bezbarvých a bohatě přezkatých hyf, které se místy náhle rozšiřují v nápadné, kulovité buňky 12–21 μ v průměru, s jemně zrnitým obsahem, který však vyplňuje v podobě menší koule jen část těchto kulovitých zduření.

C. hydrogramma makroskopicky připomíná některé větší strmělky bez nápadného zbarvení, rostoucí v podzimním období často ve více druzích na podobných stanovištích a většinou obtížně určovatelné. Je však význačná zvláště jemným, nepříjemným intenzivním pachem, který poněkud připomíná *Tricholoma sulphureum* nebo také zkažený tuk se ztuhlou moukou, a velmi odpornou, nahořklou chutí. Klobouk u studovaných dvou plodnic byl 5,5–6 cm velký, hluboce nálevkovitý, bez hrbole, tence lupenitě masitý, na okraji tenký a snadno se roztrhávající, hygrofání, za vlhka špinavě žlutavý s lupeny při okraji slabě prosvítavými, oschlý světle kožově žlutavý, zcela lysý a hladký, matný, suchý. Třeň 2,5 až 3 cm $\times$ 5–8 mm, dolů zvolna ztenčený, pevně chrupavčitý, skoro po celé délce žlutavou plstí obalený, která je pokračováním mycelia, jež na spodu třeně obaluje také přirostlé dubové a habrové listí; vlastní povrch třeně je hnědavý a nerovný. Lupeny jsou velmi dlouze obloukovitě sbíhavé, prořídlé, 4–6 mm vysoké, světle žlutavé, pak nahnědle žlutavé.

Dosavadní údaje o výskytu *C. hydrogramma*, uváděné v naší literatuře též jako *Omphalia hydrogramma* (Bull. ex Fr.) Quél, budou vyžadovat revize, pokud se dokladový materiál uchoval. Různé pojetí této strmělky dokumentuje také názor Ortonův, podle kterého je s *C. hydrogramma* totožná *C. gallinacea* (Scop. ex Fr.) Gill. sensu Ricken, Rea a Kühner (1934).

Conocybe macrocephala (Kühner) Kühner et Romagnesi — Sametovka velkohlavá

Praha-Žižkov, vrch Vítkov, na travnatém, k jihu obráceném výslunném svahu s řídkým porostem bříz (*Betula alba*), po dešti, 29. X. 1961.

Jeden z četných druhů z okruhu *C. tenera* (Schaeff. ex Fr.) Kühn. Klobouk u *C. macrocephala* je skoro polokulovitý až široce zvoncovitý, 10–15 mm v průměru, slabě hygrofánní, za vlhka světle krémový s šedavým nádechem nebo okrově našedlý, bez prosvitavých lupenů, hladký, oschlý bledý s tmavším, nažloutlým vrcholem. Třeň 2,5–4 cm × 1,5–2 mm, stejně tlustý nebo na bázi hlízovitě ztlustělý, celý čistě bílý, jen později dole nepatrně zažloutlý, po celé délce útle bíle ovinutý a leskle slabě vláknitý, dosti tuhý. Lupeny úzce připojené, skoro prořídle (L = 18–20, l = většinou 3), zprvu velmi bledě žlutavé, pak světle rezavě žlutavé, 1–2 mm vysoké, s ostřím světlejším a rovným. Dužnina bez pachu. Čerstvě vypadáný výtrusný prach je živě rezavě žlutý, oschlý rezavě hnědý.

Pokožka klobouku je složena z kulatých, 9–18 μ velkých buněk, bez dermatocystid. Pokožka třeně je pokryta skupinkami dermatocystid podobného tvaru jako cheilocystidy na ostří lupenů, ale často větších a s delším krčkem (celková délka až 33 μ , báze 13 μ široká, krček 6 μ dlouhý a palička 5,5 μ široká). Cheilocystidy kuželkovité, 10–14 μ dlouhé, se širokou, vejčité-kulovitou bází 8–11 μ širokou, s krátkým a silným krčkem 1,3–2,5 μ dlouhým, ukončeným kulovitou paličkou 4–5 μ v průměru. Výtrusy 8–10 × 5–6 μ , elipsoidní, s krátkým apikulem a širokým klíčním pórem, hladké, světle žluté.

Čistě bílým třeněm a velkou paličkou u cheilocystid se liší od příbuzných druhů. Nejpodobnější je *C. leucopus* Kühner, která je mohutnější, s třeněm 2–3 mm silným, voskovitého vzhledu, za vlhka rýhovaným, a s většími výtrusy. U nás nebyla dosud zjištěna.

Conocybe rickeniana Singer ex Orton — Sametovka pestrá

Orton, Trans. brit. mycol. Soc. 43 (2) : 195, 1960.

Syn.: *Galera (Conocybe) spicula* (Lasch) Kummer sensu Ricken, Kühner

Na podzimní exkurzi, kterou jsme s manželkou podnikli 28. X. 1961 do údolí potoka Výmoly na Českobrodsku, upoutala naši pozornost *Conocybe*, vyskytující se pospolitě na vlhkých lukách poblíže Vyšehořovic, známé lokality křídové flory, kterou ve zdejších, dnes z valné části již opuštěných lomech zkoumal před dávnými lety J. Velenovský. Uvedená *Conocybe* byla již v terénu nápadná živým zbarvením. Klobouk je za vlhka živě okrově žlutý až červeně-okrový, oschlý pak rezavě červenohědavý, s tmavším, více do červenava zbarveným vrcholem, vždy se však uplatňuje především červenožlutý odstín. Tvaru je široce zvoncovitého, bez hrbolu, zaoblený, 10–18 mm v průměru, za vlhka s prosvitavými lupeny, lysý, při okraji lehce rýhovaný, oschlý hladký. Třeň 3,5–6 cm × 1 až 1,5 (–2) mm, přímý, na bázi většinou hlízovitě ztlustělý (až 4 mm), celý medově žlutý a bíle ovinutý, jen slabě rýhovaný. Lupeny nehuště (L = 15 až 20, l = většinou 3), rezavě žluté, na ostří nápadně vroubkované a hustě bíle jemně brvitě (obroubené).

Crinipellis stipitarius var. *corticalis* Desm. — Vlasokožka drsná odr. korová. Kinského sady v Praze, na větévce zimolezu tatarského 7. VI. 1961, leg. E. Wichanský. — In horto publico „Kinského sady“ Pragae, ad ramulum *Lonicerae tataricae* 7. VI. 1961, leg. E. Wichanský.
Photo inž. K. Kunc

Pokožka klobouku z kulatých, 13–24 μ velkých buněk, bez dermatocystid. Kaulocystidy, pokrývající povrch třeně, jsou mohutné, 30–50 μ dlouhé (celková délka), s bází 13–20 μ širokou, s velmi krátkým, nejvýše 3 μ dlouhým krčkem, který někdy vůbec chybí, ukončené kulatou paličkou 9–13 μ v průměru. Vyrůstají na povrchu třeně po celé jeho délce, a to většinou ve skupinách. Cheilocystidy 22–28 μ dlouhé (celková délka), s širokou, skoro kulovitou bází 12–15 μ v průměru, na niž přisedá velká kulatá palička 8–9,5 μ široká, bez krčku nebo s krčkem kratičkým, nejvýše 2,5 μ dlouhým. Výtrusy 8–11 $\times$ 5–6,5 μ , zploštěle elipsoidní, s nepatrným apikulem a zřetelným klíčním pórem, hladké, pod mikroskopem světle zlatožluté.

Výstižně je *C. rickeniana* vyobrazena v Langeově díle Flora agaricina danica, tab. 128 C pod jménem *Galera teneroides*. Ve starší literatuře bývá uváděna jako *G. spicula*, protože však Orton považuje původní *Agaricus spiculus* Lasch za pochybný druh, přejmenoval houbu, popisovanou Rickenem a Kühnerem jako *C. spicula* na *C. rickeniana* (učinil tak vlastně již Singer v r. 1951, jeho název je však z hlediska nomenklatorických pravidel jako „nomen nudum“ neplatný).

Slabým druhem zdá se mi být *C. magnicapitata* Orton 1960 (Syn.: *C. spicula* f. *macrospora* Kühner), která má mít klobouk trvale sklenutý, záhy bez prosvítavých lupenů a poněkud větší výtrusy.

Crinipellis stipitarius var. *corticalis* Desm. — Vlasokožka drsná odr. korová

V Kinského sadech v Praze sbírají E. Wichanský a K. Kunc tuto drobnou špičkovitou houbu na zcela odchylném substrátu. Zatímco jinde není vzácným zjevem na bazích nebo stéblech odumřelých trav na výslunných a suchých stanovištích, v Kinského sadech roste na pařízku zimolezu tatarského (*Lonicera tatarica*), dosud vyhánějším živé větve, i na odumřelých větévkách této dřeviny.

Studoval jsem plodnice, které dr. Wichanský našel 7. VI. 1961 a přinesl mi k určení. Rozhodně nejde o typickou formu, ale zřejmě o varietu, kterou Kühner a Romagnesi (1953, p. 81) uvádějí jako var. *corticalis* Desm. z kmenů a větví šeriku (*Syringa vulgaris*). Houba z Kinského sadů se na první pohled liší od typické *C. stipitarius* robustnějšími plodnicemi a celkovým živějším zbarvením. Uvádím popis této zajímavé odrůdy podle zmíněného nálezu:

Klobouk 12–18 mm v průměru, uprostřed hluboce vmáčklý, bez hrbole nebo se slabě naznačeným, nízkým a tupým hrbolem, celý pokrytý souvislou plstí, zbarvenou živě oranžově hnědě s rezavým odstínem, vlásenitě přitiskle šupinkatý, uprostřed tmavší, skoro černavý. Třeň 29–32 × 1–1,5 mm, dolů zvolna ztlustlý (1,5–2 mm), podobně jako klobouk hustě chlupovitou plstí potažený, směrem dolů tmavší, v dolní čtvrtině tmavě hnědý a krátce odstále chloupkatý. Lupeny k třeni zoubkem přirostlé, mírně vykrojené, 2,5–3 mm vysoké, prořídle (L = 22–23, l = 1–3), sytě krémově žluté, na spodu místy žilkovitě spojované, na ostří celé a rovné. Dužnina bez pachu.

Chlupy na povrchu klobouku a na třeni zvolna ostře zašpičatělé, 4–6,5 μ tlusté, tlustoblanné, se stěnami 1,3–1,5 (–2) μ silnými, řídce septované, ostře diferencované od bezbarvých, tenkoblanných, přezkatých hyf, jichž jsou pokračování. Chlupy jsou (ve vodě pozorovány) světle žlutavé až žlutohnědavé, v Melzerově činidle sytě hnědočervené. Na třeni jsou mohutnější než na klobouku. Výtrusy jsem našel jen ojedinelé, nestejnostranně vejčité-elipsoidní, s krátkým apikulem, 8–9,5 × 6 μ velké, hladké, bezbarvé.

Cortinarius (Dermocybe) fucatophyllus (Lasch) Fr. sensu Moser — Pavučinec (kožohlav) nalíčený

Varvažov u Písku, na písčité lesní cestě za hájovnou při modré značce vedoucí do údolí říčky Skalice, na okraji smrčiny s vtroušenými duby, 17. VI. 1961 (leg. Svrček). Ve dvou srostlých plodnicích.

Patří do mnohotvárného okruhu *C. Dermocybe* *cinnamomeus* (L. ex Fr.) Fr. a je charakteristický polokulovitě zvoncovitým kloboukem s pokožkou souvisle velmi hustě šupinkatou nebo plstnatě šupinkatou, tmavě hnědou, při okraji s prosvitavým žlutavým podkladem, bez červeného pigmentu a třením s několika nápadnými, tmavě hnědopurpurovými pásy kortiny, které směrem k bázi splývají v souvislý obal, zatímco povrch třeně je širožlutě zbarven; také na bázi třeně je vyvinuto světle širožluté mycelium. Lupeny jsou zprvu citronově žluté, pak hnědožluté, s citronově žlutým ostřím, dužnina v klobouku i třeni světle citronově žlutá, slabě páchnoucí jodoformem. Působením louhu draselného pokožka klobouku i třeně okamžitě černá, podobně také zbytky kortiny, zatímco dužnina zůstává bez barevných změn.

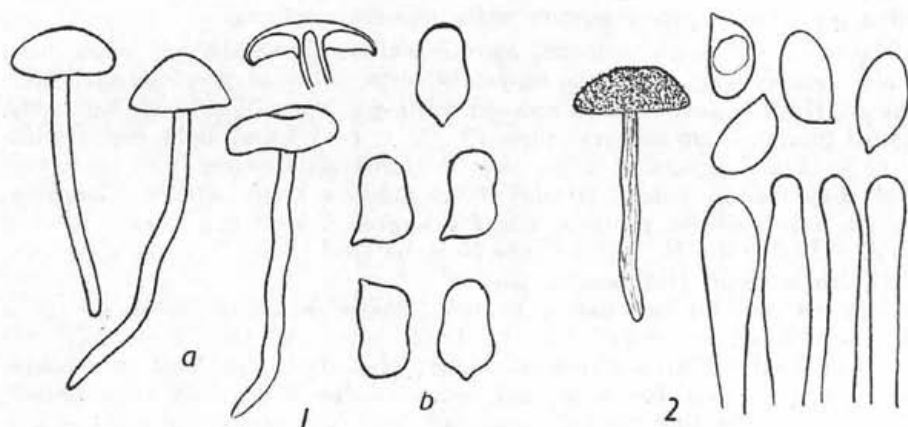
Hygrocybe strangulata (Orton) Svrček, comb. nov. — Voskovička zaskrcená

Basonym: *Hygrophorus strangulatus* Orton, Trans. brit. mycol. Soc. 43 (2): 251, 266, fig. 76–80, 296, 1960

Tento nový Ortonův druh se mi podařilo zjistit v materiálu různých šfavnatkovitých hub, které jsem sebral v létě r. 1961 v nejsevernějším výběžku Čech v okolí Krásné Lípy u Rumburka. Našel jsem jej na dvou lokalitách: Kyjov, trávník nad silnicí, 26. VIII. 1961 a Vlčí hora, na zemi v řídkém porostu bylin a trav (hlavně *Poa nemoralis*) ve světlém listnatém lese (*Fraxinus*, *Carpinus* aj.), na jižním úbočí kopce „Vlčí hora“ (čedič), 26. VIII. 1961, pospolitě.

Nejnovější zpracování r. *Hygrophorus* z pera Ortonova (Trans. brit. mycol. Soc. 43 (2): 246–271, 1960), které přináší řadu nových poznatků, taxono-

micky rovněž hodnotí obtížnou skupinu druhů z příbuzenstva *H. miniatus* (Fr.) Fr. Přitom jako diferenčních znaků používá morfologii pokožky klobouku, zbarvení lupenů, tvar a velikost výtrusů. Nově popsany *H. strangulatus* patří do skupiny druhů s pokožkou klobouku hladkou nebo jen slabě radiálně vláknitou,

1. *Hygrocybe strangulata* (Orton) Svrček — Voskovka zaškrčená. A. Plodnice. — Carposomata. B. Výtrusy. — Sporeae. 2. *Flocculina ferruginea* (R. Maire) Orton — Vločnatka rezavá. Plodnice, výtrusy a cheilocystidy. — Carposomata, sporeae, cheilocystidia. M. Svrček del.

až lupovitě-šupinkatou, kam Orton zařazuje také *H. marchii* Bres. a další nový druh, *H. substrangulatus* Orton. I když se šupinkatost pokožky klobouku zdá být dosti problematickým znakem — a jak je dobře známo, závisí často do značné míry na stupni vlhkosti mikroklimatu — přistupují ještě další znaky, jmenovitě tvar výtrusů, které opravňují existenci některých druhů, dosud nerozlišovaných.

Náš materiál velmi dobře souhlasí s popisem autora. Klobouk 7–14 mm v průměru je za vlhka sytě červeně oranžový, oschlý více do žluta (u exsikátů je sytě červený), na celém povrchu s pokožkou jemně a hustě vláknitou, suchou; pod lupou se toto odění jeví jako útlé zlatožluté hyfy na červenavém nebo oranžovém podkladu. Tyto hyfy u některých plodnic místy, zvláště kolem středu nepatrně odstávají; plodnice, nalezené u Kyjova měly pokožku klobouku skoro celou hustě přitiskle lupovitě šupinkatou. Třeň 2,5–4 cm × 2–4 mm, oblý nebo smačklý, dolů většinou slabě ztenčený, stejně jako klobouk zbarvený, v dolní třetině světle žlutý, lysý. Lupeny široce přirostlé, zoubkem krátce sbíhavé, prořídle, zprvu světle žluté, později a při zasychání světle růžově červenavé, na ostří žluté. Dužnina bez pachu a chuti, v klobouku a třeni světle žlutá, pod pokožkou klobouku sytě červená, pod pokožkou třeně oranžová. Výtrusy (6,5–) 7–8 (–9) × (4–) 4,5–5,5 μ, podlouhle elipsoidní, na spodu šikmo zúžené v apikulus, uprostřed více nebo méně zřetelně (často silně) zaškrčené, což je dobře patrné zvláště na frontálním profilu, méně nápadně na profilu bočním.

Hygrocybe marchii (Bres.) Singer — Voskovka Marchiova

Kyjov u Krásné Lípy, mezi travou bezlesého pahorku, 18. VIII. 1961 (leg. Svrček). — O výskytu této šťavnatky u nás pojednal nedávno J. Herink (1959: 78–80, tab. 10, 11, fig. 1–2), podle něhož je *Hygrocybe marchii* (Bres.) Sing.

v Československu dosti hojná, známá mu z více míst. Na Faröorských ostrovech je podle Moellera (*Fungi of the Faeröes* 1 : 152, f. 63, 1945) obecná. Kromě Itálie je známa též z Dánska a Anglie. Výtrusy u našeho sběru byly většinou úzce elipsoidní, někdy s náběhem k zaškrnutí uprostřed, $7,5-8 (-9) \times 3,5$ až $4,5 \mu$ velké.

Inocybe griseolilacina Lange — Vláknice šedoliláková

Pilná sběratelka, členka naší společnosti Marie Jungmannová, přinesla na podzimní přednášky ČVSM materiál hub, mezi kterým jsem zjistil také tento vzácný druh vláknice. Byla nalezena v jediné plodnici v oboře u Uhřetěvsi (u Prahy) na vlhké zemi ve smíšeném lese (*Fraxinus* aj.), 12. XI. 1961.

I. griseolilacina patří do příbuzenstva *I. obscura* (Pers. ex Pers.) Gill., *I. cinnata* (Fr.) Quél. a *I. pusio* Karst., nemá však ani stopy po hnědých vláknech nebo šupinách na třeni, který je navíc po celé délce nápadně a pěkně světle fialový nebo lilákově fialový. Široce zvoncovitý klobouk 42 mm v průměru byl světle naředle hnědavý s lehkým porfyrovým nádechem (asi jako klobouk *Amanita porphyrea*, ale o něco světlejší), na světlejším podkladu tmavěji dosti hrubě vláknitý, v třetině kolem středu s hrubými, koncentricky sestavenými, více méně odstálými tmavšími šupinkami, na vrcholu hluboce rozpukaný. Lupeny neustě, dosti široké (4–5 mm), mírně břichaté, zúžené přirostlé, dosti tmavě kávově hnědé, na ostří o málo světlejší, celé a rovné. Dužnina v třeni světle fialová.

Inocybe patouillardii Bres. — Vláknice Patouillardova

Mohutné plodnice této známé, ale (kromě Prahy) v Čechách vzácné vláknice jsem sbíral v jižních Čechách v Čimelicích u Písku, kde rostla hojně v trávě na příkopu pod starými duby při silnici k Orlíku, nedaleko železniční trati, 13. VI. 1961. Nalezené plodnice měly klobouk 7–10 cm v průměru, třen 6–7 cm $\times$ 15–30 mm, lupeny až 1 cm vysoké. Cheilocystidy kyjovité, výtrusy 12–14 $\times$ 6 μ , fazolovitého tvaru, žlutohnědé.

Z jižních Čech je *I. patouillardii* hlášena také J. Kubičkou (Čes. mykol. 14 : 250, 1960) rovněž z Písecka, ze zámeckého parku ve Vráži.

Flocculina ferruginea (R. Maire) Orton — Vločnatka*) rezavá

Syn.: *Naucoria* (*Tubaria*) *ferruginea* R. Maire s. Kühner et Romagnesi
Naucoria (*Floccularia*) *siparia* Gillet s. Romagnesi

Šluknovský výběžek: Kyjov u Krásné Lípy, na písčité zemi cesty, vedoucí pastvinami z Dlouhého Dolu, 23. IX. 1960, v jediném exempláři (leg. Svrček).

Drobná houbička zjevu krzatky nebo malé plaménky, s kloboukem 1 cm v průměru, polokulovitě sklenutým, uprostřed slabě vmačklým, tence kožovitě masitým, pokrytý rezavě žlutohnědou plstí, která nese drobné, zejména kolem středu hustě koncentricky sestavené vzpřímené vločky trochu tmavěji zbarvené než vlastní podklad; za sucha je pokožka sytě červenohnědá. Třen 2 cm $\times$ 2 mm, po celé délce na tmavě červenohnědém podkladu dosti hrubě žlutavě vláknitý. Lupeny dosti husté, u třeně vykrojené, sytě rezavě žluté, na ostří světle žluté a hrubě brvité. Dužnina bez pachu.

Výtrusy 7–9,5 $\times$ 4,5–5 μ , na frontálním profilu podlouhle vejčité elipsoidní, na bočním profilu krátce až podlouhle elipsoidní s adaxiálním obrysem značně zploštělým až rovným, v krátký apikulus šikmo zúžené, hladké, v KOH tmavě červenohnědé. Cheilocystidy 40 $\times$ 5–10 μ (na vrcholu), válcovité až zvolna kyjovitě rozšířené, tenkoblané, bezbarvé.

*) Navrhuji pro rod *Flocculina* české jméno vločnatka.

Vzácný druh, který je nutno opatrně rozlišovat od dosti podobných *F. granulosa* (Lange) Orton a *F. siparia* (Fr.) Orton. Prvá z nich má klobouk zbarven okrově kožově až datlově nebo sepiově hnědě, cheilocystidy úzce lahvicovité, válcovité zprohýbané, někdy septované, s vrcholem jen 2–4 μ širokým. *F. siparia*, která roste na dřevě a jiných rostlinných zbytcích, má klobouk sice podobně zbarvený jako *F. ferruginea*, ale výtrusy má o něco širší, vejčité-mandlovité, cheilocystidy kyjovité až měchýřkovité, 25–35 $\times$ 6,5–14 μ velké.

***Pluteus thomsonii* (Berk. et Br.) Dennis — Štítovka šedá**

Syn.: *Pluteus cinereus* Quél.

Pluteus reisneri Velenovský, Čes. houby p. 610, 1922

Pluteus pilati Velenovský, Mykologia 6:25, 1929

Pluteus cinereus var. *venosus* Vacek, Stud. bot. čechoslov. 9:44, 1948

Dalším nálezem této celkem sporadicky u nás se vyskytující štítovky je sběr Z. Neubauera z lužního lesa „Myslivna“ nedaleko Libochovic nad Ohří; obdržel jsem ji od něj spolu s některými jinými zajímavými houbami (*Amanita vittadinii*, *Gyrodon lividus*) 23. IX. 1961. Vyrůstala ze zetlelého pařezu listnáče. Charakteristickými znaky, vedle mnohdy nápadně žebernatě vráscitého povrchu klobouku a naředěného, po celé délce bíle vločkatého a vláknitého třeně, jsou především cheilocystidy kyjovitého až vřetenovitého tvaru, z nichž alespoň některé vyčníhají na vrcholu v 20–50 μ dlouhý, tenký až dlouze vlasovitě zašpičatělý přívěsek.

***Psathyrella cotonea* (Quél.) Konr. et Maubl. — Křehutka začernalá**

Syn.: *Hypholoma cotoneum* (Quél.) Lange

Hypholoma lacrymabundum (Bull. ex Fr.) Quél. s. Quél., non al.

Hypholoma cascum (Fr.) Quél. s. Ricken, Velenovský, non al.

Hypholoma melantinum (Fr.) s. Velenovský, non al.

Trs mladých plodnic této méně známé křehutky přinesl na pondělní přednášku Čs. věd. společnosti pro mykologii náš známý popularizátor houbařství Rudolf Kovanda; našel je na pařezu listnáče (snad lípy?) ve Stromovce v Praze, 18. IX. 1961 a předal mi k určení.

Plodnice měly dosud uzavřené, polokulovité nebo paraboloidní klobouk 10–25 mm v průměru, dosti tlusté a pevně masité, s okrajem silně podvinutým a na světle šedě naokrověném, zprvu skoro bělavém podkladu pokrytý přitisklými, hnědavými až sazově začernalými vlákny, která tvořila nestejně velké, více nebo méně zřetelně trojúhelníkové šupiny. Třeň 6–7 cm $\times$ 7–10 mm, poměrně pevně masitý, válcovitý, na spodu se tření ostatních plodnic srostlý a dolů zúžený, kortinou s okrajem klobouku spojený, na čistě bílém a jemně vláknitým povrchu dosti hrubými a pomačkáním hnědnoucími až černajícími vlákny pokrytý. Lupeny poměrně husté, světle šedé (ne dosud zcela vybarvené), na ostří čistě bílé a jemně brvitě. Dužnina v klobouku a tření čistě bílá, avšak v bázi třeně nápadně oranžově nebo kalně citronově žlutavá, pronikavě hnojně (s nasládlou příměsí) páchnoucí.

Cheilocystidy v souvislé řadě, podlouhle až válcovitě-měchýřkovité, bezbarvé (v Melzerově činidle žloutnoucí), tenkoblané, lysé, 27–45 $\times$ 12–16 μ velké. Výtrusy 6–8 (–9) $\times$ 4–4,5 μ , fazolovitě prohnuté, na obou polech zaoblené, s velmi krátkým apikulem, hladké, průsvitně hnědé.

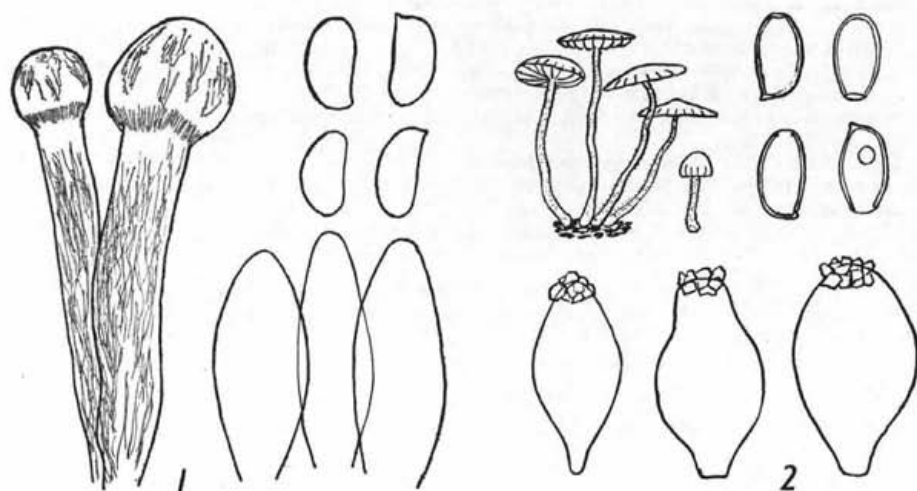
Uvedený popis velmi dobře odpovídá pojetí tohoto druhu u Kühnera a Romagnesiho (1953). Podle těchto autorů se ve Francii vyskytuje zvláště v horách, ne-

patří však ani tam k obecným druhům. Velenovský (1922) jej uvádí pouze z několika málo lokalit ze středních Čech.

Psathyrella pygmaea (Bull. ex Fr.) Sing. — Křehutka nasetá

Syn.: *Psathyrella consimilis* Bres. et P. Henn.

Na exkurzi do Polabí, podniknuté 17. IX. 1961, našla moje dcera Milada Svrčková četné plodničky drobné lupenaté houby, vyrůstající hustě trsnatě, řid-

1. *Psathyrella cotonea* (Quél.) Konr. et Maubl. — Křehutka začernalá. Mladé plodnice, výtrusy a cheilocystidy. — Carposomata iuvenilia, spora, cheilocystidia. — 2. *Psathyrella pygmaea* (Bull. ex Fr.) Sing. Křehutka nasetá. Plodnice, výtrusy a cheilocystidy. — Carposomata, spora, cheilocystidia.

M. Svrček del.

čeji též jednotlivě na řezné ploše i na kořenech pařízku listnáče (pravděpodobně *Ulmus*) v lužním lese při ústí potoka Vlkavy do Labe nedaleko Stratova u Lysé nad Labem. Plodnice růstem i zjevem připomínaly *Coprinus disseminatus* (Pers. ex Fr.) S. F. Gray, s nímž možná je tato křehutka zaměňována a proto nemáme o ní dosud v naší literatuře zpráv. Náš materiál zcela souhlasí s popisem u Kühnera a Romagnesiho (1953, ut *Drosophila pygmaea* sensu Quélet).

Klobouk 3–11 mm v průměru, záhy rozložený, bez hrbolku nebo nepatrně vyhrblý, tence blanitý, hygrofání, za vlhka světle hnědavý, s lupeny až do středu prosvitavými, oschlý bledě pleťový, lysý a hladký; kortina velmi brzo beze stopy mizí. Třeň 7–20 × 1–1,5 mm, na bázi většinou hlízovitě zduřelý a čistě bílým myceliem obalený, celý bělavý, skoro průsvitný a řídce bíle poprášný, příčně vlnkatý. Lupeny přirostlé, prořídle (L = 20–22, l = 1–3), světle čokoládově hnědé, na ostří čistě bílé a podobně jako na ploše pod lupou roztroušeně leskle třpytivé (krystalky na vrcholu cystid!). Dužnina bez pachu.

Faciální cystidy velmi četné, široce měchýřkovité, krátce stopkaté, nahoru zúžené a s vrcholkem pokrytým skupinou hrubých, nestejně velkých a nepravidelných krystalů, tenkoblané, bezbarvé, 25–35 × 13–16 μ. Podobné cystidy jako na ploše lupenů pokrývají ve skupinkách povrch třeně, bývají však ještě větší a protáhlejší. Výtrusy 6–7,5 × 3,5–4 μ, elipsoidní, průsvitně hnědé,

s hladkou, slabě ztlustělou blanou, která je v místě klíčního poru silně ztenčená; klíční porus zřetelný, široký, apikulus většinou nepatrný nebo zcela krátký.

Drobností, trsnatým růstem a charakteristickými cystidami význačný druh. Na Moravě ji sbíral V. Vacek v okolí Žarošic (in litt. et herb. PR ut *Psathyra consimilis* s. Lange).

LITERATURA

- Dennis R. W. G., Orton P. D. et Hora F. B. (1960). New check list of british agarics and boleti. Trans. brit. mycol. Soc., Suppl., part 1-2, p. 1-225.
- Favre J. (1948): Les associations fongiques des hauts-marais jurassiens et de quelques régions voisines. Matér. Fl. crypt. Suisse 10 (3); p. 1-228, tab. 1-6.
- Herink J. (1959): Šťavnatkovité houby pahorku „Velká Horka“ u Mnichova Hradiště. Sborn. severočes. krajs. Mus. Liberec, řada přírod. 1: 53-86, tab. 1-11, 1958.
- Kühner R. et Romagnesi H. (1953): Flore analytique des champignons supérieurs. P. 1-556, Paris.
- Lange J. E. (1935): Flora Agaricina Danica.
- Moser M. (1953): Die Blätter- und Bauchpilze in Gams H., Kleine Kryptogamenflora von Mitteleuropa (ed. 2, 1955).
- Pilát A. (1951): Klíč k určování našich hub hřibovitých a bedlovitých (Agaricales). Praha.
- Velenovský J. (1920-22): České houby 1-5, p. 1-950, Praha.

Adresa autora: Dr. Mirko Svrček, Národní museum, sectio botanica, Václavské nám. 1700, Praha 1.

Lupenaté a hřibovité houby (Agaricales) Dobročského pralesa na Slovensku

Agarics and Boleti (Agaricales) from the Dobročský Virgin Forest in Slovakia

František Kotlaba a Zdeněk Pouzar*)

Autoři vypočítávají lupenaté a hřibovité houby, které zjistili během týdenní exkurze (29. VIII.—2. IX. 1961) v horském smíšeném pralese zvaném „Dobročský prales“ v západ. Karpatech na Slovensku. U následujících druhů uvádějí dosud známé lokality v Československu a připojují některé taxonomické a nomenklatorické poznámky: *Lentinellus castoreus*, *L. flabelliformis*, *Tricholomopsis decora*, *Clitocybula lacerata*, *Baeospora myriadophylla*, *Hydropus atramentosus*, *H. marginellus*, *Omphalina chrysophylla* a *Pholiota astragalina*. Jsou vytvořeny dvě nové nomenklatorické kombinace: *Hydropus atramentosus* a *Omphalina chrysophylla*.

The authors enumerate the agarics and boleti found during a week's excursion (29th August to the 2nd November, 1961) in the mountainous, mixed primeval woods of the Dobročský virgin forest (Dobročský prales) in the West Carpathians of Slovakia. A list is given and the following species are discussed together with details of their today known localities in Czechoslovakia and some observations on their taxonomy and nomenclature, i.e. *Lentinellus castoreus*, *L. flabelliformis*, *Tricholomopsis decora*, *Clitocybula lacerata*, *Baeospora myriadophylla*, *Hydropus atramentosus*, *H. marginellus*, *Omphalina chrysophylla* and *Pholiota astragalina*. Two new combinations, i.e. *Hydropus atramentosus* and *Omphalina chrysophylla*, are proposed.

Dobročský prales je státní přírodní rezervace v rozloze 57,40 ha, ležící v údolí Brôtovo poblíž Čierného Balogu ve Slovenském Rudohoří v nadmořské výšce 700—1.000 m. Prales se rozkládá na severní straně hřbetu Slov. Rudohoří, které patří k západ. Karpatům, a vzhledem ke své značné nadmořské výšce i převážně severní expozici je tvořen horským smíšeným lesem. Ve spodnějších částech pralesa převládá jedle a smrk s vtroušenými mladými buky, v horní naopak převládá buk s vtroušenými starými javori, méně jasanu a vzácně i jedlemi a smrky. Z keřů se v pralese vyskytuje nehojně bez červený a černý, vrba jíva, lýkovec jedovatý, zimolez černý a hojněji maliník. Bylinný porost tvoří hlavně štavel kyselý, mařinka vonná, starček hajní Fuchsův, bažanka vytrvalá, papratka samice atd., které se někde vyskytují v souvislé pokrývce, častěji však jen ostrůvkovitě, hlavně na světlinkách apod., jak v pralesích bývá.

Geologický podklad je tvořen dvojslídnu rulo u značně bohatou na živce. Na skalním podkladu je většinou dosti silná tmavá humózní půda. Tento karpatský prales, chráněný od r. 1913, je velmi krásně zachovaný a patří bezesporu k našim nejlépe vyvinutým a mykologicky nejbohatším lokalitám. Domníváme se, že je mykologicky bohatší než známý Boubínský prales v Čechách, alespoň pokud se týče dřevních hub.

Studovali jsme mykofloru Dobročského pralesa ve dnech 29. VIII.—2. IX. 1961 v rámci mykofloristické akce Čs. věd. společ. pro mykologii, dotované ČSAV. Díky vzácnému pochopení ředitelství Státních lesů v Ban. Bystrici, lesný závod Čierny Balog, mohli jsme pobývat v hájovně Sedmák, vzdálené pouhý 1 km od pralesa. Povolení ke vstupu do rezervace jsme získali od Slovenského ústavu pamiatkovej starostlivosti a ochrany přírody v Bratislavě a Krajského strediska štát. pamiatkovej starostlivosti a ochrany přírody v Ban. Bystrici;

*) Botanický ústav ČSAV, Průhonice u Prahy.

všem těmto výše uvedeným institucím patří za jejich ochotu a pochopení náš vřelý dík!

Přestože v době našeho pobytu v údolí Brôtovo panovalo sice pěkné, avšak pro růst hub nepříliš příznivé počasí (zejména humusové houby rostly v okolních

Interiér Dobročského pralesa na Slovensku: v popředí starý pahýl kmene stromu, ze kterého vyrůstá mladý smrček. — Within the Dobročský Virgin Forest: in the foreground and old tree stump with a young spruce growing out of the top. 29. VIII. 1961.

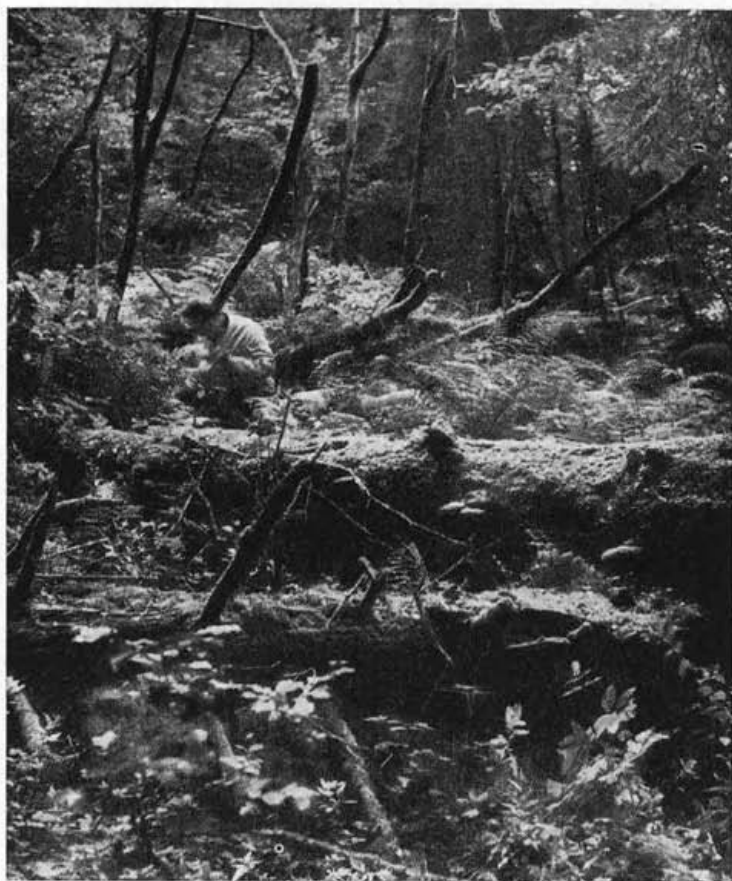
Photo dr. F. Kotlaba

smrkových lesích velmi spore) a přestože jsme se věnovali převážně studiu hub ze skupiny *Aphylllophorales*, přece jsme sebrali také několik zajímavých nebo vzácných druhů lupenatých a hřibovitých hub, jimž je věnován tento článek.*)

Při příležitosti studia lupenatých a hřibovitých hub z Dobročského pralesa jsme se u vzácných, kritických nebo jinak zajímavých druhů pokusili zjistit

*) O nejčastějších nálezech hub chorošovitých hodláme pojednat v tomto časopise později. Přehledný ochranný článek o tomto pralesu bude uveřejněn v časopise *Ochrana přírody* v tomto roce.

všechny jejich dosud známé lokality v ČSSR. Revidovali jsme proto nejen herbářový materiál z Národního muzea v Praze (PR), ale i část materiálu z Moravského muzea v Brně (BRNM) a materiál ze soukromých herbářů prof. dr. K. Cejpa (herb. Cejp), MUDr. J. Herinka (herb. Herink) a RNDr. F. Šmardy

Jiný pohled do nitra Dobročského pralesa. Ležící trouchnivé kmeny jedlí, lokalita ronivky sazové. — Another view of the interior of the Dobročský Virgin Forest: fallen, decaying fir trunks, the locality of *Hydropus atramentosus*. 29. VIII. 1961.

Photo dr. F. Kotlaba

(herb. Šmarda). Za zapůjčení herbářového materiálu nebo za poskytnutí literatury děkujeme prof. dr. K. Cejpovi, DSc., MUDr. J. Herinkovi, inž. K. Křížovi, členu koresp. ČSAV dr. A. Pilátovi, DSc., RNDr. M. Svrčkovi a RNDr. F. Šmardovi. Panu Terry J. Palmerovi z Anglie děkujeme za překlad anglického resumé článku.

Pleurotus lignatilis (Pers. ex Fr.) Kumm. — Hlíva dřevní

Na ležícím trouchnivém kmenu klenu (*Acer pseudoplatanus*), 31. VIII. 1961. V našich herbářích je řada položek této houby z ČSSR. Pocházejí jednak

z horských oblastí (Boubín na Šumavě, prales na Javořině v Bílých Karpatech, prales Černava v Hostýnských vrších, Dobročský prales), jednak z nižších poloh z oblasti teplomilné květeny (Praha a její okolí, Dolní Věstonice aj.). V naší mykologické literatuře dosti málo známý druh, charakteristický bílou barvou klobouku, dosti dlouhým třeněm, který je vždy vyvinutý, hustými lupeny bělavě zbarvenými a moučnou chutí a vůní (v Moserově klíči (1953, 1955) je chybně uvedena jako nikoliv moučně chutnající!). Křížem uváděná *Pleurocybella lignatilis* z Beskyd (Čes. Mykol. 16 : 21, 1962) je podle dokladového materiálu *Pleurotus porrigens*.

Při studiu hlívy dřevní jsme zjistili určité rozdíly zejména ve tvaru výtrusů a částečně i v makroskopických znacích a ekologii, takže se domníváme, že *Pleurotus lignatilis* může být druh kolektivní. Rozřešení tohoto problému by si však vyžadovalo podrobná srovnávací studia dalšího, hlavně živého materiálu. Na závadu je také velmi častá sterilita sebraných plodnic — zjev u lupenatých hub dosti vzácný, avšak častý u jiných dřevních hub, především u některých chorošů.

Hohenbuehelia petaloides (Bull. ex Fr.) Schulzer — Vějířnatka*)
plátková

Pleurotus petaloides (Bull. ex Fr.) Quél.

Na ležícím kmenu jehličnatého stromu (*Abies* vel *Picea*) 30. VIII. 1961.

Tato dosti vzácná houba je druh, rostoucí na často velmi zetlelém dřevě listnáčů a vzácněji i jehličnanů (Kühner a Romagnesi 1953 ji uvádějí pouze z listnáčů, především z buku, avšak náš sběr je s určitostí z jehličnanu!), nikdy však na zemi, a to převážně v horských lesích. Vějířnatka plátková bývá někdy spojována s příbuznou vějířnatkou zemní — *Hohenbuehelia geogenia* (DC. ex Fr.) Sing., která však roste jenom na zemi, a to především v oblastech teplomilné květeny. Oba druhy se liší podle Kühnera a Romagnesiho (1953, 1954) hlavně mikroskopicky délkou výtrusů: *Hohenbuehelia petaloides* má výtrusy kratší, 5–6,5 μ , kdežto *H. geogenia* 6,7–7,2 μ dlouhé. Kromě toho existuje ještě *Hohenbuehelia rickenii* (Kühn.) Orton, která má z této skupiny nejdelší výtrusy, 8–9 μ veliké, a roste na zemi v lesích jehličnatých. Tento druh není od nás zatím znám a je třeba po něm pátrat. Někteří autoři nerozeznávají z tohoto příbuzenstva tři druhy, ale pouze jeden (Pilát 1935) nebo dva (Moser 1953, 1955).

Lentinus adhaerens (Alb. et Schw. ex Fr.) Fr. — Houževnatec přivázlý

Na ležícím kmenu jedle (*Abies alba*), 31. VIII. 1961.

Druh, rostoucí porůznu většinou mimo oblasti teplomilné květeny, a to hlavně v podhorských a horských lesích, především na starých smrkových pařezech dosti brzy na jaře. Je to drobná houba s lepkavými lupeny, vždy dobře poznatelná.

Lentinellus castoreus (Fr.) Konr. et Maubl. — Houžovec bobří

Lentinus castoreus Fr.

Vzácná a nápadná houba našich pralesů a původních horských lesů, vyrůstající na ležících kmenech jehličnanů (*Abies*, *Picea*), vzácněji i listnáčů (*Fagus*). Tato houba patří spolu ještě s několika dalšími do rodu *Lentinellus* Karst., který

*) Navrhujeme pro rod *Hohenbuehelia* Schulzer české jméno vějířnatka.

se vyznačuje a myloidními výtrusy (v Melzerově činidle se barví do šedo-modra). Naproti tomu rod *Lentinus* Fr. em. Sing. má výtrusy neamyloidní.

Při studiu našeho houžovce z Dobročského pralesa jsme došli revizí veškerého československého materiálu k poznání, že u nás rostou dva druhy,

Lentinellus castoreus (Fr.) Konr. et Maubl. — Houžovec bobří. Na tlejícím kmenu jedle v Dobročském pralesu. — On a decaying fir trunk in the Dobročský Virgin Forest. 31. VIII. 1961.

Photo dr. F. Kotlaba

Lentinellus castoreus a *L. vulpinus*. *Lentinellus vulpinus* (Sow. ex Fr.) Kühn. et R. Maire je u nás zřejmě velice vzácný a v herbářích (PR) jsme zjistili jedinou položku tohoto druhu [Slaný, X. 1934, leg. R. Veselý, no. 189789 — ut *Lentinus ursinus* Fr. var. *incolorabilis* Pilát — publikováno Pilátem 1946 jako *Lentinus vulpinus* f. *auricula* (Fr.) Pilát]. K tomuto určení jsme došli podle Kühnera a Romagnesiho (1953), kteří široce pojatý druh *Lentinus vulpinus* ve smyslu některých autorů (incl. Pilát 1946) rozdělují na tři dobře charakterizované druhy: *Lentinellus vulpinus* (Sow. ex Fr.) Kühn. et R. Maire, *L. ursinus* (Fr.) Kühn. a *L. castoreus* (Fr.) Konr. et Maubl. Poslední dva druhy, *L. ursinus* a *L. castoreus*, jsou si bližší a oba se liší od *L. vulpinus* především barvou a povrchem klobouku. *Lentinellus vulpinus* má povrch klobouku lysý nebo skoro lysý (a to i u báze!), podélně výrazně, radiálně žebernatý (žilnatý — viz pěkné obrázky zřejmě živého materiálu u Piláta 1946, tab. 22!) a tramu klobouku dokonale neamyloidní (podle našeho studovaného exempláře; Kühner a Romagnesi uvádějí, že trama může být i slabě amyloidní). Bylo by třeba zjistit na dalším materiálu, zda tento makro- i mikroskopicky

velmi výrazný druh není rozdílný také ekologicky (třeba růstem jen na listnácích a v oblastech teplomilné květeny), jak by tomu nasvědčoval sběr R. Veselého od Slaného.

Lentinellus ursinus a *L. castoreus* mají povrch klobouku alespoň ve vnitřní polovině hustě hnědě plstnatý (zejména v mládí), bez žebí, skoro hladký, barvy tmavší, rezavohnědé až hnědé, nebo šedohnědé. *Lentinellus ursinus*, který je plně práv svému jménu, neboť větší část povrchu klobouku je hustě a huňatá (jako kožich medvěda hnědého-brtníka), jsme v československém materiálu nezjistili (viděli jsme jednu položku ze Sev. Ameriky). Kromě dvou vrstevné dužniny klobouku se tento zajímavý druh houžovce liší ještě od obou ostatních zde diskutovaných druhů velmi malou velikostí klobouků, které dosahují jenom 2–4 cm (ostatní dva druhy až 10–15 cm).

S výjimkou jediné položky *Lentinellus vulpinus* patří všechny materiál v našich herbářích druhu *L. castoreus*, který je charakteristický makroskopicky plstovitým, nepřilíš tlustým pokryvem klobouku ve střední polovině a mikroskopicky zejména velmi silnou amyloiditou tlustostěnných, uzlovitě zprohýbaných hyf dužniny lupenů a klobouku. Určité drobné rozdíly mezi všemi třemi uvedenými druhy jsou i ve velikosti, ornamentice a amyloiditě (jejím stupni) výtrusů, avšak tyto rozdíly samy o sobě se nezdají býti dosti průkazné. *Lentinellus castoreus* je podle našich pozorování velmi výrazný taxon i po stránce ekologické, neboť je typický především pro naše horské bukojedlové pralesy ze svazu *Fagion*.

Velmi podrobnou studii o výše zmíněných třech druzích houžovců uveřejnil Romagnesi (1945), a to právě vzhledem ke struktuře dužniny klobouku.

Podle dokladů v našich herbářích je *Lentinellus castoreus* v Československu velice vzácný, doložený pouze ze tří lokalit:

1. Boubín*) na Šumavě, VIII. 1936 leg. J. Herink (ut *Lentinus castoreus*; PR); *Abies*, 12. IX. 1946 leg. J. Herink (PR; herb. Herink); IX. 1946 leg. J. Herink; 18. IX. 1948 leg. J. Kubička, J. Herink a M. Svrček; *Fagus* (?), 17. IX. 1951 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar (vše ut *Lentinus vulpinus*; vše PR); 10. IX. 1949 leg. J. Herink; *Fagus*, 2. X. 1952 leg. J. Herink; *Picea*, 17. X. 1953 leg. J. Herink; *Abies*, 17. X. 1954 leg. J. Herink; *Abies*, 11. IX. 1955 leg. J. Herink a J. Kubička; *Abies*, 17. VIII. 1959 leg. J. Herink a J. Kubička (vše herb. Herink). Kromě toho zde zaznamenal dr. Herink náš druh (bez dokladů) ještě v těchto dnech a na těchto substátech: 7. IX. 1957 (Kubička), *Abies* i *Fagus*, 8. IX. 1957 (Herink a Kubička), *Abies*, 15. VIII. 1957 (Herink), *Picea* i *Abies*, 23. VIII. 1958 (Herink) a *Abies*, 24. IX. 1961 (Herink). — 2. Klef u Čes. Budějovic, 4. IX. 1955 leg. J. Kubička (ut *Lentinus vulpinus*; PR). — 3. Dobrošský prales ve Slov. Rudohoří, *Abies*, 29. VIII. 1961 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar (PR).

Kromě toho je v herbářích PR jedna položka označená jako *Lentinus ursinus* juvenilis?, Prachatic, Libín, *Fagus* (?), 24. VIII. 1937, leg. J. Herink (no. 489724). Přestože jde o velmi mladé exempláře, mohlo by se jednat o náš druh, avšak hyfy dužniny nemodrají. Pilát (1946) uvádí ve své monografii ještě další lokalitu z Československa: Přenčov-Bačov Kút, VII. 1892, leg. Kmet, herb. Stockholm. Bez studia materiálu však nelze říci, o který druh se v tomto případě jedná.

Lentinellus flabelliformis (Bolt. ex Fr.) Ito — Houžovec vějířovitý

Lentinus omphalodes (Fr.) Fr. var. *flabelliformis* (Bolt. ex Fr.) Pil.
Lentinus flabellinus Quél.

Vzácný druh houžovce, rostoucí na mrtvém dřevě listnáčů (*Fagus*) i jehličnanů (*Picea*, *Abies*) hlavně v horských oblastech a výjimečně na ekologicky pří-

*) Protože sběry pocházejí nejen z vlastní rezervace „Boubínský prales“, ale velmi často i z okolních porostů mimo rezervaci, používáme raději v celém článku širšího pojmu Boubín.

hodných lokalitách i v pahorkatinách. Podle Kühnera a Romagnesiho (1953) a Ortona in Dennis, Orton et Hora (1960 — sub *L. omphalodes* p. 204) je *Lentinellus flabelliformis* (*L. bisus* f. *flabellinus* u Kühnera a Romagnesiho) významný především velikostí výtrusů, které jsou menší než u *L. omphalodes*, 4,5–6 μ dlouhé. Je to nevelký druh s kloboukem do 3 cm v průměru, se třením nebo bokem přirostlý, bez třeně. Naproti tomu *Lentinellus omphalodes* (Fr.) Karst., se kterým bývá často *L. flabelliformis* ztotožňován, má výtrusy větší, 6,7–8 μ dlouhé. Podle Kühnera a Romagnesiho (1953) je dále typický středovým kloboukem a růstem na zemi v jehličnatých lesích. Měřením výtrusů *Lentinellus flabelliformis* z Dobročského pralesa jsme zjistili, že jejich velikost kolísá mezi 4,8–5,8 (–6,3) $\times$ 3,7–4,3 μ , což souhlasí s údaji u obou výše citovaných autorů. Po prostudování materiálu v našich herbářích jsme zjistili velkou vzácnost tohoto druhu v ČSSR, s hlavním růstem v horských lesích. O houžovci vějířovitém pod jménem *Lentinus omphalodes* var. *flabelliformis* pojednal krátce v našem časopise Pouzar (1950).

Podle revize herbářového materiálu známe dnes *Lentinellus flabelliformis* v ČSSR jenom ze čtyř lokalit:

1. Studený vrch u Stříbrné Skalice, *Fagus*, 29. V., 15. X. a 13. XII. 1950 leg. Z. Pouzar (PR — ut *L. omphalodes* var. *flabelliformis*) a 28. IX. 1952 leg. Z. Pouzar (ut *L. flabellinus* PR). — 2. Krkonoše, Bedřichov, u cesty do Zad. Krausových bud blíže rozcestí na Mísečky, *Picea*, 2. VII. 1950 leg. J. Kubička (herb. Herink). — 3. Prales na hoře Cáb ve Vsetínských vrších, *Abies*, 27. I. 1951 leg. Z. Pouzar (ut *L. flabellinus*; PR). — 4. Dobročský prales ve Slov. Rudohorách, *Picea*, 30. VIII. 1961 a *Abies*, 1. IX. 1961 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar (PR).

Velenovský (1920–22, p. 187) uvádí *Lentinus flabelliformis* Bolt., což je synonymum našeho druhu, z Čech z Chudenického parku (1894 sbíral Čelakovský ml.). Jak jsme se přesvědčili revizí dokladového exempláře, uchovávaného v konzervační tekutině ve válcích na Katedře botaniky přírod. fakulty KU v Praze, je tento sběr makro- i mikroskopicky naprosto bezpečně totožný s typickým *Pleurotus ostreatus* (Jacq. ex Fr.) Kumm. (čís. válce 452; na válci je uvedeno datum nálezů VII. 1884).

Kavina (1927) uvádí pod jménem *Lentinus bisus* Quél., což je synonymum *Lentinellus flabelliformis*, tuto houbu ze dvou lokalit z Čech. Avšak nejedná se o náš druh, neboť Kavina ho zaměňoval za *L. adhaerens*, jak dokázal už Pilát revizí jeho sběrů ze Strašic v herbářích Národního muzea (viz Pilát 1946). *Lentinus omphalodes* Fr. v citované Pilátově práci je patrně z největší části totožný s naší houbou. Z území ČSSR v ní uvádí pouze *Lentinus omphalodes* var. *flabelliformis* (Bolt. ex Fr.) Pil., a to z Levoči, *Populus tremula*, VIII. 1899, leg. Greschik, herb. Stockholm. Exsikat jsme nestudovali. Také Josserrandův (1959) *Lentinellus omphalodes* je ve skutečnosti náš druh.

Tricholomopsis decora (Fr.) Sing. — Čirůvečka ozdobná

Tricholoma decorum (Fr.) Quél.

Pleurotus decorus (Fr.) Sacc.

Krásná a dosti vzácná houba rostoucí v horských lesích a pralesích, jen výjimečně i v nižších polohách, výhradně na starých tlejících kmenech jehličnanů, jedlí a smrků (*Abies*, *Picea*). *Tricholomopsis decora* je velmi dobrý druh, zřetelně rozdílný od obyčejné čirůvečky červenožluté — *T. rutilans* (Schaeff. ex Fr.) Sing., která má šupinky na povrchu klobouku červenofialové nebo červenohnědavé, a je celkově statnější. *Tricholomopsis decora* je houba drobnější, s kloboukem pokrytým kůrově šedočernými šupinkami. Její klobouk je jakoby vodnatý, dosti tenké masité a tření je drobně šupinkatý. Barva klobouku je oproti *T. rutilans* celkově smutnější, olivově žlutavá. Určité nevelké rozdíly jsou podle našich měření i ve velikosti výtrusů: *Tricholomopsis rutilans* má výtrusy poněkud menší (5,3–) 5,8–6,7 (–7) $\times$ 4,3 až 5,3 μ , kdežto *T. decora* trochu větší (6–) 7–8 (–8,7) $\times$ 4,2–5,4 μ veliké. Údaj Pilátův (1935; ut *Pleurotus rutilans*), že tento druh má výtrusy 7–10 krát 5,5–6,5 μ veliké, jsme nemohli potvrdit.

Při revizi herbářového materiálu z ČSSR jsme marně pátrali po dalším vzácném horském druhu *Tricholomopsis ornata* (Fr.) Sing. Favre (1952) vyobrazuje a popisuje jak *T. ornata*, tak *T. decora* a zdůrazňuje řadu znaků, kterými se liší. *T. ornata* má při stejné délce jiný tvar výtrusů než *T. decora*; jsou užší a mají konkávně prohnutou břišní stranu oproti konvexně prohnuté u *T. decora*. Cystidy na ostří lupenů a na třeni mají u *T. ornata* na vrcholu často červovitý přívěsek, což není u *T. decora*. Makroskopicky se má *T. ornata* dále lišit lysým třením, hrbolem na středu klobouku a barvou šupinek na povrchu, které se blíží typu *T. rutilans*.

Po bedlivém promikroskopování bohatého materiálu *Tricholomopsis decora* jsme zjistili zcela bezpečně, že výtrusy mají blánu na povrchu dokonale hladkou, a to i při největším zvětšení a pod imerzí. To také plně souhlasí s pozorováním Favreho (1952) i Smitha (1960), kteří udávají hladké výtrusy u všech jimi studovaných druhů rodu *Tricholomopsis*. Údaje o drsných výtrusech (Pilát 1935) se zřejmě zakládají na pozorování výtrusů při menším zvětšení, kdy se světlo lomená část plazmy, usazená někdy v podobě zrníček na vnitřní straně stěny výtrusů, jeví jako jemná bradavičnatost povrchu.

Jak jsme se přesvědčili při revizi herbářového materiálu, bývá *Tricholomopsis decora* dosti často zaměňována s *Omphalina chrysophylla* (Fr.) Kotl. et Pouz., od které se kromě nápadného rozdílu ve tvaru a velikosti výtrusů liší makroskopicky především neshbíhavými, zoubkem přichycenými lupeny a drobně šupinkatým třením. Příčinou záměny bývá zřejmě živé zbarvení lupenů obou druhů.

Podle dokladového materiálu v našich herbářích známe dnes *Tricholomopsis decora* ze 14 lokalit v ČSSR:

1. Černý Kříž na Šumavě, *Picea*, VIII. 1929 leg. A. Pilát (PR — ut *Flammula sapinea* Fr., viz Pilát, Mykologia 7:32, fig. p. 31, et ut *Pleurotus decorus* Fr., Pilát, Klíč k určování... p. 505, fig. 159). — 2. Boubín na Šumavě, *Fagus* (?), VIII. 1936 leg. J. Herink (PR); 10. VII. 1946 leg. J. Herink (herb. Herink); IX. 1946 leg. A. Pilát (PR); *Picea*, 12. IX. 1946 leg. J. Herink (herb. Herink); ?*Abies*, 12. VII., 12. IX. a 13. IX. 1946 leg. J. Herink (PR); *Abies*, 18. IX. 1948 leg. J. Herink (herb. Herink); 18. IX. 1948 leg. M. Svrček (PR); IX. 1949 leg. J. Herink a J. Kubička (PR); *Abies*, 2. X. 1952 leg. J. Herink (herb. Herink); 16.—17. VIII. 1953 leg. K. Kříž (herb. Šmarda); 16. VII. 1953 leg. K. Kříž (herb. Herink); 30. VII. 1954 leg. K. Kříž (herb. Šmarda); *Abies*, 11. IX. 1955 leg. J. Herink a J. Kubička (herb. Herink); *Abies*, 17. VIII. 1959 leg. J. Herink (herb. Herink). — 3. Chlum u Třeborče (chybně Chlumec), 15. X. 1952 leg. Javůrek (PR). — 4. Králův kámen v Císařském (Slavkovském) lese, *Picea*, 28. VII. 1950 leg. M. Svrček (pouze no. 189813, non no. 189816!), (PR). — 5. Kladské u Mariánských Lázní v Cís. lese, *Picea*, 30. VII. 1950 leg. M. Svrček (no. 189814, 189815; PR). — 6. Staré Hamry, údolí Velký Potok v Beskydech, *Picea*, 7. IX. 1961 leg. J. Duda (BRNM; ut *Omphalina chrysophylla*, Kříž, Čes. Mykol. 16:21, 1962). — 7. Prales Razula u Vel. Karlovic v Beskydech, 14. X. 1960 leg. V. Pospíšil (herb. Šmarda; ut *Omphalina chrysophylla*). — 8. Polana u Detvy, *Picea*, 25. VIII. 1951 leg. A. Pilát (PR; ut *Omphalina chrysophylla*, vide Pilát 1954, p. 160, fig. 3). — 9. Dobročský prales ve Slov. Rudohoří, *Abies*, 31. VIII. 1961 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar (PR). — 10. Dolina Strminka pod Fabovou holou, 9. VIII. 1950 leg. M. Svrček (PR). — 11. Fabova hola ve Slov. Rudohoří, 9. VIII. 1960 leg. M. Svrček (PR). — 12. Bacůch u Brezna n. Hr. v Níz. Tatrách, 5. VIII. 1951 leg. J. Kubička (PR). — 13. Trangoška v Níz. Tatrách („Srdiečko“), *Picea*, 5. IX. 1960 leg. M. Mates (PR); 8. IX. 1960 leg. F. Kotlaba (PR). — 14. U chaty Hvězdoň, nad Hlbokým potokem v Dolině siedmi prameňov v Belanských Tatrách, *Picea*, 10. a 15. VIII. 1957 leg. K. Kříž (herb. Šmarda).

Kavina (1927) udává náš druh pod jménem *Tricholoma rutilans* var. *decorum* (Fr.) Quél. jako dosti hojný na Šumavě, kde ji nacházel v září 1926, vesměs v polohách nad 1.000 m: rezervace nad Černým jezerem, u Prášílského jezera, na Poledníku, na Javoru, na Falkensteinu, Drahbergu aj. Materiál jsme však v herbářích nenalezli.

Clitocybula lacerata (Lasch. in Fr.) Sing. — Trhanka*) dřípená*Collybia lacerata* (Lasch in Fr.) Gill.*Fayodia lacerata* (Lasch in Fr.) Sing.

Velmi vzácný druh u nás, typický rovněž pro naše horské lesy a pralesy. Vyrůstá na padlých tlejících kmenech stromů jehličnatých (*Abies*, *Picea*) i listnatých (*Fagus*). Trhanka dřípená je makroskopicky značně podobná drobnějším plodnicím u nás dosti časté čirůvečky (penízovky) širokolupenné — *Tricholomopsis platyphylla* (Pers. ex Fr.) Sing. = *Collybia platyphylla* (Pers. ex Fr.) Kumm. Ta však je vždy statnější a masitější. Mikroskopicky se obě nápadně liší tvarem, velikostí a hlavně amyloiditou výtrusů: *Clitocybula lacerata* má výtrusy amyloidní, skoro kulaté, $4,8-6,4 \times 4,3-5,4 \mu$ veliké, zatímco *Tricholomopsis platyphylla* má výtrusy neamyloidní, krátce elipsoidní, větší, $6,4-8,5 \times 4,8-6,3 \mu$ veliké. Podobně jako *Tricholomopsis decora* a *Omphalina chrysophylla*, i tyto dva druhy bývají v herbářích zaměňovány, jak jsme se o tom sami přesvědčili.

Podle dokladů v našich herbářích známe *Clitocybula lacerata* pouze ze tří lokalit v ČSSR; ze Slovenska nebyla dosud známa:

Baeospora myriadophylla (Peck) Sing. — Penízečka liláková. Na kusu ležícího dřeva jehličnanu (smrk?) v Dobročském pralesi. — On fallen coniferous wood, probably spruce, in the Dobročský Virgin Forest. 30. VIII. 1961.

Photo dr. F. Kotlaba

*) Navrhujeme pro rod *Clitocybula* Sing. české jméno *trhanka*.

1. Boubín na Šumavě, *Fagus*, 12. IX. 1946 leg. J. Herink (PR, herb. Herink, herb. Šmarda); 18. a 20. IX. 1948 leg. M. Svrček (PR); 12. IX. 1949 leg. J. Kubička (herb. Herink); IX. 1949 leg. J. Herink a J. Kubička (PR); *Fagus*, 2. X. 1952 leg. J. Herink (herb. Herink); *Fagus*, 16.—17. VIII. 1953 leg. K. Kříž (herb. Šmarda); *Abies*, 11. IX. 1955 leg. J. Herink a J. Kubička; *Abies*, 13. VIII. 1957 leg. K. Kříž; *Abies*, 17. VIII. 1959 leg. J. Herink a J. Kubička (vše herb. Herink). Dr. Herink zaznamenal z této lokality (bez dokladů) ještě následující výskyty: *Abies*, 8. IX. 1957 (Herink a Kubička), ?*Fagus*, 15. VIII. 1957 (Herink); *Picea*, 23. VIII. 1958 (Herink). — 2. Prales Mionší u Jablunkova v Beskydech, *Abies*, 13. VIII. 1959 leg. F. Kotlaba (PR). — 3. Dobrošský prales ve Slov. Rudohoří, *Abies* vel *Picea*, 29. VIII. 1961 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar (PR).

Baeospora myriadophylla (Peck) Sing. — Penízečka liláková

Collybia myriadophylla (Peck) Sacc.

Neobyčejně zajímavý a velice vzácný druh, podobající se poněkud (starší plodnice) penízovce dubové — *Collybia dryophila* (Bull. ex Fr.) Kumm. Roste však na trouchnivějším dřevě jehličnanů a mladé nebo mladší plodnice mají lupeny krásně mlžně fialově modravé, později vybledající až téměř do okra. Poprvé byla penízečka liláková u nás publikována Herinkem (1953) z Boubínského pralesa a později (1955) Kubičkou ze Slovenského Rudohoří. Náš nález je tedy třetím v Československu a druhým na Slovensku:

1. Boubín na Šumavě, Lenora, *Abies*, 4. X. 1952 leg. J. Kubička a J. Herink. — 2. Kamenný jarok u Sklenných Teplic ve Štiavnickém pohorí, *Abies*, 20. VIII. 1954 leg. J. Kubička. — 3. Dobrošský prales ve Slov. Rudohoří, *Abies* vel *Picea*, 29. VIII. 1961 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar.

Hydropus atramentosus (Kalchbr.) Kotl. et Pouz. comb. nov. — Ronivka sazová

Agaricus Collybia atramentosus Kalchbrenner K., *Icones selectae Hymenomycetum Hungariae* p. 15, tab. 6, fig. 2, 1873 (basonym).

Mycena atramentosa (Kalchbr.) Hoehn. 1907.

Collybia atramentosa (Kalchbr.) Sacc. 1887.

?*Collybia succosa* Peck 1873 (non vid., teste Smith 1947).

?*Mycena succosa* (Peck) Sacc. 1887.

Collybia fuliginaria (Batsch ex Fr.) Bres.; sensu Bresadola 1928.

Mycena fuliginaria (Batsch ex Fr.) Kühn. 1938 s. Bres.

Hydropus fuliginarius (Batsch ex Fr.) Sing. 1948 s. Bres.

non *Agaricus fuliginarius* Batsch, Elench. fung. 1783.

non *Agaricus plexipes* b. *A. fuliginarius* (Batsch) ex Fr. 1821; Weinmann 1836.

non *Agaricus fuliginarius* Batsch ex Fr. 1874 (ut *A. fuliginarius* Weinm.).

non *Collybia fuliginata* Sacc. 1887 (ut *C. fuliginata* Weinm.).

Velice vzácný druh, sbíraný v Československu pouze na třech lokalitách a známý pod jménem *Mycena fuliginaria*. Roste v horských lesích na ležících trouchnivých kmenech jehličnanů (*Abies*, *Picea*). Tato ronivka je nápadná v mládí světlejší, později sazově šedivou barvou celé plodnice, jež nakonec stárím nebo po poranění skoro docela zčerná. Při poranění roní bezbarvou vodnatou tekutinu, která na vzduchu záhy černá a špiní prsty při doteku. Na rozdíl od příbuzné ronivky troudní — *Hydropus marginellus* (Pers. ex Fr.) Sing., která sice rovněž roní bezbarvou tekutinu, jež se však na vzduchu nemění, má ronivka sazová kratší a kulatější (krátce vejčito-elipetické) výtrusy, podle našich měření $4,3-6,4 \times 3,2-4,3 \mu$ veliké (ronivka troudní má výtrusy podlouhle vejčito-eliptické, $6-7,4 (-8,5) \times 3,5-4,8 (-5,4) \mu$ veliké).

Používáme pro ronivku sazovou jako správné jméno *Hydropus atramentosus*, které se zakládá na houbě popsané Kalchbrennerem z území dnešního Československa (Spiš na Slovensku). Kalchbrenner (1873) totiž popsal náš druh velmi výstižně, i když se nezmiňuje o charakteristické tekutině. Píše: „... Stipes ...

e livido mox nigrescens... Pileus... im-politus... e livido fuliginosus, mox totus nigrescens... Lamellae... albae vel glaucescentes senio vel pressione nigrescentes et quasi atramento tinctae...". Dále v poznámkách při srovnávání s jinými druhy píše: „...sed ab omnibus hujus gregis stipite farcto, carne nigrescente, stationeque in truncis diversus". Tento popis odpovídá přesně houbě, jak ji podle svého materiálu podrobně popsali pod jménem *Mycena fuliginaria* v naší mykologické literatuře Kubička a Svrček (1955).

Ve stejném roce jako Kalchbrenner popsal Peck (1873) ze Sev. Ameriky druh *Collybia succosa* Peck, který je současnými autory běžně ztotožňován s naší houbou. Tuto synonymizaci by však bylo nutno pečlivě prověřit na typovém materiálu a při studiu dalšího živého materiálu v Evropě i v Americe. Zdá se totiž, že mezi naší a americkou houbou existují určité rozdíly. Peckův popis (podle Saccarda, Syll. fung. 5 : 293, 1887) udává totiž tekutinu zprvu purpurovější a pak černající: „...carne humore aquoso vel seroso, saturam, fracta a purpureo ad nigrum variante...". Jak jsme již poznamenali, Kalchbrennerovo i Peckovo jméno pro naši houbu byly uveřejněny ve stejném roce (1873). I když nevíme, které jméno je v tomto roce dřívější (dá-li se zjistit alespoň čtvrtletí nebo měsíc), přece dáváme přednost jménu Kalchbrennerovu. Je to jednak proto, že Kalchbrennerova houba pochází z našeho území, odkud byl studován nověji

Hydopus atramentosus (Kalchbr.) Kotl. et Pouz. — Ronivka sazová. Na ležícím zetlelém kmenu jedle v Dobročském pralese. — On a fallen, rotten fir trunk in the Dobročský Virgin Forest. 29. VIII. 1961.

Photo dr. F. Kotlaba

rovněž materiál československými mykology, jednak máme poněkud pochyby o totožnosti naší houby s houbou Peckovou.

Dosud běžně používané, avšak nesprávné jméno pro naši houbu bylo *Mycena fuliginaria* (Batsch ex Fr.) Kühn. sensu Bres. Toto jméno se však u všech autorů devatenáctého století vztahuje zřejmě na jiné houby, jak jasně vysvitá z popisů u Friese (1821, 1874), Weinmanna (1836) aj. Zakládají se totiž na jménu Batschovu (*Elenchus fung.* 1 : 71, tab. 9, fig. 40, 1783), který však pod jménem *Agaricus fuliginarius* popisuje a vyobrazuje evidentně zcela jinou houbu (malíček *Pluteus* či *Nolanea*?). Píše totiž: „Pileo conico-subovato, acuminato, atroscabro; stipite subelongato, valido, deorsum crassescens, subconcolore, superius albente; lamellis carneis“. Popis odpovídá vyobrazení, kde kromě masově červených lupenů je patrné, že jsou volné, od třeně odsedlé! Teprve v pojetí Bresadolově (*Iconographia mycol.* 5, tab. 116, fig. 1, 1928) jde bezesporu o naši houbu („... caro suco aquoso, aere nigrescente praedita... Totus fungus exsiccando nigrescit“), stejně jako u všech pozdějších autorů (Kühner 1938, Smith 1947 aj.). Všechna pojetí *Agaricus fuliginarius* v 18. a 19. století představují tedy naprosto jiné houby, a proto nelze jména „*fuliginarius*“ použít.

Počítáme-li lokalitu Kalchbrennerovu (není uvedeno bližší místo nálezů), známe dnes *Hydropus atramentosus* ze čtyř lokalit v ČSSR:

1. Spiš („Ad putridos pinuum Scepusii, parce. Aug.“ Kalchbrenner, *Icones selectae* p. 15, 1873). — 2. Boubín na Šumavě, *Picea* vel *Abies* 16. VII. 1953 leg. K. Kříž (PR); 16.—17. VIII. 1953 leg. K. Kříž (herb. Šmarda); ?*Abies*, 16. VII. 1953 leg. K. Kříž (herb. Herink); 1954 leg. K. Kříž (PR); 30. VII. 1954 leg. K. Kříž (herb. Herink, herb. Šmarda); *Abies*, 11. IX. 1955 leg. J. Kubička a J. Herink (herb. Herink). Nedoložený výskyt zde zaznamenal dr. Herink ještě na *Abies*, 8. IX. 1957 (Kubička a Herink). — 3. Dobrošský prales ve Slov. Rudohoří, *Abies*, 29. VIII. 1961 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar (PR). — 4. Švedlar u Mníšku n. Hnilcom ve Slov. Rudohoří, „Na hrabiach“, *Abies*, vel *Picea*, 27. VII. 1951 leg. J. Kubička (PR).

Hydropus marginellus (Pers. ex Fr.) Sing. — Ronivka troudňá

Mycena marginella (Pers. ex Fr.) Quél.

Dosti vzácná houba, rostoucí hlavně na velice trouchnivém dřevu jehličnanů, především na rozpadajících se pařezech jedlí (*Abies*). Povšechně o této u nás přehlížené houbě pojednal první z autorů (Kotlaba 1960). Dříve byla ronivka troudňá i r. sazová řazeny do rodu helmovka — *Mycena* (Pers.) ex S. F. Gray. V moderním systému však patří do dobře fundovaného rodu *Hydropus* (Kühn.) ex Sing., a to na základě neamyloidní trámy plodnic a ronění bezbarvé tekutiny. Celkovým vzhledem je mezi typem plodnic rodu *Collybia*, *Omphalina* a *Mycena*.

Přestože je *Hydropus marginellus* bezesporu hojnější než *H. atramentosus*, přece máme v herbárii doklady z ČSSR pouze z 9 lokalit, neboť byl dlouho přehlížen:

1. Boubín na Šumavě, *Abies*, 10. IX. 1949 leg. J. Kubička; 16. IX. 1950 leg. J. Kubička a Z. Pouzar; 2. X. 1952 leg. J. Herink; 16. a 17. VII. 1953 leg. K. Kříž (vše herb. Herink); *Abies* vel *Picea*, 17. X. 1954 leg. J. Kubička (PR); *Abies*, 11. IX. 1955 leg. J. Herink a J. Kubička; 8. VIII. 1956 leg. Z. Pouzar a J. Herink; *Abies*, 9.—10. VIII. 1956 leg. J. Herink a Z. Pouzar; *Picea*, 10. VIII. 1956 leg. J. Herink a Z. Pouzar; *Abies*, 21. VII. 1957 leg. J. Herink; *Abies*, 17. VIII. 1959 leg. J. Kubička a J. Herink (vše herb. Herink). — 2. České Žleby na Šumavě, u silnice k Soumarskému mostu, *Picea*, 19. VII. 1954 leg. K. Kříž (herb. Herink). — 3. Stožec u Volar na Šumavě, 26. VII. 1954 leg. K. Kříž (herb. Herink). — 4. Cep u Třeboně, *Abies*?, 5. VII. 1954 leg. J. Kubička (PR). — 5. Prales Černava u Bystřice pod Host., *Abies*, 6. VIII. 1956 leg. A. Pilát (herb. Herink). — 6. Prales Mionší u Jablunkova v Beskydech, *Abies*, 14. VIII. 1959 leg. F. Kotlaba (PR). — 7. Dedošova dolina ve Vel. Fatře, *Abies*, 30. VI. 1953 leg. F. Kotlaba, Z. Pouzar a M. Svrček (PR). — 8. Sklenné Teplice u Nové Bani v Štiavnickém pohoří, „Kamenný jarok“, *Abies*, 22. VIII. 1954 leg. J.

Kubička (PR). — 9. Dobročský prales ve Slov. Rudohoří, *Abies*, 30. VIII. 1961 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar (PR).

Mycena laevigata (Lasch) Quél. s. Hoehn. — *Helmovka hladká*

Na zetlelém kmenu smrku (*Picea abies*) 30. VIII. 1961 (a hojně i jindy).

Typický horský druh helmovky se slonovinově bělavým kloboučkem, který později žloutne, a výrazně kamencovou chutí. Roste často hromadně v pralesích a horských lesích na odkorněných ležících smrkových kmenech, zejména na vlhčích místech. Přesné rozšíření helmovky hladké není u nás známé, avšak lze říci, že tento druh není hojný.

Omphalina chrysophylla (Fr.) Kotl. et Pouz. comb. nov. — *Kalichovka zlatolupenná*

Agaricus chrysophyllus Fries E., Syst. mycol. 1: 167–168, 1821 (basonym).

Omphalia chrysophylla (Fr.) Kumm.

Armillariella chrysophylla (Fr.) Sing.

Omphalina chrysophylla (Fr.) Kotl. et Pouz. — *Kalichovka zlatolupenná*. Na zetlelém ležícím kmenu jedle v Dobročském pralese. — On a rotten fir trunk in the Dobročský virgin Forest. 29. VIII. 1961.

Photo dr. F. Kotlaba

Hezká a vzácná houba, charakteristická hlavně pro naše horské lesy a pralesy, sbíraná u nás dosud jen na velmi málo lokalitách. Roste výhradně na ležících kmenech a na pařezech jehličnanů, především jedlí a smrků (*Abies*, *Picea*). Je charakteristická zlatožlutými, silně sbíhavými lupeny, výrazně vyhloubeným kloboukem a žlutým výtrusným prachem. Náš druh má v rodě *Omphalina* Quél. zcela izolované postavení a není vyloučeno, že náleží do samostatného rodu. To však bude vyžadovat další podrobnější studium. V české mykologické literatuře se jméno *Omphalina* pro kalichovky skoro vůbec neužívá. Je však z nomenklatorických důvodů správné, neboť *Omphalia* (Fr.) Staude je pozdější homonymum *Omphalia* (Pers.) ex S. F. Gray a obojí jsou homonymní s *Omphalea* Linné 1759 (*Euphorbiales*), které je prioritní.

Dennis, Orton a Hora (1960) uvádějí jako přeřaditele *Agaricus chrysophyllus* Fr. do rodu *Omphalina* Mosera (1953). Moser však ani v prvním (1953), ani v druhém vydání (1955) své knihy neprovedl podle nomenklatorických pravidel řádně novou kombinaci, tj. neuvedl basonym s úplnou literární citací, jak to od 1. I. 1953 „Pravidla“ výslovně vyžadují. Kromě toho sám uvádí jako přeřaditele Gilleta, takže o jeho nové kombinaci nemůže být ani řeči.

Podle materiálu v našich herbářích známe dnes v ČSSR pouze 6 lokalit *Omphalina chrysophylla*, i když je v literatuře udávána častěji. V řadě případů jde totiž o záměnu s *Tricholomopsis decora* (viz výše) nebo s jinými, podobnými houbami.

1. Boubín na Šumavě, ?*Picea*, 12. VII. 1946 leg. J. Herink (herb. Herink); *Picea*, 18. IX. 1948 leg. J. Kubička, J. Herink a M. Svrček; 4. X. 1952 leg. J. Kubička a J. Herink (obojí herb. Herink); 16.—17. VIII. 1953 leg. K. Kříž (herb. Herink, herb. Šmarda); *Abies*, 3. VII. 1954 leg. J. Kubička (PR); 16. VII. 1954 leg. K. Kříž (herb. Herink); 30. VII. 1954 leg. K. Kříž (herb. Šmarda); *Picea*, 21. VII. 1957 leg. J. Herink; *Picea*, 17. VIII. 1959. leg. J. Herink a J. Kubička (poslední dva sběry herb. Herink). — 2. Stožec u Volar na Šumavě, *Picea*, 28. VII. 1954 leg. K. Kříž (herb. Herink). — 3. Zákamenné u Námestova v Orav. Maguře, *Picea*, 21. VII. 1951 leg. J. Kubička (PR). — 4. Dobročský prales ve Slov. Rudohorách, *Abies*, 29. VIII. 1961 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar (PR). — 5. Dolina Strminka pod Fab. Holou ve Slov. Rudohorách, 7. VIII. 1950 leg. M. Svrček (PR). — 6. Fabova hora, 9. VIII. 1950 leg. M. Svrček (PR).

Kromě toho byla sbírána na posjezdové exkurzi II. SEM, avšak doklad je v Holandsku: Tran-goška v Niz. Tatrách, *Abies*, 6. IX. 1960 leg. C. Bas. Cejp (1936) uvádí ve své monografii několik dalších nalezišť našeho druhu, avšak určení není jisté, neboť jsme nenalezli dokladový materiál. Jediný sběr, který jsme studovali (Prešov, leg. Hazzlinsky), patří však zcela jinému druhu než *Omphalina chrysophylla*. Velenovský (1920—22, p. 290) uvádí naši houbu „v Šumavě na Plöckensteine a na Boubíně velmi hojně (Kav. 1919)“. Popis našemu druhu dobře odpovídá, avšak materiál jsme neviděli.

***Marasmius alliaceus* (Jacq. ex Fr.) Fr. — Špička cibulová**

Na opadaných větvičkách a dřevech buku (*Fagus silvatica*), ponořených obvykle v odpadu a humusu, 29. VIII. 1961 i později, hojně.

Špička cibulová je houba vázaná svým výskytem výhradně na buk. Roste běžně ve všech horských bukových a bukojedlových lesích. Hojná je zejména v karpatské oblasti a do nížinných bučin sestupuje jen výjimečně, a to na ekologicky příhodné lokality (Jevany, Studený vrch aj.). Její přesné rozšíření v Československu není známo.

***Pholiota astragalina* (Fr.) Sing. — Šupinovka kozincová**

Flammula astragalina (Fr.) Kumm.

Na silně zetlelém kmenu jedle? (*Abies alba*) 29. VIII. a smrků (*Picea abies*) 30. VIII. 1961 leg. F. Kotlaba a Z. Pouzar.

Nehojný, nápadně žlutočerveně zbarvený druh šupinovky, řazený dříve do rodu *Flammula* (Fr.) Quél.; ten se v moderním systému rozpadl do rodu *Pho-*

liota (Fr.) Quél. a *Gymnopilus* Karst., neboť *Flammula* (Fr.) Quél. je mladším homonymem *Flammula* DC. 1818, takže nemůže platit z důvodů nomenklatorických. *Pholiota astragalina* roste na pařezech a ležících trouchnivějících kmelech jehličnanů, hlavně jedlí a smrků (*Abies*, *Picea*). Na první pohled se podobá poněkud třepenitce cihlové — *Hypholoma sublateralitium* (Fr.) Quél. nebo t. kořenující — *H. radicosum* J. Lange, má však rezavé lupeny, které ji řadí k rodu *Pholiota*.

Podle studovaného herbářového materiálu roste *Pholiota astragalina* od pahorkatin až do hor a v ČSSR ji dnes známe nejméně z 11 lokalit.

V naší mykologické literatuře je šupinovka kozincová zmiňována celkem velmi pořídku a ještě nejednotně. *Flammula astragalina* u Velenovského (1920–22) je jiný druh než houba uvedená pod stejným jménem v Mykologii 7: 42, 1930, jak poznamenává už sám Velenovský. Také houba Benešova (Věda přír. 17: 266 až 267, 1936), označená jako *Flammula astragalina*, se týká asi jiného druhu. Rovněž i popisy a vyobrazení ve světové mykologické literatuře nejsou jednotné. Je zřejmé, že zmíněný problém by vyžadoval hlubšího studia, a proto se tímto druhem blíže v našem článku nezabýváme.

***Russula mustelina* Fr. s. Melz. et Zv. — Holubinka kolčaví**

Pod smrky všude hojně, zejména v okolí rezervace a na jejím okraji, doklad z 30. VIII. 1961 a 1. IX. 1961.

Význačná holubinka horského charakteru — průvodce horských smrčín —

Gyroporus cyanescens (Bull. ex Fr.) Quél. — Hřibník sinný. Na zemi pod buky v Dobročském pralese. — On the ground beneath beeches in the Dobročský Virgin Forest, 30. VIII. 1961.

Photo dr. F. Kotlaba

jen vzácně se vyskytující i v nižších polohách. Zjištění jejího přesnějšího rozšíření v Československu by mohlo ukázat zajímavé vztahy ke klimatu a nadmořské výšce. Zvláště ze Slovenska je o tomto druhu velmi málo údajů.

Gyroporus cyanescens (Bull. ex Fr.) Quél. — Hřib nízký

Boletus cyanescens Bull. ex Fr.

Na zemi pod buky dosti hojně (doklad z 29. VIII. 1961).

Zajímavý druh svou ekologií: v nížinách (Polabí) se vyskytuje hojně na písčité půdě pod duby, kdežto v horských lesích na jiných horninách (rula, žula, flyš) a v humózní půdě, nejčastěji pod buky. Jinak roste v pahorkatinách nejčastěji v písčitých borech. Ekologie a rozšíření tohoto zajímavého druhu by zasloužila podrobnější průzkum. V našem časopise pojednal o něm podrobně Lukavec (1951).

Boletus pulverulentus Opat. — Hřib modráčka

Na zemi pod buky velmi roztroušeně (doklad z 31. VIII. a 1. IX. 1961).

Pozoruhodný druh hříbu, vyskytující se pravidelně na různých místech v ČSSR, avšak sporadicky a v nevelkém počtu exemplářů. Jak se zdá, roste od nížin do hor. Jeho rozšíření nebylo dosud u nás podrobněji studováno, ač by bylo jistě velice zajímavé. Ze Slovenska je skoro neznámý. Podrobněji o něm pojednal v našem časopise Pilát (1953), kde je také barevná tabule O. Ušáka.

Porphyrellus pseudoscaber (Secr.) Sing. — Hříbek nachový trusý

Boletus porphyrosporus Fr.

Na zemi pod jehličnany (*Picea*, *Abies*), velmi roztroušeně (doklady z 29. a 30. VIII. 1961).

Druh výrazně horského a podhorského charakteru, který se vyskytuje v pahorkatinách a hlavně v nížinách zcela výjimečně. Tam je třeba jeho lokality velice pečlivě registrovat. Jeho přesnější rozšíření v ČSSR není známe a zvláště ze Slovenska je málo uváděn (kromě Tater, kde je hojnější).

Z ostatních druhů lupenatých a hřibovitých hub jsme zaznamenali následující (kromě celé řady těch, které jsme vůbec neurčili): *Amanita rubescens* (Pers. ex Fr.) S. F. Gray, *Armillaria mellea* (Vahl ex Fr.) Kumm. (v pralese velice hojná, se svítícím myceliem, které jsme pozorovali večer při sušení nasbíraných hub v hájovně), *Boletus chrysenteron* Bull. ex St. Amans, *B. edulis* Bull. ex Fr., *Clitocybe incilis* (Fr.) Quél., *C. odora* (Bull. ex Fr.) Kumm., *Collybia confluens* (Pers. ex Fr.) Kumm., *Coprinus comatus* (Müll. ex Fr.) S. F. Gray, *Cystoderma granulosum* (Batsch ex Fr.) Fayod, *Dermocybe sanguinea* (Wulf. ex Fr.) Wünsche, *Hypholoma fasciculare* (Huds. ex Fr.) Kumm., *H. sublateralitium* (Fr.) Quél., *Inocybe geophylla* (Sow. ex Fr.) Kumm., *Kuehneromyces mutabilis* (Schaeff. ex Fr.) Sing. et Smith, *Laccaria amethystea* (Bolt. ex Méral) Murr., *L. laccata* (Scop. ex Fr.) Cooke, *Lactarius blennius* (Fr. ex Fr.) Fr., *L. piperatus* (Scop. ex Fr.) S. F. Gray, *L. subdulcis* (Pers. ex Fr.) S. F. Gray s. Rick., *L. vellereus* (Fr.) Fr., *Mycena alcalina* (Fr. ex Fr.) Kumm., *M. fibula* (Bull. ex Fr.) Kühn., *M. luteoalcalina* Sing., *M. pura* (Pers. ex Fr.) Kumm., *M. viscosa* (Secr.) R. Maire, *Oudemansiella mucida* (Schrader ex Fr.) Höhn., *Panellus stipticus* (Bull. ex Fr.) Karst., *Paxillus panuoides* (Fr. ex Fr.) Fr., *Pholiota aurivella* (Batsch ex Fr.) Kumm., *P. flammans* (Fr.) Kumm., *Pleurotus ostreatus* (Jacq. ex Fr.) Kumm., *Pluteus atomarinatus* (Konr.) Kühn., *P. cervinus* (Schaeff. ex Fr.) Kumm., *Psathyrella cotonea* (Quél.) Konr. et Maubl., *Russula cyanoxantha* (Schaeff. ex Secr.) Fr., *R. fellea* (Fr.) Fr., *R. integra* (L. ex Vitt. Fr. s. R. Maire), *R. laurocerasi* Melz., *R. lepida* (Fr.) ex Fr., *R. lutea* (Huds. ex Fr.) S. F. Gray, *R. turci* Bres. s. R. Maire, *Tricholomopsis rutilans* (Schaeff. ex Fr.) Sing., *Xeromphalina campanella* (Batsch ex Fr.) Kühn. et R. Maire.

Doufáme, že našim článkem podníme další studium mykoflóry našich hor-

ských lesů a pralesů, kde stále ještě čeká mnoho překvapení pro mykology studující nejrozličnější skupiny hub.

LITERATURA

- Cejp K. (1936): *Omphalia* (Fr.) Quél. Kalichovka. Atlas hub evrop. 4:1—152, tab. 1—56.
- Dennis R. W. G., Orton P. D. et Hora F. B. (1960): New check list of british agarics and boleti. Trans. brit. mycol. Soc., Suppl., part. 1—2, p. 1—225.
- Favre J. (1952): Bribes mycologiques. A. Deux tricholomes souvent confondus. Bull. Soc. bot. suisse 62:402—406.
- Herink J. (1953): Penízečka liláková — *Baeospora myriadophylla* (Peck) Sing. v Československu. Čes. Mykol. 7:80—89.
- Josserand M. (1959): Notes critiques sur quelques champignons de la région lyonnaise. Bul. Soc. mycol. France 75:359—404.
- Kavina K. (1927): Fragmenta mycologica. Věda přír. 8:115—116 et 212—213.
- Kotlaba F. (1960): Poznámky k mykoflóře státní přírodní rezervace „Mionší“. Ochr. Přír., Praha, 15:70—78.
- Kotlaba F. et Pouzar Z. (1951): Příspěvek k poznání mykoflory pralesa na Boubíně. Čes. Mykol. 5:153—158.
- Kubička J. (1955): Příspěvek k poznání helmovek středního Slovenska. Čes. Mykol. 9:103—107.
- Kubička J. et Svrček M. (1955): Helmovka sazová — *Mycena fuliginaria* (Batsch ex Fr.) Bres. v Československu. Čes. Mykol. 9:19—23.
- Kühner R. (1938): Le genre *Mycena*. P. 1—710, Paris.
- Kühner R. et Romagnesi H. (1953): Flore analytique des champignons supérieurs. P. 1—556, Paris.
- Kühner R. et Romagnesi H. (1954): Complément à la Flore analytique. III. Espèce nouvelles, critiques ou rares de Pleurotaceés, Marasmiaceés et Tricholomaceés. Bull. Soc. Naturalistes d'Oyonnax 8:73—131.
- Lukavec A. (1951): Hříb šedý — *Boletus cyanescens* Bull. v Polabí. Čes. Mykol. 5:145—148.
- Moser M. (1953): Die Blätter- und Bauchpilze in Gams H., Kleine Kryptogamenflora von Mitteleuropa, ed. 1,2: (1—4) 1—282, (ed. 2, 1955).
- Pilát A. (1935): *Pleurotus* Fr. — Hlíva. Atlas hub evrop. 2:1—193, tab. 1—80.
- Pilát A. (1946): Evropské druhy houzevnatců (*Lentinus* Fr.). Atlas hub evrop. 5:1—44, tab. 1—31.
- Pilát A. (1953): Suchohříb modráčka — *Xerocomus pulverulentus* (Opat.) Gilb. Čes. Mykol. 7:101—103.
- Pilát A. (1954): Houby na Polaně u Detvy na Slovensku. Čas. nár. Mus., ser. natur., 123:156—163.
- Pouzar Z. (1950): Houzevnatec kalichovitý — *Lentinus omphalodes* Fr. var. *flabelliformis* (Bolton) Pilát v Čechách. Čes. Mykol. 4:97.
- Romagnesi H. (1945): Étude de la structure de la trame chez quelques Pleurotaceés. Bull. Soc. mycol. France 61:38—46.
- Smith A. H. (1947): North American species of *Mycena*. P. (1—18) 1—507 et 512—521, tab. 1—99, Ann Arbor.
- Smith A. H. (1960): *Tricholomopsis* (Agaricales) in the western hemisphere. Brittonia 12:41—70.
- Velenovský J. (1920—22): České houby 1—5, p. 1—950, Praha.

Adresy autorů: Dr. F. Kotlaba, Petřiny 276/12, Praha 6-Břevnov, d. ú. 69.
Prom. biol. Z. Pouzar, Jaselská 3, Praha 6.

SUMMARY

The Dobročský Virgin Forest (Dobročský prales) is a State Nature Reserve of 57.40 ha in area and lies in Central Slovakia near Čierny Balog, distr. Banská Bystrica, in the Slovakian Ore Mountains (Slovenské Rudohory) at an altitude of 700 to 1,000 m., where it covers the northern side of the ridge with mixed woods.

Picea abies and *Abies alba* predominate in the lowest parts of the virgin forest with a less frequent scattering of young beeches (*Fagus silvatica*) whilst, on the other hand, *Fagus silvatica*

predominates in the upper parts with scattered *Acer pseudoplatanus*, a few *Fraxinus excelsior* and, somewhat rarely, *Picea abies* and *Abies alba*. Shrubs are somewhat uncommon and comprise *Sambucus racemosa*, *S. nigra*, *Salix caprea*, *Rubus idaeus*, *Daphne mezereum* and *Lonicera nigra*. The herbaceous flora consists chiefly of *Asperula odorata*, *Oxalis acetosella*, *Mercurialis perennis*, *Senecio nemorensis* ssp. *fuchsii*, *Athyrium filix-femina* etc., and occurs mainly in the unshaded parts. The geological foundation is formed of gneiss with thick layers of dark, humic soil in various places.

This Carpathian virgin forest, protected from 1913, is very beautifully maintained and is undoubtedly the most precious Czechoslovak mycological locality of all! The authors studied the mycoflora of the Dobročský virgin forest from the 29th August to the 2nd September, 1961, when they concentrated chiefly of fungi belonging to the *Aphyllphorales*, making a series of large, important collections, the results of which will appear in successive numbers of this journal.

In addition, we occasionally gathered some interesting or rare species belonging to the toadstools and boletaceous fungi, to which this article is devoted, and for some of these species we revised the entire herbarium material in Czechoslovakia in order to ascertain their distribution on our territory. A more detailed treatise is given of the following more interesting and rare fungi:

Lentinellus castoreus (Fr.) Konr. et Maubl. — we are convinced from our study of herbarium material that there genuinely exist three species in the complex of the collective species, *Lentinus vulpinus* (in the sense of certain authors i.e. Pilát 1946 etc.) as distinguished by Romagnesi (1945) and Kühner et Romagnesi (1953). Czechoslovak material comprises only two species: *Lentinellus castoreus* (Fr.) Konr. et Maubl., which, with us, is a species of mountainous virgin forests, and grows chiefly on fallen trunks of *Abies alba* and *Picea abies*, being known from only three localities in Czechoslovakia (Boubín and Klef in Bohemia and Dobročský virgin forest in Slovakia), and *Lentinellus vulpinus* (Sow. ex Fr.) Kühn. et R. Maire, previously only known from one Czechoslovak locality (Slaný in Central Bohemia — see the fine illustration in Pilát 1946, tab. 22). We were unable to find *Lentinellus ursinus* (Fr.) Kühn. amongst Czechoslovak material.

Lentinellus flabelliformis (Bolt. ex Fr.) Ito — all the Czechoslovak collections of this species were named in accordance with the spore sizes and for which the measurements are $4.8-5.8 (-6.3) \times 3.7-4.3 \mu$. The fruitbodies may have short or longer stipes, or many even be laterally attached and without stipes. According to the voucher specimens in our herbaria, this species is only known from four localities in Czechoslovakia, where it grows in habitats extending from hills to mountains, chiefly on *Abies alba* and *Picea abies*, rarely also on *Fagus silvatica*. *Lentinellus omphalodes* (Fr.) Karst., which has spores $6.7-8 \mu$ (Kühner et Romagnesi 1953, Orton in Dennis, Orton et Hora 1960) has not been identified in the Czechoslovak material which we examined.

Tricholomopsis decora (Fr.) Sing. — according to herbarium material, this species is today known from fourteen localities in Czechoslovakia, where it grows mostly in mountainous woods and virgin forests exclusively on the conifers (*Abies alba* and *Picea abies*). The species is well distinguished from *Tricholomopsis rutilans* (Schaeff. ex Fr.) Sing. by the smaller fruitbody with smoke-grey-black scales on the surface of the cap etc. We also unsuccessfully searched Czechoslovak herbarium material for the further, very rare, European species, *Tricholomopsis ornata* (Fr.) Sing. which, according to Favre (1952) is very well characterized. We also made a thorough microscopical study of the structure of the spore surface, which was found under oil immersion to be entirely smooth, and is in agreement with the observations of Favre (1952) and Smith (1960), who record smooth spores for all the species of the genus *Tricholomopsis* which they studied. The indications of Pilát (1935) of usually more or less papillate spores is probably based on observations of the diffractive parts of the protoplasm deposited as scattered granules on the inner side of the spore membrane which, with a low magnification and without using an oil immersion objective, give the impression of a finely, papillate spore.

Hydropus atramentosus (Kalchbr.) Kotl. et Pouz. — a rare species, related to *Hydropus marginellus* (Pers. ex Fr.) Sing., from which it is distinguished by the fruitbody and fluid which turns black, somewhat larger size and different colouring. Microscopically, it is distinguished by the different form and size of spores, which are short oval-elliptical, $4.3-6.4 \times 3.2-4.3 \mu$. In Czechoslovakia, it is today only known from four localities, chiefly mountainous woods, where it grows exclusively on severely decayed, fallen trunks of *Abies alba* and *Picea abies*.

This species has been almost exclusively known as *Mycena fuliginaria* but this is incorrect name as it is based on *Agaricus fuliginarius* Batsch which, according to the description and illustration, is another fungus (possibly a minute *Pluteus* or *Nolanea*?). All the names used in

the nineteenth century apply to other fungi, and it was not until the conceptions of Bresadola (1928 — as *Collybia*), Kühner (1938) and Smith (1947 — both as *Mycena*), that there was any complete certainty about the fungus. The oldest legitimate names are *Agaricus atramentosus* Kalchbrenner 1873 and *Collybia succosa* Peck 1873. However, in spite of both names being published in the same year (and we have failed to ascertain which appeared first), we give precedence to Kalchbrenner's name, who very accurately described and illustrated our species (although he made no reference to the characteristic fluid). We have rejected Peck's name as we have certain doubts about its identity with Kalchbrenner's species. In addition, the material which we have studied originates from places very near to the type locality, which is on Czechoslovak territory (Scepusia — Spiš in the eastern part of Central Slovakia).

Omphalina chrysophylla (Fr.) Kotl. et Pouz. — a beautiful, characteristic fungus of mountainous virgin forest, where it grows chiefly on the fallen trunks of *Abies alba* and *Picea abies*, and is today known in Czechoslovakia, according to the herbarium specimens we have studied, from six localities. We propose that *Agaricus chrysophyllus* Fr. should be recombined with the genus *Omphalina*, with which the species has not been previously validly combined (Moser 1953, 1955 and Orton in Dennis, Orton et Hora 1960, while each placing the species in the genus *Omphalina*, omitted to follow the nomenclatural rules with the result that the combination has not been validly published).

The known localities with remarks on their ecology, taxonomy and nomenclature are given for the following species: *Clitocybula lacerata* (Lasch in Fr.) Sing. known today from only 3 localities in Czechoslovakia, *Baeospora myriadophylla* (Peck) Sing. also from only 3 localities. *Hydropus marginellus* (Pers. ex Fr.) Sing. from 9 localities and *Pholiota astragalina* (Fr.) Sing. from 11 localities (See the Czech text for further details).

Short references are also made to the ecology and the general distribution of some additional species in Czechoslovakia without giving localities.

Výsledky studia helmovek — *Mycena* S. F. Gray — v Belanských Tatrách na Slovensku

Les résultats des recherches sur le genre *Mycena* S. F. Gray dans les
montagnes Belanské Tatry en Tchécoslovaquie.

Jiří Kubička

Autor předkládá výsledky studia helmovek v dolině Siedmi prameňov v Belanských Tatrách. Průzkum tohoto území Tatranského národního parku byl prováděn v letech 1955 až 1961, v různých ročních dobách, a zvláštní pozornost byla věnována ekologii. Je publikováno několik nových druhů pro ČSSR, udán počet sběrů v různých společenstvech, nejvyšší a nejnižší zjištěný výskyt a dále nejčasnější a nejpozdnější fruktifikace. U kritických a vzácných druhů je připojen popis nebo poznámky.

L'auteur présente les résultats des recherches mycologiques sur le genre *Mycena* dans la vallée „Siedem prameňov“ (i. e. sept sources) dans les montagnes de Belanské Tatry sur le territoire du Parc national en Slovaquie. Les recherches furent entreprises en 1955—1961 au cours de divers saisons. L'effort principal fut consacré à l'écologie. La zone recherchée est riche en phanérogames. Elle est répandue surtout sur le terrain calcaire, moins sur les quartzites en hauteur de 1050—1950 m s. m. La plupart est plantée par la forêt du *Picea excelsa* jusqu'à l'hauteur de 1620 m, plus haut on trouve *Pinus mughus* avec les propres prairies alpines. Encore plus haut de 1800 m on trouve les associations de saules neins avec les dryades, „microsylvae“ selon Favre, et association de *Carex firma*.

On cite les différents espèces, le nombre des herborisations de différents associations, les plus grandes et les moindres hauteurs sur la localité, les recherches hâtives et les plus tardives trouvailles des mycènes. Sur les espèces critiques ou rares on présente une description.

V roce 1955 mě požádal botanik doc. dr. Emil Hadač, abych se jako mykolog zúčastnil v jeho komplexní botanické skupině výzkumu vyšších hub v dolině Siedmi prameňov v Belanských Tatrách. Tato dolina, zvaná též Holubyho dolinou, je počtem druhů rostlin jednou z nejbohatších lokalit nejen na území Tatranského národního parku, ale vůbec v celé ČSSR. Dalo se proto předpokládat, že zde bude i veliký výskyt různých druhů hub. Tento předpoklad se splnil již po první exkursi tak, že nebylo možno jednomu pracovníku zvládnout v terénu všechny úkoly. Mimo záznamy v sociologických snímcích bylo nutno část materiálu zpracovávat v den sběru, což se zpravidla dalo v nočních a časně ranních hodinách při petrolejové lampě. Do výzkumu se proto zapojil náš nejlepší znalec terčoplodých hub dr. Mirko Svěček a celá práce byla rozplánována do několika let, aby bylo možno zachytit různé roční aspekty mykoflory. Práce v terénu se zúčastnili i někteří další členové Čs. vědecké společnosti pro mykologii, zejména inž. K. Kříž, dr. F. Šmarda, B. Vytouš, B. Hřebíková, B. Kubičková a Z. Borovanská. Základnou exkursi byla chata Protěž, práce v terénu trvala denně 8—12 hodin, zpracovávání materiálu další 4 hodiny. Dosud byla publikována jen malá část získaného materiálu, a to zvláště M. Svěčkem (askomycety). *Clavariaceae* zpracoval v samostatné publikaci A. Pilát, některé vzácnější ryzce uveřejnil Z. Schaefer.

Nyní předkládám souhrnný referát o výskytu lupenatých hub rodu *Mycena* S. F. Gray. Naše literatura o tomto rozsáhlém a obtížném rodu je zatím dosti skrovná. Monografie Cejnova je již značně zastaralá; byl jsem proto odkázán při studiu tohoto rodu převážně na cizí literaturu. Je to především základní evropská monografie R. Kühnera „Le genre *Mycena*“ (Paris 1938), jejíž klíč

je z valné části použit i v Pilátově Klíči (1951). Zčásti jsem použil i severo-americké monografie od A. H. Smitha. Dobrým pomocníkem byl francouzský klíč Kühnera a Romagnesiho ve Flore analytique. Nomenklatura je uvedena podle práce R. W. G. Dennis, P. D. Orton a F. B. Hora: „New check list of British Agarics and Boleti“ z roku 1960, protože kriticky používá dohodnutých mezinárodních nomenklatorických pravidel.

U každého druhu udávám počet sběrů (S-summa) v jednotlivých rostlinných společenstvech, svazech anebo asociacích, dále nejvyšší nadmořskou výšku (AMx — altitudo maxima supra mare), nejnižší výšku (AMn — altitudo minima supra mare), nejčasnější (CP — collection praecox) a nejpozdnější (CT — collectio tardissima) sběry na lokalitě. U vzácnějších druhů připojuji poznámky o celkovém rozšíření, o výskytu u nás a u kritických druhů i popis s mikroskopickými údaji zjištěnými na živém nebo suchém materiálu. Pro přehlednost jsou druhy seřazeny abecedně.

Mycena acicula (Schaeff. ex Fr.) Kummer

S: 13, AMx: 1725 m, AMn: 1180 m, CP: 19. VI. 1959, CT: 9. VIII. 1955.

Ekologie: Lokality výskytu lze charakterizovat takto:

1. — *Salicetalia capreae*, nivová společenstva se spadanou i naplavenou kůrou listnatých stromů (*Sorbus*, *Acer*), vždy na opadané kůře a drobných větvičkách.
2. — *Aceretalia pseudoplatani*, suťová společenstva, vždy na opadané, na zemi ležící kůře *Acer pseudoplatanus*.
3. — Společenstva pasek (*Chamaenerietum angustifoliae* a *Rubetum idaei*), na větvičkách *Salix caprea*, na kůře *Sorbus aucuparia*. Opakovaně byl zjištěn výskyt na starých pařezcích maliníku (*Rubus idaeus*).
4. — Jednou byl zjištěn výskyt v as. *Festucetum carpaticae* ve výši 1725 m n. m., pravděpodobně na zbytku některé nízké vrby, např. *Salix reticulata*.

Popis nalezených exemplářů odpovídá popisům uvedeným v literatuře, zejména též i nálezy na pařezcích *Rubus idaeus*. U nás je možno tento druh zjistit častěji, nikdy však není příliš hojný. Plodničky vyrůstají na málo rozložené kůře a na malých větvičkách různých listnáčů (*Acer pseudoplatanus*, *Sorbus aucuparia*, *Salix* sp. div., *Frangula alnus*, *Alnus glutinosa* apod.). Výskyt na *Rubus idaeus* nebyl dosud zaznamenán. Ve své sbírce helmavek mám ze Slovenska ještě tyto další sběry: Poprad, lužní porosty kolem řeky Popradu, na kůře *Salix* sp., 28. V. a 4. VI. 1946, leg. J. Kubička. — Slovenský ráj, kaňon Klausen, 28. VI. 1946, leg. J. Kubička. — Vysoké Tatry, Javorová dolina, 31. V. 1951, leg. V. J. Staněk. — Bojnice, 24. VI. (1954, leg. J. Kubička. — Lendak, kůra *Salix* sp., 12. VIII. 1957, leg. J. Kubička. — Druh se tedy vyskytuje jak ve vápencových, tak nevápencových oblastech a fruktifikuje převážně v letním období.

Mycena adonis (Bull. ex Fr.) S. F. Gray var. *rubella* Quél.

S: 14, AMx: 1610 m, AMn: 1380 m, CP: 30. VII. 1957, CT: 3. V. 1958.

Jde o kritický a u nás poměrně vzácný druh.

Ekologie: *Piceetum nudum*. Vždy jen v zastíněných smrčínách, jednotlivě v malých tlupách na spadaném smrkovém jehličí, jednou též na kůře větve smrku ležící na zemi.

S určením tohoto druhu byly značné obtíže. Do roku 1943 jsme jej shodně

s J. Herinkem označovali jako *Mycena adonis*. V roce 1952 jsem poprvé sbíral na treboňských blatech na kyselých lokalitách mezi rašeliníky a trávou *Molinia coerulea* větší druh, který Kühner označuje jako typickou odrůdu, zatímco menší horskou jako var. *rubella* Quél. Přiklonil jsem se k tomuto názoru a zde uvádím popis variety podle nálezů z Belanských Tater:

Klobouk 0,3–0,8 cm široký, kuželovitý, v obrysu má tvar skoro pravidelného trojúhelníka se zaobleným vrcholem, hladký a lysý. Pokožka klobouku je hygrofanní, lysá, červeně růžová až rumělkově červená, k okraji hlavně v mládí světlejší, po deštích a stářím rychle blednoucí, lupeny prosvítají do poloviny klobouku.

Lupeny 14–18, lupinky 3, vzácněji až 6, mírně vyhrbené, před třením dosti hluboce vykrojené a pak nepatrným zoubkem připojené, poměrně tlusté, na ploše lehce zvlněné (naznačené spojky), pod lupou na ostří i ploše jemně zrnité; lupeny jsou bílé nebo je jen ostří bílé a plocha je lehce růžová.

Třeň 1,5 × 0,1–0,2 cm, válcovitý, přímý, lysý, jen pod kloboukem jemně zrnitý a zde narůžovělý, jinak celý čistě bílý, průsvitný, na spodu jemnými bílými vlásky připojený k substrátu. Mycelium nažloutlé.

Basidie bisporické, 20–25 × 6–7 μ , se sterigmaty až 5 μ dlouhými.

Výtrusy široce vejčité, 7,4–8,3–11,2 × 4,4–4,8–6,0 μ . **Cystidy** lahvicovité, rozměrů 30–40 × 11–13 μ .

Rozšíření: Evropa, Severní Amerika. Z ČSSR mám v herbáři tyto doklady: Poříčko nad Sázavou, *Picetum*, 20. XI. 1943, leg. P. Hoštová. — Miletín v Podkrkonoší, 4. XI. 1944, leg. Trost. — Špindlerův Mlýn, 8. IX. 1946, leg. J. Kubička. — Boubín, smrčina u Lukenské silnice blíže pralesa, 12. IX. 1949, leg. J. Kubička a J. Herink. — Jde tedy u nás o druh poměrně vzácný, vyskytující se v horách a podhůří. Jeho výskyt v Belanských Tatrách je zatím nejhojnější, jaký jsem kdy viděl.

Mycena alcalina (Fr. ex Fr.) Kummer

S: 53, AMx: 1675 m, AMn: 1120 m, CP: 20. V. 1958, CT: 8. X. 1958.

Ekologie: Jeden z nejčastějších ubikvistů smrkového pásma. Vyskytovala se hojně ve všech společenstvech svazu *Piceion* v dolině, ve společenstvech lesních pasek tohoto pásma (*Adenostyletum*, *Rubetum*, *Chamaenerietum*, *Doronicetum*). Hojně též v nivách kolem potoka v *Salicetum capreae*, ojediněle v lučních společenstvech as. *Alchemilletum*. Plodnice byly zjištěny na zbytcích dřev, pařezech, větvích, na detritu bylin, a to jak na půdách alkalických, tak i značně kyselých, např. ve společenstvu *Empetretum-Vaccinietum uliginosae*.

Je to jeden z nejhojnějších druhů helmovek v Evropě i v Americe, v nížinách i v horách. Také v ČSSR je velmi hojný; má širokou variační šíři, s plynulými přechody od solitárních forem se šedými lupeny až k trsnatým formám s lupeny bílými. Jde snad o kumulativní druh, který zatím nelze pro velikou shodu v mikroznačích rozdělit do více taxonů.

Mycena amicta (Fr.) Quél.

S: 32, AMx: 1610 m, AMn: 1170 m, CP: 18. VI. 1959, CT: 15. VIII. 1956.

Ekologie: Jde o druh pozdně jarní a časně letní, vyskytující se jen na hrubém humusu smrkovém. Plodnice vyrůstají z jehličí, často z drobných větviček ležících na zemi, obvykle jednotlivě, někdy v menších tlupách, někdy i slabě trsnatě po 2–3 exemplářích. Ojediněle byl zaznamenán výskyt na smrkové šišce ležící na zemi. V ČSSR je tento druh dosti hojný, ale jen v určitém období. V roce 1944 jsem měl možnost plynule sledovat nasazování plodnic v lesích

kolem Poříčka n. Sázavou. V červnu bylo možno zaznamenat značné množství plodnic skoro po celý měsíc, v červenci již jen několik plodnic a v srpnu se nevyskytly vůbec. Sběr z tatranských dolin ze srpna odpovídá nadmořské výšce. Údaje o rozšíření tohoto druhu u nás jsou, jako vůbec o helmovkách, dosti chudé. Cejp udává, že je velmi hojná, ale publikace nálezů jsou ojedinělé. Tatranské exempláře odpovídají popisům v literatuře. Jen Cejp udává basidie bisporické, ve skutečnosti jsou však vždy tetrasporické.

Ve Francii roste podle Kühnera jednak pod smrkem, jednak v přímořském pásmu pod *Pinus maritima*. Josserand zjistil výskyt pod *Pseudotsuga douglasi*, R. Maire udává výskyt z Alžíru i na listnáči, a to na velmi zetlelém dřevě *Quercus suber*. Četné doklady Smithovy ze Severní Ameriky a z Kanady jsou z hrubého humusu blíže neurčených konifer.

***Mycena amicta* (Fr.) Quél. var. *vestita* (Velen.) Kubička comb. nov.**

Basionym: *Mycena vestita* Velenovský, České houby p. 307, 1922.

Velenovský popsal v Českých houbách nový druh *Mycena vestita* Vel., který se shoduje s popisem *Mycena amicta* (Fr.) Quél. až na odění třeně: „stopka dlouhá, 1 mm tlustá, suchá, tuhá, často pokroucená, celá načervenalé mrtnatě chloupkatá, na basi pomačkáním zelená“. Většina moderních autorů proto synonymisuje tento Velenovského nový druh s *Mycena amicta*. Většina typických exemplářů *Mycena amicta* má však třen pod kloboukem bíle poprášeny a směrem dolů hustě a jemně bělavě pýřité od četných bílých chlupů. Občas se však vyskytnou exempláře, hlavně při značně vlhkém mikroklimatu, které mají třen nápadně červenohnědý. Chlupy třen nejsou bílé, ale rezavé, červenohnědé až purpurově červené, a to i u mladých a nepoškozených exemplářů. Tyto nápadné exempláře oddělují proto jako varietu od typického druhu.

Při mikroskopickém vyšetření jsem našel chlupy třeně válcovité, $70-150 \times 5-6 \mu$, cystidy rozměrů $45-50 \times 6,5-9 \mu$, válcovité, nahoře rozšířené a tedy větší než udává Kühner pro typ ($24-29 \times 3,5-9 \mu$).

***Mycena aurantiomarginata* (Fr.) Quél.**

S: 20, AMx: 1900 m, AMn: 1120 m, CP: 26. VII. 1956, CT: 9. X. 1958.

Ekologie:

1. — *Piceetalia*, na jehličí smrku, celkem $13 \times$.
2. — *Piceeto-Abietum*, jehličí *Abies*, $1 \times$.
3. — Společenstva pasek *Chamaenerietum angustifolii* a *Rubetum idaei*, na detritu smrku, $3 \times$.
4. — Porost *Centaurea mollis*, na jehličí *Pinus mugo*, $1 \times$.
5. — *Caricetum tatrae*, nad hranicí lesa, na odumřelých bázích *Carex tatorum*, $1 \times$.
6. — V trsu *Aspidium lonchitis*, na bázi této kapradiny, $1 \times$.

V ČSSR i v celé Evropě obecný druh, někdy určovaný jako *Mycena elegans* (Pers. ex Fr.) Quél. V Severní Americe nehojná. Z tatranských sběrů je zajímavý výskyt na odumřelých bázích ostřice a na kapradině, tedy velmi podobná ekologie jako u *Mycena epipterygia*.

***Mycena capillaripes* Peck**

S: 2, AMx: 1490 m, AMn: 1180 m, oba v srpnu (VIII.).

Ekologie: Saprofyt na jehličí *Picea excelsa*. Jde o severoamerický druh dosud z naší republiky nepublikovaný, a proto podávám popis podle nalezených exemplářů:

Klobouk 1–2 cm v průměru, polokulovitý, hladký, jen za sucha na okraji jemně zvlněný. Pokožka klobouku je hygrofanní, za vlhka šedě růžová, u okraje světlejší s krátce prosvítajícími lupeny, za sucha je šedá až šedě růžová nebo šedě růžově nafialovělá, pod lupou vrostle plstnatá. Dužnina klobouku je tenká, šedorůžová, pach dosti intenzivně nitrózní, a to jak ihned při sběru, tak i ještě po třídenním uzavření v krabici.

Lupeny 18–20, lupinky 1–3, čárkovité, před třením mírně vykrojené a malým zoubkem připojené až i lehce sbíhavé, na ploše šedavé až světle šedě růžové, na ostří, které je pod lupou štětinkaté, tmavě růžové, růžově nahnědlé až červeně fialové. U některých exemplářů je zbarvení ostří málo výrazné a je patrné jen pod lupou.

Třeň 3–5 cm × 0,2 cm, válcovitý, složený ze stočených vláken, poměrně křehký, hladký, lysý, jen v mládí pod kloboukem jemně ojíňený, bělavý, směrem dolů světle nahnědlý, zasýcháním hnědnoucí, na bázi stříbřitými vlákny připojený k substrátu.

Basidie tetrasporické, 25–30 × 5–7 μ , se sterigmaty 4–6 μ dlouhými.

Výtrusy 7,5–10 × 4,2–5,4 μ , válcovité, amyloidní. **Cystidy** 30 až 50 × 7–10 μ , hojně na ostří i ploše, lahvicovité, někdy s protaženým a zaobleným vrcholkem, s jemně rozptýleným fialovým pigmentem.

Roste jako saprofyt na spadlém jehličí smrku jednotlivě nebo v malých tlupách.

V roce 1888 byl tento druh popsán ze Severní Ameriky Peckem, kde je podle A. H. Smitha hojný. Kühner udává z Francie velmi hojný výskyt na jehličí různých borovic (*Pinus silvestris*, *maritima* a *halepensis*). Zaznamenán je též z Anglie a Dánska (*Mycena plicosa* var. *marginata* Lange).

Z ČSSR jsem viděl tyto doklady: Spišská Teplice u Popradu, na úpatí hory Křižová, na jehličí smrku, 23. VI. 1946, leg. J. Kubička (exs. in herbario Herink No 1619/46) — Roblín, o. Praha-jih, v holé smrčíně na jehličí jednotlivě, 10. IX. 1950, leg. J. Kubička a Z. Pouzar. — Solopisky, o. Praha-jih, na jehličí smrku, 22. IX. 1950, leg. J. Kubička. — Mnichovo Hradiště, vrch Hůrka, smrčina, 6. X. 1954, leg. J. Herink.

V ČSSR jde tedy zatím o druh málo známý a vzácný. Přes svou drobnost je snadno poznatelný, význačný zbarveným ostřím lupenů a dosti intenzivní alkalickou vůní, takže by jistě nešel pozornosti mykologů.

Mycena capillaris (Schum ex Fr.) Kummer

S: 1, A: 1280 m, ad folia *Fagi*, 10. IX. 1958.

Droboučký našedlý druh, častější v rovinách, který jsme s M. Svrčkem našli i v dolině Siedmi prameňov na listech buku. V dolině se vyskytuje jen několik buků, a proto jsme při každé exkursi věnovali bukovým substrátům značnou pozornost. Kromě jiných druhů, vázaných na buk, podařilo se nám objevit i několik plodniček tohoto druhu. Popis se shoduje s popisem v literatuře. V herbáři helmovek mám zatím jen málo dokladů, hlavně ze Studeného vrchu od Stříbrné Skalice, kde jsme 11. IX. 1951 nasbírali větší položky se Z. Pouzarem.

Mycena cinerella Karst.

S: 2, AMx: 1650 m, AMn: 1350 m, C: 5. a 10. X. 1958.

Ekologie:

1. — *Pinetum mughi* na svahu Lavinového žlabu, 1650 m, na jehličí *Pinus mugho*.

2. — Na jehličí *Picea excelsa* na pasece ve výši 1350 m.

Naše sběry odpovídají popisům v literatuře: drobný šedý druh se sbíhavými lupeny, silně moučné vůně a chuti. V ČSSR je celkem nehojný. Ve své sbírce mám doklady z okolí Prahy, z Poříčka n. Sázavou (revidoval K. Kavina), z Třeboně a z pralesa na Boubíně. Je znám z Finska, Francie, Švýcar, Anglie a Severní Ameriky. Saprophyt na jehličí konifer.

Mycena citrinomarginata Gill.

S: 34, AMx: 1920 m, AMn: 1100 m, CP: 18. VI. 1959, CT: 11. VIII. 1955.

E k o l o g i e :

1. — Svaz *Piceion*, na jehličí, ale též na kmenech ve var. *truncigena* Kühner, celkem 11×.
2. — Společenstva pasek, 7×.
3. — Travní společenstva nad hranicí smrku (*Festucetum carpaticae*, *Seslerietum tatrae*, *Caricetum tatrae*) na odumřelých zbytcích trav, 11×.
4. — Ojedíněle v různých společenstvech: *Petasitetum kablikianae*, *Salicetum capreae*, *Aceretum pseudoplatani*, *Calamagrostidetum variae*, *Empetreto-Vaccinietum uliginosae*, v každém z nich po 1 sběru.

S určováním tohoto druhu byla značná obtíž již v terénu, protože některé exempláře mají zbarvení ostří lupenů i pod lupou sotva patrné. Rovněž mikroskopická diagnostika není vždy zcela spolehlivá. Jak již upozornil A. H. Smith (l. c. p. 218) jsou cystidy velmi variabilní i u téhož exempláře. Vcelku jsem se však přidržel výkladu Kühnerova, který exempláře vyrostlé na mechatých kmenech smrků a s cystidami na vrcholu štětinkatými označuje jako var. *truncigena*. Exempláře s cystidami hladkými, rostoucí na lukách nebo v listnatých lesích, označuje jako typickou varietu. U některých položek z Belanských Tater, zbarvených na klobouku více do hnědava a s užšími sporami, nabízela se i jiná možnost určení, a to *Mycena olivaceobrunnea* A. H. Smith. Protože však udávané rozdíly v šířce výtrusů jsou v mezích variability, rozhodl jsem se pro *M. citrinomarginata*, a to tím spíše, že žádný evropský autor dosud z Evropy *M. olivaceobrunnea* neuvedl. Z ČSSR je *M. citrinomarginata* známa již z řady lokalit. Cejp sice udává její dosti vzácný výskyt ve vlhkých lesích, v herbáři mám však řadu dokladů z celé republiky, a to jak z nížin, tak i z hor.

(Pokračování)

Subtropické druhy rodu *Phytophthora* de Bary dovezené k nám s jižním ovocem: *Phytophthora citrophthora* (Sm. et Sm.) Leonian a *P. citricola* Sawada

Subtropical species of the genus *Phytophthora* de Bary transported into Czechoslovakia on the fruits of southern origin: *Phytophthora citrophthora* (Sm. et Sm.) Leonian and *P. citricola* Sawada

Karel Cejp a Věra Jechová

V létě roku 1961 jsme v Československu určili *Phytophthora citrophthora* (Sm. et Sm.) Leonian, parazitující na pomerančích kubánského původu. V roce 1959 byla u nás zjištěna *P. citricola* Sawada na plodech *Citrus sinensis* (L.) Osbeck tureckého původu. Oba druhy byly kultivovány. Připojená diagnosa je sestavena podle československých exemplářů.

In the summer of 1961, *Phytophthora citrophthora* (Sm. et Sm.) Leonian was found parasitizing Cuban oranges and, in 1959, *P. citricola* Sawada was found in Czechoslovakia on fruits of *Citrus sinensis* (L.) Osbeck from Turkey. These species were grown in culture and the following description have been prepared from the Czechoslovak material.

V červnu a červenci 1961 objevily se u nás na trhu pomeranče kubánského původu, které měly zahnědlé skvrny. Nákaza pocházela buď přímo z Kuby, anebo měla svůj původ ve skladištích, v nichž pomeranče dozrávají a kde se třídí. Nemohli jsme zjistit o jaký druh rodu *Citrus* jde, ale podle knihy Marie-Victorina a Léona (1942—1944) jde asi o pomeranče *Citrus aurantium* L. nebo *C. maximum* (Burm.) Merr. var. *uvacarpa* Merr. et Lec., které vedle grape-fruitů se hojně na Kubě pěstují. Zmínění autoři, kteří ve dvou dílech popisují dosti podrobně flóru Kuby, uvádějí pouze tyto dva druhy.

Chtěli jsme zjistit, co působí hnědé skvrny na kůře kubánského pomeranče. Kůra byla za několik dní značně změkklá, tedy zjevně tyto skvrny způsobila houba. Domnívali jsme se, že tyto skvrny jsou podmíněny nějakým druhem rodu *Penicillium* Link (*P. expansum* Link nebo *P. glaucum* Link. Na bramborovém agaru však vyrostla bílá vlákna, patřící nějakému fykomycetu. Za několik dní se objevilo v kultuře množství zoosporangii takového tvaru, jaký Waterhouseová (1956) uvádí pro druh *Phytophthora citrophthora* (Sm. et Sm.) Leonian. Zoosporangia mají tvar vejčitý až skoro citrónovitý, zřídka více kulatý a měly zřetelnou vyústovací papilu. Tato zoosporangia rychle dozrávala a obsahovala 20—30 zoospor, které hned po dozrání u ústí zoosporangia se přeměnily v dvoubíčkaté zoospory. Nápadná je délka těchto bičků, měří přes 30 μ délky, ale brzo se bičky ztratí a vyklíčí nová vlákna. Nepodařilo se nalézt oospory, ani v kultuře měsíc staré, kdy již byl spotřebován veškerý agar, stále udržovaný přiměřeně vlhký. U jiných druhů by se oospory již dávno vytvořily.

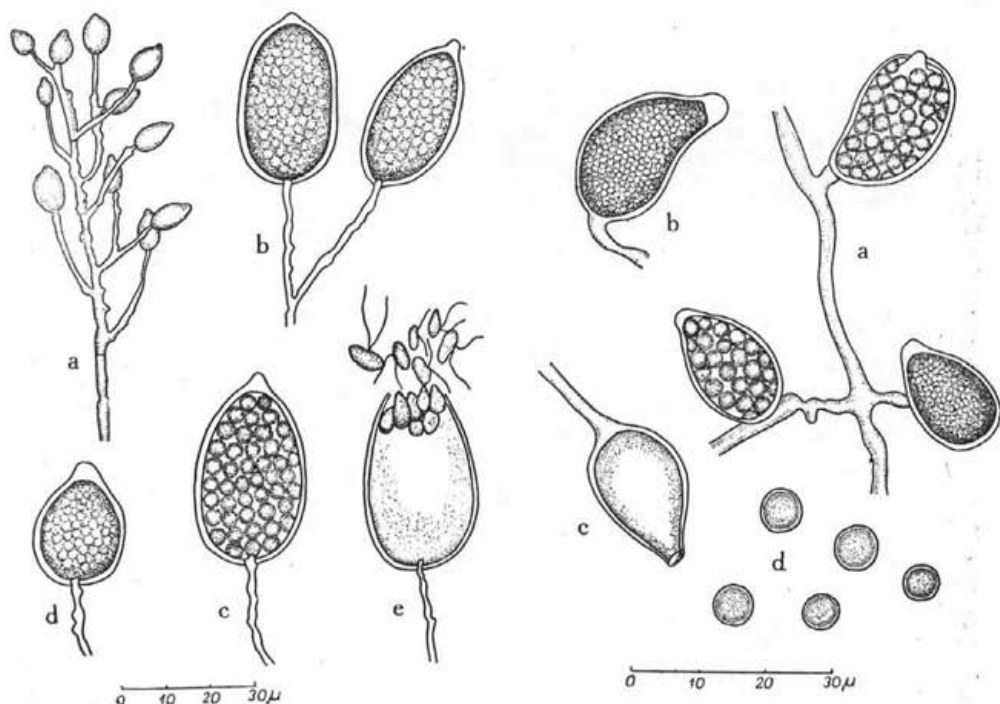
Poněvadž se tento druh může k nám častěji dostat s jižním ovocem, hlavně s citróny a pomeranči, uvádíme jeho diagnosu podle našich kultur, vypěstovaných z kubánského pomeranče.

Parasitické plísňe rodu *Phytophthora* de Bary se vyskytují často na citroních a pomerančovnících v plantážích, kde působí gumosu kmenů a větví. Z nemocných stromů přejde infekce v době dešťů v podobě zoospor do půdy a na plody. Za silných dešťů a větrů mohou být zoospory rozneseny po celém stromě

a nakazí velkou část plodů a květů. Během 3–10 dnů se nákaza projeví na plodech, převážně až ve skladech jako hnědá hniloba (Fawcett a Klotz 1948). Při uchovávání špatně přebraného ovoce ve vlhkých místnostech mohou fytoftorové hniloby být příčinou velkých ztrát.

V březnu r. 1959 byly na náš trh dovezeny plody *Citrus sinensis* (L.) Osbeck z Turecka. Ve skladech se na některých plodech projeví typické symptomy fytoftorové hniloby. Na pomerančích se vytvářely skořicově rezavé až hnědé hnilobné skvrny okolo stopky nebo na obou pólech plodu a postupně se rozšiřovaly na celý plod. Tkáň zůstala pevná, kožovitá a měla velmi charakteristickou pryskyřičnou vůni.

Po kultivaci a určení zjistila spoluautorka článku, že jde o druh *Phytophthora citricola* Sawada, který byl poprvé popsán roku 1927 na pomerančích na Taiwanu. Přinášíme popisy obou druhů:

Phytophthora citrophthora (Sm. et Sm.) Leon. — a) sporangiofory se zoosporangii — sporangiophores with zoosporangia; b) dvě dozrávající zoosporangia — two maturing zoosporangia; c) zralé zoosporangium se zřetelnou papilou vyúsťovací — maturing zoosporangium with the clearly dehiscing papilla; d) menší poněkud zakulacené zoosporangium — a smaller subspherical zoosporangium; e) prasklé zoosporangium s nahlučenými zoosporami v ústí — dehiscing zoosporangium with the accumulated zoospores at the mouth. — Praha, v kulturách z pomeranče kubánského původu. — Praha, in cultures from the Cuban orange 1961.

Phytophthora citricola Sawada. — a) sporangiofor se zoosporangii — sporangiophore with zoosporangia; b) zoosporangium dozrávající — maturing zoosporangium; c) prázdné zoosporangium se zřetelným místem vyúsťovacím — empty zoosporangium with a clearly dehiscing area; d) encystované zoospory — zoospores encysted. — Praha, kultury z *Citrus sinensis* (L.) Osbeck z Turecka. — Praha, in cultures from *Citrus sinensis* (L.) Osbeck of Turkish origin. 1959.

Phytophthora citrophthora (Smith et Smith) Leonian

Amer. J. Bot. 12: 445, 1925.

Syn.: *Phythiacystis citrophthora* R. E. Smith et E. H. Smith, Bot. Gaz. 42: 221, 1906.

Myceliová vlákna jsou dosti tuhá, s vyvýšeninami, nejsou stejně široká a místy jsou opatřena přehrádkami. Růst mycelia byl stimulován výpary, které tvoří plíseň *Mucor spinosus* van Tiegh. (Bitancourt a Rossetti 1951). Jsou intramatriální, v kulturách ve vlhku extramatriální a mohutná. Mycelium proniká do dužniny dosti hluboko, kde nalézá poměrně vlhké prostředí. Zoosporangia se hojně tvoří ve velkém množství. R. E. Smith a E. H. Smith popisují, že se tvoří sterilní vlákna nebo příležitostně jen konidie nebo sporangia. Zoosporangia jsou tvaru dokonale vejčitého nebo citrónovitého s význačnou výstřelcovou papilou. Někdy jsou tvaru víceméně protáhlého nebo zakulaceného. Nejčastější velikost je $30-40 \times 50-90 \mu$, zpravidla jen $30 \times 50 \mu$. Zoospory se tvoří u všech zoosporangií, spíše ve větším množství, jen u několika zoosporangií bylo napočteno pouze 5–10 zoospor, nejčastěji jich bývá okolo 30. Diferencují se uvnitř zoosporangia velmi záhy, papilka praskne a celý obsah zoospor se nahloučí u ústí zoosporangia, kde se brzo přemění v dokonale zoospory se dvěma postranními, velmi dlouhými bičiky, přes 30 μ dlouhými. Zoospory jsou nejprve protáhlé, měří 12–16 μ , velmi brzo se zakulacují a ztrácejí bičiky, encystují se a klíčí ve vlákno. Pohlavní rozmnožování nebylo pozorováno.

Phytophthora citricola Sawada

Rep. Gov. Res. Inst. Formosa 27: 22–24, 1927.

Syn.: *Phytophthora cactorum* var. *applanata* Chester, J. Arnold Arbor. 13: 254, 1932.

Houba rostla dobře na sladidlovém i bramborovém agaru s glukosou. Vytváří bílé, jemné mycelium, které se chlorzinkjodem barví fialově. Hyfy jsou 3,5–6 μ široké, bez přehrádek. Na sladidlovém agaru se vytvářejí četná haustoria, na bramborovém agaru pouze ojediněle. Sporangiofor je jednoduchý, někdy i větvený. Zoosporangia jsou vejčitá nebo opačně kyjovitá. Ve větším množství se tvoří na bramborovém agaru s glukosou. Velikost zoosporangií se u našich exemplářů pohybovala v rozmezí 41–66 $\times$ 24–34,5 μ . Sawada 1927 (podle Waterhouseové 1956, 1957) uvádí velikost 21–70 $\times$ 15–39 μ , s průměrem 43,3 $\times$ 25,3 μ . Basální část zoosporangií je zakulacená, konec zúžený, opatřený papilou nebo plošně ukončený. Zoospory jsou vejčité, 12–15 μ dlouhé; rejdí nejdéle půl hodiny v kapce sterilní vody. Sawada uvádí v originálním popise, že zoospory mají 2 postranní bičiky a velikost 13 $\times$ 8 až 9 μ . Oogonia jsou kulatá, hyalinní nebo žlutavě zbarvená, velikost oogonií 21–44 μ , antheridia vejčitá, paragynní, zřídka amfigynní 12–13 $\times$ 8–10 μ , oospory kulaté, téměř plerotické, hyalinní nebo žluté, 18–28 μ veliké, s hladkým episporiem 1–2 μ tlustým. V našich kulturách nebyla zjištěna antheridia ani oospory, oogonia se vyskytovala méně často.

Phytophthora citrophthora (Sm. et Sm.) Leon. byla popsána z Kalifornie z citrusových plantáží a balíren, kde působila velké škody. Později byla její patogenita zjištěna i na jiných druzích a varietách citrusových plodin (R. E. Smith a E. H. Smith 1906 a California agric. Exp. Sta. 1927–1928: 41, 1928). Později byl tento druh uváděn mezi těmi, u nichž Drechsler (1930) popsal opakovaný diplanetismus u rodu *Phytophthora* de Bary. Dnes je tento druh znám ze všech subtropických zemí a je jedním z druhů, které působí gumosu na kmenech a větvích citrusových plodin nebo tzv. hnědou hnilobu plodů. Viennot-Bourgin (1949) cituje země ve středomořské oblasti, odkud se tento druh šíří. Jsou to: Azory, Portugalsko, Alžírsko, Maroko, Tunisko, Itálie, Egypt a Palestina. Zvlášť těžká onemocnění jsou známa z Austrálie. Symptomy onemocnění jsou popsány v pracích Fawcettových (1913–1915) a Stevensových (1918). Tento druh napadá především kůru, dřevo mladších větví nebo tlusté větve, také listy a přechází na plody. Zárodky nákazy žijí normálně v půdě a v době vlhka napadají plodiny a působí hnědnutí ovoce. Vedle citrusových a pomerančových plodů byla tato fytoftora popsána i na vodním melounu a avocadu (*Persea* sp.) v tropických krajinách, kde řadí i jiné druhy tohoto rodu. Nejblíže Kubě byla tato nemoc citrusových plodin popsána z Puerto Rica (Guiscafré 1932), kde byla pozorována na grape-fruitech, potom také na *Citrus grandis*, *C. sinensis* (L.) Osbeck a *C. limonum*. Pomeranče jí vzdorovaly.

Práce Rossettiho (1947), Rossettiho a Bitancourta (1951) a Frezziho a Má-

coly (1945) ukazují, že ze 6 druhů rodu *Phytophthora* tvoří gumosu nejčastěji právě *P. citrophthora* (Sm. et Sm.) Leon. S tímto druhem bylo mnohokrát experimentováno v Jižní Americe, kde zkoušeli odolnost druhů nebo variet citrusových plodin vůči *P. citrophthora* (Sm. et Sm.) Leon. (Gondell 1946). Tento druh je také velmi rozšířen v jižní Africe, kde se vyskytuje nejen na citrusových plodinách, ale též na hruškách, broskvích, borovicích a kaštanech a způsobuje vedle typické hniloby plodů a kořenových krčků rakovinné útvary na kůře (Doidgeová 1925). Dělalí se pokusy léčit nakažené kmeny injekcemi methylové modři (Hector a Loest 1937, Hopkins a Bates 1937). Na grape-fruitech působí rovněž gumosu kmenů a hnilobu krčků, která má za následek zakrnutí ve vzrůstu a hnědnutí ostatní části dřeva.

P. citricola Sawada je zřídka v literatuře uváděna mezi hnilobnými patogeny pomerančů a citrónů, pouze z Palestiny ji popisuje Perlberger (1936). Často se uvádějí jako původci hnědé hniloby tohoto ovoce *P. parasitica* Dastur (Pope 1934, Bouhelier 1947, Moreau C. et M. 1954, Simmonds 1955, Burke 1956, Knorr 1956), *P. citrophthora* (Sm. et Sm.) Leon. (Bates 1937, Frezzi 1950, Simmonds 1955, Bugnicourt 1956), *P. syringae* (Kleb.) Kleb. (Frezzi 1950, Verneau 1954), *P. palmivora* (Butler) Butler (Moreau C. et M. 1954, Verneau 1954), *P. cactorum* (Leb. et Cohn) Schr., *P. cinnamomi* Rands a *P. drechsleri* Tucker (Fawcett a Klotz 1948).

Uvedené druhy rodu *Phytophthora* De Bary způsobují typické hniloby pomerančů a citrónů ve všech pěstitelských oblastech subtropického a tropického pásma.

LITERATURA

- Bates G. R. (1937): Report the plant pathologist for the year ending Dec. 31st., 1936. Rep. brit. South. Afr. Corp. Mazoe Citrus exp. Sta., 1936: 157—167, 1937 (RAM 7: 310—311, 1938).
- Bitancourt A. A. et Rossetti V. (1951): Stimulation of growth of *Phytophthora citrophthora* by a gas produced by *Mucor spinosus*. Science 113: 531, 1951.
- Bugnicourt F. (1956): Champignons parasites de plantes cultivées en Nouvelle Calédonie, p. 1—23, ed. Institut français d'Océanie, Nouméa.
- Burke J. H. (1956): Citrus industry of British Honduras, Jamaica, Trinidad. Foreign agric. Rep. 88: 1—77 (RAM 36: 524, 1957).
- Bouhelier R. (1947): Affections et maladies diverses des agrumes. Les Agrumes de Maroc, p. 53—64. (RAM 27: 319—320, 1948).
- Doidge E. M. (1925): Brown-rot in citrus fruits. S. Africa Dept. Agr. 10: 499—503.
- Drechsler C. (1930): Repetitional diplanetism in the genus *Phytophthora*. J. agr. Res. 40: 557—573.
- Fawcett H. S. et Klotz L. J. (1948): Citrus diseases and their control. The citrus industry, Vol. 2. Production of the crop, p. 495—596.
- Frezzi M. J. et Mácola T. (1945): La podredumbre del pie de las citrus en la provincia de Cordova. Agronomia 12: 203—211.
- Frezzi M. J. (1950): Las especies de *Phytophthora* en la Argentina. Rev. Invest. agric., B. Aires 4: 47—134.
- Gondell M. A. (1946): La susceptibilidad de diferentes especies y variedades cítricas a la *Ph. citrophthora* (Sm. et Sm.) Leon., *Ph. parasitica* Dastur y *Ph. megasperma* Leon. en la zona de Concordia, Entre Ríos. Inst. de Sanidad vegetal, publ. aparecidas A. Buenos Aires 2, no. 19: 1—24.
- Guiscafré J. R. (1932): The brown fungus in Puerto Rico. J. Dept. Agr. of Puerto Rico 17: 193—202.
- Hector J. M. et Loest F. C. (1937): Preliminary note on brown rot gummosis of Citrus in the eastern Cape. S. Afr. J. Sci. 33, 1937.
- Hopkins et Bates G. R. (1937): Diseases Citrus fruits in Southern Rhodesia. Ann. Rep. Mazoe Citrus exp. Sta. for 1936, 1937: 173—207.
- Knorr L. C. (1956): Progress of citrus brown rot in Florida, a disease of recent occurrence in the State. Plant Dis. Rep. 40: 772—774.

- Marie-Victorin, Frère et Léon, Frère (1942–1944): Itinéraires botanique dans l'île de Cuba. Contrib. Inst. bot. Univ. Montréal, no. 41 et no. 50. Montréal 1942–1944.
- Moreau C. (1954): Le problème de la protection des agrumes dans les transports et en entreports. Fruits d'outre mer 9: 51–59.
- Moreau C. et Moreau M. (1954): Le dépérissement des agrumes en Côte d'Ivoire. Rev. Mycol. 19, suppl. colon. 2: 55–77.
- Perlberger J. (1936): Phytophthora stem and tip blight of citrus seedlings. Bull. agric. Res. Sta. Rehovoth, Palestine, 20: 1–23.
- Pope W. T. (1934): Citrus culture in Hawaii. Bull. Hawaii agr. exp. Sta., Honolulu, 71: 1–37.
- Rosetti V. (1947): Porta-enxertos de Citrus resistences a „gomose“ de Phytophthora e a „tristeze“. O Biologico 13: 89–90.
- Rossetti V. et Bitancourt A. A. (1951): Estudos sobre a „gomose“ de Phytophthora dos citrus. II. Influencia do estado de vegetação do hospedeiro nas lesões experimentais. Arquivos Inst. biol. 20: 73–94.
- Simonds J. H. (1954–1955): Science branch. Plant. pathol. section. Rep. Dep. Agric. Queensland 1953–1954 (1954): 55–56, 1954–1955 (1955): 51–52 (RAM 35: 876–877, 1956).
- Verneau R. (1954): Le Phytophthora parasite degli agrumi nella Campania. Ann. Sper. agr. n. s. 8: 133–162.
- Viennot-Bourgin G. (1949): Les champignons parasites des plantes cultivées. I. Paris, Masson et Co, édit.
- Waterhouse G. M. (1956): The genus Phytophthora. Diagnoses (or descriptions) and figures from the original papers. The Commonwealth Mycol. Inst. Miscel. Publ. no. 12: 1–120. Kew.
- Waterhouse G. M. (1957): Phytophthora citricola Sawada. (Syn. Ph. cactorum var. applata Chester). Trans. brit. mycol. Soc. 40: 349–357.
- Adresy autorů: Prof. dr. Karel Cejp, D.Sc., Praha 2, Benátská 2.
Prom. biol. Věra Jechová, Praha 1, Opatovická 7.

Literatura

W. Bridge Cooke: *The Cyphellaceous Fungi. A Study in the Porotheleaceae*. Beihefte zur Sydowia (Annales Mycologici, Ser. II.) Beiheft IV, 1961, pp 1–144.

Autor podává přehled cyphelloidních hub ve světovém měřítku, a to na základě studia obsáhlého herbářového materiálu, který mu byl zapůjčen 40 institucemi téměř celého světa. Na stranách 10 a 11 podává seznam sbírek, které prostudoval, z něhož také vyplývá, kolik materiálu čišovcovitých hub jednotlivá musea a ústavy vlastní. Uvádím několik příkladů nejbohatších sbírek v sestupném pořádku co do počtu exemplářů: Naturhistoriska Riksmuseet Stockholm 765 exemplářů, National Fungus Collections Beltsville 699, Národní muzeum Praha 639, New York Botanical Garden 613, Farlow Herbarium Cambridge Massachusetts 486, Royal Botanic Gardens Kew 243, Museum National d'Histoire Naturelle Paris 223 atd.

Autor vyslovuje názor, že soubor druhů kladený dříve do rodů *Solenia* a *Cyphella* (*Cyphella* sensu lato = *Solenia*, protože jméno *Cyphella* z důvodů uvedených dále je neplatné), po vyčlenění druhů cantharelloidních, jež se řadí dnes do rodu *Leptoglossum*, a druhů se zbarvenými výtrusy (*Chromocyphella* = *Phaeocyphella*) a druhů příbuzných, může být dále dělen na sekce, jak činí někteří autoři (např. Pilát), nebo na samostatné rody. Autor dává přednost poslední eventualitě, protože tento způsob je v současné době oblíben, i když vede často ke zbytečným komplikacím. Autor se domnívá (a já s ním plně souhlasím), že převážnou většinu cyphelloidních hub lze odvodit z typu kornatců (*Corticium*), i když někteří autoři (např. Earle 1909, Singer 1951) vytrhují některé druhy a staví je do těsného příbuzenstva jiných, často dosti vzdálených skupin, a to na základě většinou jednoho znaku. Jak správně poznamenává Romagnesi (1950) může v takových případech jít o morfologickou konvergenci a nikoliv o těsnou tylogenetickou souvislost.

Od nejpřimitivnějších typů basidiomycetů, které kornatcovité houby představují, lze odvodit několik vývojových řad čišovcovitých nebo vůbec cyphelloidních hub v nejširším smyslu slova. Tak např. je to rod *Calypella* Quél. 1886, který má hladký povrch plodnic, jež jsou zcela krátce až dlouze stopkaté; jinou řadu představuje rod *Cellypha* Donk 1959 (= *Cyphella* subg. *Glabrotricha* Pilát 1925), jež má hladké chlupy na povrchu plodnice dále *Lachnella* Fr. (= *Cyphella* subg. *Crustotricha* Pilát 1925) s drsně inkrustovanými chlupy na povrchu plodnice a posléze extrémní typ v tomto směru, který představuje rod *Flagelloscypha* Donk in Sing. 1949, který má chlupy olepené krystaly kalciumoxalátu. Podobným typem s hnědými povrchovými chlupy, jež jsou skoro hladké až značně drsné, představuje rod *Maireina* (Pilát) W. B. Cooke (= *Cyphella* subg. *Maireina* Pilát 1925). Podobných řad lze odvodit ještě větší počet, a to jak u této čeledi, tak i u čeledi *Leptoglossaceae*, která vlastním čišovcovitým houbám stojí tak blízko, že její existenci považují za zbytečnou.

Ukud se týče rodového jména *Cyphella* Fr. upozornil Donk (1941), že za typ tohoto rodu nutno považovat *C. digitalis* Fr. (také Corda označil tento druh za typ rodu *Cyphella*). Tento druh je však *Aleurodiscus*. Když se jméno *Aleurodiscus* zachovává proti *Cyphella*, stává se posledně jmenované rodové jméno neplatné.

Bridge Cooke ve své práci zařazuje cyphelloidní houby do systému ostatních hub následovně: Řád: *Polyporales* Gáumann dělí na podřády: *Corticineae* Bond. et Singer, *Cyphellineae* Bond. et Sing., *Phylacterineae* Bond. et Sing., *Clavarineae* Bond. et Sing., *Hydnineae* W. B. Cooke, *Phellinineae* W. B. Cooke, *Polyporineae* Bond. et Sing.

Podřád *Cyphellineae* rozděluje W. B. Cooke na následující čeledi:

Porotheleaceae, *Leptoglossaceae*, *Fistulinaceae*, *Schizophyllaceae*.

První dvě jmenované čeledi dělí následovně:

Čeď *Porotheleaceae* Murr.

Podčeď *Solenioideae* W. B. Cooke

Tribus *Soleniae* W. B. Cooke

Rody: 1. *Solenia* Pers., 2. *Woldmaria* W. B. Cooke., 3. *Calypella* Quél., 4. *Glabrocyphella* W. B. Cooke, 5. *Cellypha* Donk 1959 (= *Cyphella* subg. *Glabrotricha* Pilát 1925), 6. *Flagelloscypha* Donk in Sing., 7. *Lachnella* Fr., 8. *Maireina* (Pilát) W. B. Cooke, 9. *Cyphellopsis* Donk, 10. *Merismoides* Earle, 11. *Stromatocyphella* W. B. Cooke, 12. *Rhodocyphella* W. B. Cooke

Tribus *Phaeosoleniae* p. 113 (= *Chromosoleniae* p. 14)

Rody: 13. *Pellidiscus* Donk, 14. *Phaeoglabrotricha* W. B. Cooke, 15. *Asterocyphella* W. B. Cooke p. 118 (= *Asterosolenia* p. 113), 16. *Phaeocyphellopsis* W. B. Cooke, 17. *Phaeosolenia* Speg.

Podčeď *Porotheleoideae* W. B. Cooke

Rody: 18. *Porothelium* (Pers. ex Fr.) Fr., 19. *Stigmatolemma* Kalchbr., 20. *Phaeoporothelium* (W. B. Cooke) W. B. Cooke
Čeleď *Leptoglossaceae* R. Maire em. Singer 1945 (= *Dictyolaceae* Gäumann)

Cyphelloidní rody: 1. *Leptoglossum* Karst., 2. *Chromocyphella* De Toni et Levi

Rod *Porothelium* neprobírá W. Bridge Cooke v této práci podrobně, nýbrž odkazuje na svoji dřívější monografii *The Porothelaceae: Porothelium*, Mycologia 49 (5): 680–693, 1957. Tento rod zařazuje Bondarzew a Singer (1941) mezi *Fistulinaceae*. To je, jak se domnívám, také možné (a snad i pravděpodobnější řešení), protože tento rod má spíše polyporoidní než cyphelloidní nebo corticioidní charakter.

Autor patrně v poslední chvíli změnil dvě jména, a proto pro stejné taxony nalézáme v klíčích a v popisech různá jména: *Phaeosoleniace* W. B. Cooke p. 113 = *Chromosoleniace* p. 14. *Asterocyphella* W. B. Cooke p. 118 = *Asterosolenia* p. 113.

Studie W. Bridge Cooka je pracována na velkém srovnávacím materiálu. Je to skutečná monografie a nikoliv knižní nomenklatorická spekulace. Pravděpodobně existuje více druhů, než jich autor uvádí. Exsikáty v herbářích těchto drobných hub jsou často špatné, neboť jde většinou o velmi vzácné houby, které se vyskytují nejen ojediněle, ale většinou také jen v jednotlivých exemplářích. Je proto možné, že autor některé příbuzné druhy na základě herbarového materiálu neprávem spojil apod. Přesto však podává jeho práce dobrý přehled dosud známých cyphelloidních hub celého světa a představuje veliký pokrok ve studiu těchto hub ve světovém měřítku.

Albert Pilát

Watling R.: Notes on British Boleti. Trans. Proc. bot. Soc. Edinburgh 39: 196–205, 1961.

Je to malá, ale velmi významná studie o britských družích kozáků — *Leccinum* S. F. Gray em. Snell. Autor popisuje jeden nový druh *Leccinum vulpinum* Watling, který patří ke kozákům s červeným kloboukem, avšak neroste pod listnatými druhy stromů, nýbrž pod borovicemi. Charakteristickými znaky jsou: tmavší pokožka klobouku a velmi pomalé zbarvování dužniny na řezu. V dalším autor dokládá, že platným jménem pro druh známý u nás pod jménem *Boletus luteoporus* Bouch. (= *B. tessellatus* Gill.) je *Boletus crocipodium* Letell. a vytváří novou kombinaci *Leccinum crocipodium* (Letell.) Watl. Práce je zakončena klíčem k určování kozáků — *Leccinum*, kde je velmi pozoruhodné a asi také správné rozlišování bílých typů jako samostatných druhů, a dále rozlišování druhu *Leccinum oxydabile* (Sing.) Sing. od *Leccinum scabrum* (Bull. ex Fr.) S. F. Gray mimo jiné na základě zelené reakce dužniny třeně se zelenou skalici (*L. scabrum* má modrošedou reakci), což je v soulase s prací A. Bertauxe (Contribution à l'étude des bolets du sous-genre *Krombholzia*. Bull. Soc. mycol. France, Atlas p. 1–7, t 126–127, vol. 77, fasc. 3, 1961).

Práce je cenným původním přínosem k systematice hřibovitých hub. Škoda jen, že autor nesleduje komentáře k hřibovitým houbám, které uveřejňuje Seth Lundell v exsikátové sbírce Fungi exsiccati suecici, kde citovaný autor dokazuje, že platným jménem pro *Boletus testaceo-scaber* Secr. je *B. versipellis* Fr. a kde také popisuje zajímavý druh *Boletus rotundifoliae* (Sing.) Lund.

Zdeněk Pouzar

Zpráva o VII. valném shromáždění Československé vědecké společnosti pro mykologii

Dne 9. IV. 1962 konalo se v přednáškové síni Katedry botaniky Přírodovědecké fakulty v Praze II, Benátská 2, sedmé valné shromáždění Československé vědecké společnosti pro mykologii. Schůzi zahájil tajemník společnosti a předložil návrh výboru, aby sedmému valnému shromáždění předsedal — v zastoupení onemocnělého předsedy Společnosti dr. A. Pilát, DSc., člena korespondenta ČSAV — člen výboru společnosti MUDr. Josef Herink. Návrh byl schválen a dr. Herink se ujal řízení schůze. Na zahájení přečetl pozdravný dopis, ve kterém členové, přítomní na valném shromáždění, přejí svému předsedovi brzké uzdravení. Předsedající dále uvítal zástupce brněnské pobočky inž. Karla Kříže a pak vzpomněl památky zesnulých členů. Byli to: Jan Chylík z Brna, Rudolf Knetl z Prahy, Jaroslav Němec z Brna, Jaroslav Rambousek z Tisé, inž. dr. Zdeněk Soldát z Dobroměřic, Antonín Tůma z Prahy a Vojtěch Vlach z Brna.

V úvodních slovech charakterisoval dr. Herink minulý rok jako období oddechu po organizačním vypětí v roce 1960, kdy naši mykologové pořádali Druhý sjezd evropských mykologů. Konstatoval však zvýšenou aktivitu na poli vědeckém. Poté přednesl vědecký tajemník společnosti zprávu jednatelskou. V úvodu přivítal zřízení Botanického ústavu ČSAV, kde současně pracují tři mykologové v oboru taxonomie a ekologie vyšších hub. Práce Společnosti se soustředila mimo osvětovou činnost, což je šíření mykologických znalostí v nejbližších kruzích

zájemců o houby, především na mykofloristický výzkum ČSSR a na přípravu III. celostátní mykologické konference.

Mykofloristický výzkum byl velmi intenzivní a soustřeďoval se především do méně prozkoumaných oblastí. V severních Čechách pracoval dr. Svrček, v okolí Prahy dr. Wichanský a dr. Svrček, v Povltaví dr. Svrček. Na Slovensku byl mykologicky zkoumán především Tatranský národní park dr. Kubičkou a dr. Svrčkem, dále Dobrošský prales na středním Slovensku (dr. Kotlaba a Pouzar) a tísňová rezervace Harmanecká dolina (Pouzar). Cenné výsledky, které pracovníci získali, poskytnou důležité údaje pro práci na Floře ČSSR. Materiál z exkurzí je předáván Národnímu muzeu v Praze.

Přednášky, zaměřené především na zvýšení odborné úrovně členstva, byly pořádány prakticky v průběhu celé vegetační doby. V Praze se konalo celkem 31 přednášek. Přednášeli: dr. M. Svrček (4krát), dr. E. Wichanský (4krát), prof. Karel Kult (3krát), dr. F. Kotlaba (3krát), R. Kovanda (2krát), Dr. A. Pilát (2krát), inž. A. Přihoda (2krát); jednou přednášeli dr. J. Herink, dr. M. Keil, inž. K. Kunc, dr. J. Kubička, A. Nováček, B. Neubauer, dr. J. Nečásek, Z. Pouzar, dr. J. Schützner, dr. F. Šmarda, dr. Z. Urban a řed. R. Veselý.

Dále bylo uspořádáno 19 instruktážních houbařských exkurzí do okolí Prahy, z nichž sedm vedl dr. E. Wichanský, po dvou dr. F. Kotlaba, inž. V. Landkammer, Z. Pouzar, dr. M. Svrček a prof. Kult; po jedné Z. Neubauer, dr. J. Schützner a R. Veselý.

Společnost nepožádala vlastní výstavu hub, avšak funkcionáři Společnosti se činně podíleli na výstavách jiných organizací. V pražském Kulturním domě dopravy a spojů organizovali již tradiční výstavu hub Rudolf Kovanda a dr. Evžen Wichanský. Na velmi bohatě materiálem zásobené výstavě na nádraží v Pardubicích, kterou uspořádal Kulturní dům dopravy a spojů, n. p. Tesla Pardubice, určoval houby tajemník společnosti Z. Pouzar. Na houbařské výstavě v Mnichově Hradišti se podílel dr. Josef Herink.

V houbařské poradně v sekretariátu v Praze v Krakovské ulici č. 1 byly určeny houby celkem 140 zájemcům. Sekretariát společnosti pracoval na přípravě Třetí celostátní mykologické konference, sepsání a rozeslání adresáře účastníků Druhého sjezdu evropských mykologů, přípravě adresáře členů Společnosti a na výměně časopisu. K datu valného shromáždění měla společnost celkem 337 členů.

Zprávu o činnosti společnosti na Moravě přednesl jednatel brněnské pobočky inž. Karel Kříž. Moravští členové Společnosti se pilně podíleli na mykofloristickém výzkumu Moravy a Slezska (podrobná zpráva bude uveřejněna v cyklostilovaném Zpravodaji). Pod záštitou nebo ve spolupráci s pobočkou byly v r. 1961 uspořádány na Moravě tři výstavy hub. V Jihomoravském muzeu ve Znojmě to byla výstava dřevokazných hub, ve Slezském muzeu v Opavě výstava letních hub a v Jedenáctileté střední škole v Blansku výstava hub pozdního podzimu.

Po celou houbařskou sezónu až do pozdního podzimu byly konány každé pondělí v místnosti botanického oddělení Moravského muzea v Brně houbařské pondělky s určováním přinesených hub, jejich demonstrací a výkladem, s besedami o aktuálních mykologických tématech. Celkem bylo konáno 39 těchto přednáškových večerů. Ve spolupráci s Botanickou společností byla uspořádána přednáška o Druhém sjezdu evropských mykologů. Po celou sezónu byly konány nedělní houbařské exkurze (celkem 29). Pojítkem mezi členy pobočky i ostatními členy brněnského houbařského kolektivu je cyklostilovaný „Mykologický zpravodaj“, který byl zaslán na 450 adres. V roce 1961 byla vydána dvě čísla o celkovém počtu 24 stran.

Poté přednesl hospodář společnosti prof. K. Kult zprávu pokladní, která byla po zprávě revisorů účtů plněm schválena. Dr. M. Svrček přednesl zprávu o časopisu naší Společnosti „Česká mykologie“. Časopis vyšel v roce 1961 opět ve čtyřech číslech o celkovém počtu 256 stran a v nákladu 1000 výtisků. Výsledkem rozboru obsahové náplně časopisu bylo usnesení redakční rady o obsahovém zaměření, které by více uspokojovalo především čtenáře z řad členů Společnosti. Poté bylo odstupujícímu výboru uděleno absolutorium. Do voleb nového Ústředního výboru společnosti navrhl odstupující výbor kandidátku, která byla shodná s dosavadním složením výboru. O kandidátce bylo hlasováno jednotlivě aklamací a kandidátka byla jednohlasně schválena.

Na návrh výboru byli zvoleni dva zasloužilí členové naší Společnosti, vědci světového významu, akademik Bohumil Němec a prof. dr. Karel Cejp, DSc. čestnými členy.

Poté se rozvinula bohatá a plodná diskuse o linii časopisu, ve které vykristalizovaly dva názory: jednak, aby dosavadní způsob otiskování článků z celé šíře mykologie byl zachován a jednak, aby byla vytvořena nová linie, respektující zájmy členstva Společnosti. Valné shromáždění se přiklonilo k názoru, aby Ústřední výbor projednal podrobně tuto otázku na své příští schůzi.

Zdeněk Pouzar

III. sjezd evropských mykologů 1963

Po prvním sjezdu v Belgii r. 1956 a druhém v Československu 1960, bude se třetí sjezd evropských mykologů konat ve Velké Británii ve Skotsku ve dnech 31. srpna až 7. září 1963. Sjezdová jednání budou probíhat na univerzitě v Glasgowu, kde budou přednášky. Tradiční exkurze hodlají vést angličtí mykologové na mykologicky zajímavá místa ve Skotsku. Kromě toho budou uspořádány ještě dvě současné posjezdové exkurze do hor severovýchodního Skotska. Jedna z nich je speciálně mykologická a druhá mykologicko-turistická.

Přihlášky na III. sjezd evropských mykologů ve Skotsku je nutno zaslat na adresu přípravného výboru The Local Secretary, 3rd European Mycological Congress, Botany Department, The University, Glasgow, W. 2, Scotland, nejpozději do 30. června 1962.

Setkání mykologů v Rakousku 1962

Rakouská mykologická společnost pořádá ve dnech 28.—30. září 1962 v St. Georgen (Attergau, Salzkammergut) setkání mykologů, na které zaslala prostřednictvím Čs. věd. společnosti pro mykologii pozvání také našim mykologům. Náplň sjezdu je pracovní a sestává především z exkurzí, které budou podniknuty v místě zasedání. Přihlášky přijímá Rakouská mykologická společnost, Vídeň, pošt. p. 200.

Mykologický sjezd v Maďarsku 1962

Maďarští mykologové pořádají v Šoproni II. mezinárodní sjezd mykologů v době od 25. srpna do 2. září, spojený s návštěvou lesů v okolí Blatenského jezera, a kromě jiných exkurzí, zájezdem do Budapešti a okolí. Bližší zprávy sdělí Viktor Schuster, Budapešť, VII., Huszár-u. 7.

III. celostátní konference československých mykologů

Ve dnech 4.—7. září 1962 se sejde v Banské Štiavnici třetí celostátní konference československých mykologů. Na programu jsou jednak referáty o důležitých problémech fytopatologické mykologie, jednak exkurze na různá místa v okolí Banské Štiavnice a do Dobrošického pralesa. Hlavními vědeckými tématy konference budou: otázka saprofytizmu a parazitizmu ve fytopatologii, dále problém hynutí topolů a peronosporóza tabáku.

ČESKÁ MYKOLOGIE — Vydává Čs. vědecká společnost pro mykologii v Nakladatelství ČSAV, Vodičkova 40, Praha 1 - Nové Město - dod. p. ú. 1.—. Redakce: Praha 1 - Nové Město, Václavské nám. 68, dod. p. ú. 1.—, tel. 233-541. Tiskno Knihtisk n. p., závod 4, Praha 10 - Vršovice, Sámova 12. dod. p. ú. 101. Rozšiřuje Poštovní novinová služba, objednávky a předplatné přijímá Poštovní novinový úřad - Ústřední administrace PNS, Jindřišská 14, Praha - Nové Město. Lze také objednat u každého poštovního úřadu nebo doručovatele. Objednávky do zahraničí vyřizuje Poštovní novinový úřad - vývoz tisku, Jindřišská 14, Praha 1. - Cena jednoho čísla 5,50 Kčs. - Roční předplatné Kčs 22.—, US\$ 4.—, L 1, 8, 8. Toto číslo vyšlo v dubnu 1962. A - 05*21275

© by Nakladatelství Československé akademie věd 1961

Upozornění příspěvatelům České mykologie.

Vzhledem k tomu, že většina autorů zasílá redakci rukopisy formálně nevyhovující, uveřejňujeme některé nejdůležitější zásady pro úpravu rukopisů (jinak odkazujeme na podrobnější směrnice uveřejněné v 1. čísle České mykologie, roč. 16, 1962).

1. Článek začíná českým nadpisem, pod nímž je překlad názvu nadpisu v některém ze světových jazyků, a to v témže, jímž je psán abstrakt a případně souhrn na konci článku. Pod ním následuje plné křestní jméno a příjmení autora (autorů), bez akademických titulů.

2. Všechny původní práce musí být doplněny krátkým úvodním souhrnem — abstraktem v české a některé světové řeči. Rozsah abstraktu, ve kterém mají být výstižně a stručně charakterisovány výsledky a přínos pojednání, nesmí přesahovat 15 řádek strojopisu.

3. U důležitějších a významných studií doporučujeme připojit (kromě abstraktu, který je pouze informativní) podrobnější cizojazyčný souhrn; jeho rozsah není omezen.

4. Vlastní rukopis, tj. strojopis (30 řádek po 60 úhozech na stránku a nejvýše s 5 překlepy nebo škrty a vpisy na stránku) musí být psán obyčejným způsobem. Zásadně není přípustné psaní autorských jmen kapitálkami, prokládání nebo podtrhování slov či celých vět atd. To, co chce autor zdůraznit, smí provést v rukopise pouze tužkou (podtrhne přerušovanou čarou). Veškerou typografickou úpravu provádí výhradně redakce. Tužkou může autor po straně rukopisu označit, co má být vysázeno petitem.

5. Citace literatury: každý autor s úplnou literární citací je na samostatném řádku. Je-li od jednoho autora uváděno více citovaných prací, jeho jméno se vždy znovu celé vypisuje i s citací zkratky časopisu, která se opakuje (nepoužíváme „ibidem“). Za příjmením následuje (bez čárky) zkratka křestního jména, pak v závorce letopočet práce, za závorkou dvojtečka a za ní úplná (nezkrácená) citace názvu pojednání nebo knihy. Po tečce za názvem místo, kde kniha vyšla, nebo zkrácená citace časopisu. Jména dvou autorů spojujeme latinskou spojkou „et“.

6. Názvy časopisů používáme v mezinárodně smluvených zkratkách. Jejich seznam u nás dosud souborně nevyšel, jako vzor lze však používat zkratk periodik z 1. svazku Flory ČSR — Gasteromycetes, z posledních ročníků České mykologie, z Lomského Soupisu cizozemských periodik (1955—1958) nebo z botanické bibliografie Futák-Domin: Bibliografia k flóre ČSR (1960), kde je i stručný výklad o zkratkách časopisů a o bibliografii vůbec.

7. Po zkratce časopisu nebo po citaci knihy následuje ročník nebo díl knihy vždy jen arabskými číslicemi a bez vypisování zkratk (roč., tom., Band, vol. etc.) a přesná citace stránek. Číslo ročníku nebo svazku je od citace stránek odděleno dvojtečkou. U jednoduchých knih píšeme místo číslice 1: pouze p. (= pagina, stránka).

8. Při uvádění dat sběrů apod. píšeme měsíce zásadně římskými číslicemi.

9. Všechny druhové názvy začínají zásadně malým písmenem (např. *Sclerotinia veselýi*).

10. Upozorňujeme autory, aby se ve svých příspěvcích přidržovali posledního vydání Nomenklatorických pravidel (viz. J. Dostál: Botanická nomenklatura, Praha 1957). Jde především o uvádění typů u nově popisovaných taxonů, o přesnou citaci basonymu u nově publikovaných kombinací apod.

Rukopisy neodpovídající výše uvedeným zásadám budou vráceny výkonným redaktorem zpět autorům k přepracování, aniž budou projednány redakční radou.

Redakce časopisu Česká mykologie

ČESKÁ MYKOLOGIE

The journal of the Czechoslovak Scientific Society for Mycology, formed for the advancement of scientific and practical knowledge of the Fungi

Vol. 16

Part 3

July 1962

Editor-in-Chief: RNDr. Albert Pilát, D. Sc. (Corresponding Member of the Czechoslovak Academy of Sciences)

Editorial Committee: Academician Ctibor Blatný, D. Sc., Professor Karel Cejp, D. Sc., RNDr. Petr Frágner, MUDr. Josef Herink, RNDr. František Kotlaba, C. Sc. Ing. Karel Kříž, Karel Poner, Prom. Biol. Zdeněk Pouzar and RNDr. František Šmarda.

Editorial Secretary: RNDr. Mirko Svrček.

All contributions should be sent to the address of the Editorial Secretary: The National Museum, Václavské nám. 68, Prague 1, telephone No. 233541 ext. 87.

Part 2 was published on the 13th April 1962.

CONTENTUS

A. Pilát et F. Kotlaba: In Honour of the Eighty-fifth Birthday of Professor A. S. Bondarcev, D. Sc.	147
Cohortatio ad colaborem distributionis macromycetum europaeorum explorandi causa	155
M. Svrček: Ad cognitionem Agaricalium nonnolorum bohemicorum additamenta	161
F. Kotlaba et Z. Pouzar: Agarics and Boleti (Agaricales) from the Dobročský Virgin Forest in Slovakia	173
J. Kubička: Les résultats des recherches sur le genre Mycena S. F. Gray dans les montagnes Belanské Tatry en Tchécoslovaquie	192
K. Cejp et V. Jechová: Subtropical species of the genus Phytophthora de Bary transported Czechoslovakia on the fruits of southern origin: Phytophthora citrophthora (Sm. et Sm.) Leonian and P. citricola Sawada	198
Literatura	203
Varia	204